

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI

KAÇKAR HAVZASI TREKKİNG PARKURLARININ SPOR TURİZMİ
BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
Fatih BEKTAŞ

ANKARA
Haziran, 2010

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI

KAÇKAR HAVZASI TREKKİNG PARKURLARININ SPOR TURİZMİ
BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

DOKTORA TEZİ

Fatih BEKTAŞ

Danışman: Prof. Dr. A. Azmi YETİM

ANKARA
Haziran, 2010

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Fatih BEKTAŞ'ın Kaçkar Havzası Trekking Parkurlarının Spor Turizmi Bakımından Değerlendirilmesi başlıklı tezi tarihinde, jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda **Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

	<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmzası</u>
Başkan	:
Üye (Tez Danışmanı)	:
Üye	:
Üye	:
Üye	:

ÖNSÖZ

Turizm, 20. yüzyılda en hızlı gelişme gösteren sosyo-ekonomik olgulardan biri olma özelliğini korumaktadır. İhtiyaçların ve beklentilerin hızla değiştiği uluslararası turizm piyasasından, sahip olduğu rekabet gücü nedeniyle giderek daha büyük pay alma çabası içinde bulunan ülkemizin bu dinamizmini en azından koruması açısından turizm faaliyetlerini çeşitlendirmesi ve turistik merkezlerin oluşturulması önemlidir. Doğu Karadeniz'deki önemli turistik merkez konumunda bulunan Kaçkar havzasının spor turizm potansiyeline sahip olduğu ileri sürülebilir.

Bu çalışmada; Kaçkar havzasında turizmin çeşitliliğinde gelişme şansı en avantajlı olan spor turizmde trekking parkurlarının değerlendirme kriterlerinin sonuçları üzerinde durulmuştur.

Temel amacımız; bölgedeki spor turizmin potansiyel varlığına işaret ederek, bölgenin ekonomik kalkınmasında spor turizminin kullanılabilir bir faktör olduğunu göstermeye çalışmaktır. Kısacası, bu çalışma, Kaçkar havzası ve çevresinin dolayısıyla bölgenin kalkınmasında spor turizminin bir faktör olarak kullanılma şansına işaret etmeye yöneliktir.

Araştırmanın her aşamasında yakın ilgi ve yardımlarını gördüğüm ve bana her zaman destek olan, yol gösteren danışmanım Prof. Dr. A.Azmi YETİM'e, bu tez çalışmasını yürütürken, zevkle çalıştığım konunun seçilmesi aşamasından, sonuçlanması aşamasına kadar beni yönlendiren, bilime ve hayata farklı açılardan bakabilme yetisini kazanmamda payı olan değerli hocam Prof. Dr. Salih ÇEPNİ'ye, bilimsel görüşlerinin yanı sıra arkadaşlığını da benimle paylaşan değerli hocalarım Prof. Dr. Faik İMAMOĞLU, Prof. Dr. İbrahim YILDIRAN'a ve Prof. Dr. Adnan BAKİ'ye bilimsel görüşleri ile tezin olgunlaşmasına katkı sağlayan arkadaşlarım sayın Yrd. Doç. Dr. Vedat AYAN'a ve Yrd. Doç. Dr. Olcay MÜLAZIMOĞLU'na, teşekkürlerimi sunarım. Araştırmalarım sırasında, alanın taranmasında, alana ait bilgilerin temininde, toplanan verilerin bilgisayara aktarılması konusunda desteklerini aldığım değerli dostlarım ve kaynak kişileri teşkil eden sayın Asım HABERAL'a, Mehmet Emin AYHAN'a, Ali ŞAHİN'e, Ercan ATAMAN'a ve Selçuk ÇOLAK'a; çalışmanın her evresinde yanımda bulunan değerli kardeşim sayın Görkem OKUR'a teşekkür ederim. Ayrıca görüşlerine baş vurduğum değerli arkadaşlarım Erkan BEKTAŞ'a ve Hasan

ÖNDER'e, çalışmalarımın sonucunu sabırla bekleyen mesai arkadaşlarım, sayın Saim ŞENGÜN'e, Mesut MERTER'e ve İsmail ŞAHİN teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam boyunca her koşulda desteklerini gördüğüm sevgili eşim Melahat'a, oğullarım Sadık Konuralp ve Ömer Sunguralp'e içten teşekkürlerimi sunarım.

Fatih BEKTAŞ

ÖZET

KAÇKAR HAVZASI TREKKİNG PARKURLARININ SPOR TURİZMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

BEKTAŞ, Fatih

Doktora, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. A. Azmi YETİM

Haziran,2010, 137 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Kaçkar Havzası'nın doğal potansiyelini doğa sporları turizmine ve trekkinge yönelik olarak analiz etmektir.

Araştırmanın kaynak kişileri, 2008-2009 yılı yaz döneminde bu bölgede aktif olarak çalışan 6 elit dağ ve trekking rehberinden oluşmaktadır. Bu kaynak kişilerden 20 vaka tespit edilerek incelenmiştir. Bu araştırmada yöntem olarak yüz yüze mülakatlar yapılmıştır. Çalışmada betimleme yöntemlerinden olan alan taraması yöntemi (survey ve vaka çalışması) kullanılmıştır. Tarama yöntemi ile elde edilen genel bilgiler vaka çalışmaları ile derinleştirilmiştir. Her bir vaka bir parkur olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede, parkur isimleri, parkurların genel tanıtımı, uydu görüntüsü üzerindeki rota çizimleri, kaynak kişilerin her bir vaka ile ilgili değişkenler açısından tercihleri verilmiştir. Bununla birlikte, kaynak kişilerin uygulamada parkurla ilgili tercihleri, etkinlikleri, değişkenlerin farklılıkları tespit edilmiştir

Araştırma sonucunda Kaçkar havzasındaki trekking parkurları belirlenmiştir. Bu belirleme içerisinde; parkur ve rota sayıları, rotalardaki güvenlik, görsellik, zorluk, kamp alanları v.b....gibi değişkenlerin neler olduğu bulunmuştur. Ayrıca rota üzerindeki bütün arazi koşullarına ilişkin bilgiler standart bilgi haline getirilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda rotaların morfolojik yapıları ortaya konmuştur.

ABSTRACT**THE ASSESSMENT OF THE TREKKING TRACKS IN THE KACHKAR BASIN IN
TERMS OF SPORTS TOURISM**

BEKTAŞ, Fatih

Ph. D., Department of Physical Education and Sports Teacher

Supervisor: Prof. Dr. A. Azmi YETİM

June, 2010, 137 Pages

The objective of the study is to analyse the natural potential of Kachkar Basin in terms of outdoor sports tourism and trekking.

The resource persons of the study are 6 elite mountain and trekking guides working actively in the area in 2008-2009 summer season. 20 cases from the resource persons were chosen and studied. In the study, interviews were conducted in person as a method. In the study, field survey method (survey and case study) -of the description methods- was used. The information gathered through primary surveys was gone through by using case study method. Each case was taken as a track and assessed accordingly. In the assessment, track names, general introduction of the tracks, routes drawn on the aerial photographs, and the preferences of the samples for variables related to each case were included. The preferences of the resource persons related to the track while in practice, their activities and the differences of variables were determined as well.

Trekking tracks were determined through the study, and also the number of the tracks and the routes and -also- what the variables (safety, landscape, hardship, campgrounds etc.) existing on the routes were found out. Also, the information related to terrain conditions on the route has been transformed into standard information. With the help of the findings obtained, the morphological structures of the routes were shown.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	İİ
ÖNSÖZ	İİİ
ÖZET	V
ABSTRACT.....	Vİ
İÇİNDEKİLER	Vİİ
KISALTMALAR LİSTESİ.....	Xİİ
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	3
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı.....	3
1.5. Araştırmanın Önemi	4
1.6. Varsayımlar.....	4
1.7. Sınırlılıklar	5
1.8. Tanımlar.....	5
1.8.1 Turizm.....	5
1.8.2 Spor Turizmi	5
1.8.3 Doğa Sporları	5
1.8.4 Trekking.....	6
1.8.5 Kaçkar Dağları	6
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Turizm.....	7
2.2. Spor.....	9
2.3. Spor Turizmi	10
2.3.1 Spor Turizminin Altyapı Unsurları	11
2.3.2 Spor Turizminin Genel Yararları	13
2.4. Spor Turizm Türleri	14
2.4.1 Aktif Spor Turizmi.....	14
2.4.2 Spor Olayı Turizmi	16
2.4.3 Nostalji Spor Turizmi	17
2.5. Spor Turizminin Çeşitli Etkileri	19
2.5.1 Spor Turizminin Ekonomik Etkileri	19
2.5.2 Spor Turizminin Sosyo- Kültürel Etkileri	20
2.5.3 Spor Turizminin Çevresel Etkileri	20
2.6. Doğa Sporları	20
2.6.1 Doğa Sporlarında Kaza Riski	22
2.6.2 Doğa Sporlarında Sigorta.....	23
2.7. Trekking.....	24
2.8. Kaçkar Dağları	25
2.9. İlgili Araştırmalar	25
3. YÖNTEM	31
3.1. Araştırma Modeli	31
3.1.1 Survey Yöntemi (Alan Taraması).....	31

3.2.	Evren ve Kaynak Kişiler	32
3.3.	Veri Toplama Araçları	33
3.3.1	Mülakat	34
3.3.2	Gözlem.....	34
3.3.3	Odak Grup Görüşmesi	35
3.3.4	Araştırmada Kullanılan Kaynak Kişilerle Mülakatın Geliştirilmesi	35
3.4.	Materyalin Geliştirilmesi	36
3.4.1	Parkurların Seçimi	36
3.5.	Verilerin Analizleri	37
3.5.1	Bir Parkurun Özelliklerinin (Değişkenlerin) Tespitinde Takip Edilen Basamaklar.....	37
3.6.	Parkurların Analizi.....	41
4.	BULGULAR VE YORUM.....	43
4.1.	Kaçkarlarda En İdeal Trekking Parkurlarının Nerelerde Olduğu, Adları ve Rota Sayılarına Ait Bulgular ve Yorumlar	43
4.1.1	Kaçkarların Güneyinde Yer Alan Parkur ve Rotalar	43
4.1.2	Kaçkarların Kuzeyinde Yer Alan Parkur ve Rotalar	43
4.2.	Kaçkar Bölgesinde Yer Alan Parkurlardan En Çok Tercih Edilenlerin Hangileri Olduğuna Ait Bulgular ve Yorumlar	45
4.3.	Kaçkarlarda Gizli Kalmış Parkurların Yerleri (Mevkileri) ve Gizli Kalış Nedenlerine Ait Bulgular ve Yorumlar	47
4.4.	Bir Trekking Parkurunun Oluşturulmasında Etkili Olan Faktörlere Ait Bulgular ve Yorumlar	48
4.4.1	Cimil Yaylası- Ovit Yedi Göller Parkuru	51
4.4.2	İspir Yedi Göller Köyü-Verçenik Yaylası Parkuru	52
4.4.3	Ovit Yedigöller-Kapalı Göller Parkuru	54
4.4.4	Çağılı Yayla-Verçenik Yaylası Parkuru	55
4.4.5	İspir Yedigöller Köyü - Ovit Yedigöller - Verçenik Yaylası Parkuru.....	57
4.4.6	Çermeşk-Kaleköy Yaylası Parkuru	58
4.4.7	Bu parkur Kaçkar havzasının batı bölgesinde “görsellik” arz eden en önemli parkur konumundadır. Ambarlı-Ortaköy Parkuru	60
4.4.8	Baş Yayla-Palovit Parkuru.....	62
4.4.9	Baş Yayla-Hadeçur Parkuru	63
4.4.10	Palovit-Yukarı Kavron Yaylası Parkuru.....	65
4.4.11	Baş Yayla-Yukarı Kavron Parkuru.....	66
4.4.12	Ayder-Amlakit Parkuru	68
4.4.13	Amlakit-Hazindak-Pokut-Sal Parkuru	69
4.4.14	Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru.....	71
4.4.15	Olgunlar-Hadeçur Parkuru.....	73
4.4.16	Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkuru	74
4.4.17	Yukarı Çaymakcur-Yukarı Kavron Parkuru.....	76
4.4.18	Apivanak-Hadeçur Parkuru	77
4.4.19	Avusor-Yaylalar Köyü Parkuru	78
4.4.20	Avusor-Sırt Yayası Parkuru.....	80
5.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
5.1.	Öneriler	84
5.1.1	Kaçkar Havzasına Yönelik Öneriler	86
KAYNAKÇA.....	88	

EKLER	91
Ek 1: Kaynak Kişiler.....	91
5.1.2 Ek 1.1. Kaynak Kişi 1 : Asım HABERAL	91
5.1.3 Ek 1.2. Kaynak Kişi 2 : Mehmet Emin AYHAN	91
5.1.4 Ek 1.3. Kaynak Kişi 3 : Ali ŞAHİN	92
5.1.5 Ek 1.4. Kaynak Kişi 4: Ercan ATAMAN.....	93
5.1.6 Ek 1.5. Kaynak Kişi 5: Selçuk ÇOLAK	93
5.1.7 Ek 1.6. Kaynak Kişi 6: Görkem OKUR:	94
Ek 2: Vakalar (Parkur ve Rotaları)	95
5.1.8 Ek 2.1. Cimil - Ovit Yedi Göller Parkuru.....	95
5.1.9 Ek 2.2. İspir Yedigöller Köyü-Verçenik Parkuru	97
5.1.10 Ek 2.3. Ovit Yedi Göller – Verçenik Kapalı Göller Parkuru.....	99
5.1.11 Ek 2.4. Çağılı Yayla - Verçenik Parkuru	101
5.1.12 Ek 2.5. İspir Yedi Göller Köyü - Ovit Yedi Göller - Verçenik Yaylası Parkuru	103
5.1.13 Ek 2.6. Çermeşk-Kapalı Göller-Tatos Gölleri-Kaleköy Parkuru	105
5.1.14 Ek 2.7. Ortaköy-Ambarlı Parkuru.....	107
5.1.15 Ek 2.8. Baş Yayla –Palovit Parkuru	109
5.1.16 Ek 2.9. Baş Yayla-Hadecur Parkuru	111
5.1.17 Ek 2.10. Yukarı Kavron-Palovit Parkuru.....	113
5.1.18 Ek 2.11. Baş Yayla-Yukarı Kavron Parkuru	115
5.1.19 Ek 2.12. Ayder-Amlakit Parkuru	117
5.1.20 Ek 2.13. Amlakit-Sal Parkuru	119
5.1.21 Ek 2.14. Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru	121
5.1.22 Ek 2.15. Olgunlar-Hadecur Parkuru	123
5.1.23 Ek 2.16. Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkuru.....	125
5.1.24 Ek 2.17. Yukarı Çaymakcur-Yukarı Kavron Parkuru	127
5.1.25 Ek 2.18. Apivanak-Hadecur Parkuru	129
5.1.26 Ek 2.19. Avusor-Yaylalar Parkuru	131
5.1.27 Ek 2.20. Avusor-Sirt Yayla Parkuru	133
Ek 3. Mülakat Soruları/Formları.....	135

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1:Kaynak Kişilerin Değişkenler Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımları	40
Tablo 2:Parkur İsimleri Ve Rotalar Sayıları	44
Tablo 3:Kaynak Kişilerin Vakalara Ait Tercih Dağılımı	45
Tablo 4:Kaynak Kişilerin Değişkenler Hakkındaki Görüşlerine Ait Dağılımlar	48
Tablo 5: Kaynak Kişilerin Her Bir Vakalardaki Değişkenlere Göre Tercih Dağılımları	50
Tablo 6:Cimil Yaylası- Ovit Yedi Göller Parkurunun Vaka Analizi	52
Tablo 7: İspir Yedigöller Köyü - Verçenik Yaylası Parkurunun Vaka Analizi.....	53
Tablo 8:Ovit Yedigöller-Kapalı Göller Parkurunun Vaka Analizi.....	55
Tablo 9:Çağlılı Yayla-Verçenik Yaylası Parkurunun Vaka Analizi	56
Tablo 10:İspir Yedigöller Köyü-Ovit Yedigöller-Verçenik Yaylasının Vaka Analizi...	58
Tablo 11:Çermeşk-Kaleköy Yaylası Vaka Analizi	59
Tablo 12:Ambarlı-Ortaköy Parkuru Vaka Analizi	61
Tablo 13:Baş Yayla-Palovit Parkuru Vaka Analizi	63
Tablo 14:Baş Yayla-Hadeçur Parkuru Vaka Analizi.....	64
Tablo 15:Palovit-Yukarı Kavron Yaylası Parkuru Vaka Analizi	66
Tablo 16:Baş Yayla-Yukarı Kavron Parkuru Vaka Analizi	67
Tablo 17:Ayder-Amlakit Parkuru Vaka Analizi.....	69
Tablo 18:Amlakit-Sal Parkuru Vaka Analizi.....	70
Tablo 19:Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru Vaka Analizi	72
Tablo 20:Olgunlar-Hadeçur Parkuru Vaka Analizi	74
Tablo 21:Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkuru Vaka Analizi	75
Tablo 22:Yukarı Çaymakçur-Yukarı Kavron Parkuru Vaka Analizi	76
Tablo 23:Apivanak-Hadeçur Parkuru Vaka Analizi.....	78
Tablo 24:Avusor-Yaylalar Köyü Parkuru Vaka Analizi	79
Tablo 25:Avusor Yaylası-Sirt Yaylası Parkuru Vaka Analizi.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1:Spor Olayının Pazarlanmasıyla İlgili Unsurlar.....	17
Şekil 2:Cimil Yaylası- Ovit Yedi Göller Parkurunun Görünümü	51
Şekil 3:İspir Yedi Göller Köyü - Verçenik Yaylası Parkurunun Görünümü.....	53
Şekil 4:Ovit Yedigöller-Kapalı Göller Parkurunun Görünümü.....	54
Şekil 5:Yayla-Verçenik Yaylası Parkurunun Görünümü	56
Şekil 6:İspir Yedi Göller Köyü-Ovit Yedi Göller-Verçenik Yaylası Parkurunun görünümü	57
Şekil 7:Çermeşk-Kaleköy Yaylası Parkurunun Görünümü.....	59
Şekil 8:Ambarlı-Ortaköy Parkurunun Görünümü	60
Şekil 9:Baş Yayla-Palovit Parkurunun Görünümü.....	62
Şekil 10:Baş Yayla-Hadeçur Parkuru Görünümü.....	64
Şekil 11:Palovit-Yukarı Kavron Yaylası Parkurunun Görünümü	65
Şekil 12:Baş Yayla-Yukarı Kavron Parkurunun Görünümü	67
Şekil 13:Ayder-Amlakit Parkurunun Görünümü.....	68
Şekil 14:Amlakit-Sal Parkurunun Görünümü.....	70
Şekil 15:Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkurunun Görünümü	71
Şekil 16:Olgunlar-Hadeçur Parkurunun Görünümü	73
Şekil 17:Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkurunun Görünümü	75
Şekil 18:Yukarı Çaymakcur-Yukarı Kavron Parkurunun Görünümü	76
Şekil 19:Apıvanak-Hadeçur Parkurunun Görünümü.....	77
Şekil 20:Avusor-Yaylalar Köyü Parkurunun Görünümü	79
Şekil 21:Avusor Yaylası-Sırt Yaylası Parkurunun Görünümü.....	80

KISALTMALAR LİSTESİ

WWF : (World Wildlife Fund) Dünya Vahşi Hayatı Koruma Vakfı

WTO : (World Tourism Organization) Dünya Turizm Örgütü

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, alt amaçlar, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Dünyada spor turizmi çok geniş perspektif de ele alınmışken ülkemizde spor turizmi yeni yeni gündeme gelmiş ve bu konudaki çalışmalar hız kazanmıştır. Türkiye'nin spor turizm potansiyeli oldukça yüksek olup bunların değerlendirmesi gerekmektedir. Ülkemizde 1980'li yıllarla birlikte turizm sektörüne yapılan yatırımların artmasıyla, sektörün ülke ekonomisine katkısı yıllar itibarıyla yükselmiştir. Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de kitle turizmi gelişmiş, turizm yatırımları deniz, güneş, kum, destinasyonuna bağlı olarak Ege ve Akdeniz sahillerinde yoğunlaşmıştır. Ancak son yıllarda turizm tercihlerinde yaşanan değişikliklerle birlikte alternatif turizm ön plana çıkmaya başlamıştır.

“1990'lı yıllar spor ve turizm arasındaki kalıcı ilişkinin büyük oranda kabul görmesine tanıklık etmiştir. Son yıllarda turizm ve spor arasındaki ilişki noktası pozitif bir biçimde artmaya başlamış ve bu ilişki yeni yüzyılda da devam edecek bir nitelik taşımaktadır” (Gibson, 2003, s. 205-206). Spor ve turizm kavramları her ne kadar bir birinden bağımsız görünse de aslında gelişimleri dahi birbiriyle oldukça paralellik gösteren etkinliklerdir. “Ekonomik gelişim, serbest zamanların artması, kitle iletişim araçlarının ve ulaşım olanaklarının gelişimi gibi faktörler, hem spor hem de turizm etkinliklerinin gelişimine katkı sağlamıştır” (Amman, 1999, s. 78).

“Spor turizminin gelişme ve popüler olma nedenleri ele alındığında “ekonomik faktörler”, “teknolojik faktörler” ve “değer ve tutum faktörleri” şeklindeki üç temel faktörün etkili olduğu görülür” (Ross, 2001, s.4-6).

“Turizm ekonomik etkisi hemen hemen tüm ülkeler arasında bilinmekte, politika ve stratejiler bu çerçevede oluşturulmaktadır. Turizm endüstrisinin en önemli ve en hızlı büyüyen bölümlerinden biri de spor turizmidir“(Gibson, 1998 a, s. 155-156).

Spor ve turizm kavramları, sosyal gelişime bağlı olarak geçmişten günümüze her geçen gün daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu kavramlar bir araya geldiğinde çok daha geniş bir açılıma sahip olan spor turizmi olgusu ortaya çıkmaktadır. (Weed ve Bull, 1999, s. 142), bu olguyu, “aktivite, insanlar ve yerin benzersiz etkileşiminden ortaya çıkan sosyal, kültürel ve ekonomik bir olgu” olarak tanımlamaktadır.

Türkiye doğal ve kültürel zenginlik açısından önemli bir alt yapıya sahiptir. Özellikle doğa turizm merkezleri henüz yeterli alt yapı ve üst yapıya sahip olmamakla birlikte, mevcut doğal alanlar değerlendirildiğinde Türkiye'nin doğa sporları turizminde söz sahibi olması mümkündür.

Ülkemiz açısından ele alındığında, spor turizmine gereken ilginin yeterince gösterilmediği ancak bu fırsatı ve potansiyeli gören girişimcilerin bu alana yatırım yapmaya başladığı görülmektedir. Ülkemizde spor turizminin doğa sporları alanlarında Akdeniz ve Ege bölgesinde rafting, kano, yamaç paraşütü, dağ bisikleti, jip safari, tur kayağı, trekking vb. yapıldığı görülmektedir.

Karadeniz bölgesinin turizm potansiyeline sahip, Kaçkar havzası ülke spor turizmine, doğa sporlarına büyük katkı sayılabilecek bir özellikte olmasına rağmen bugüne kadar gerekli ilgiyi tam manasıyla görmemiştir.

Bu çalışma öncesi yapılan araştırmalarda Turizm Bakanlığının, turizm amaçlı sportif faaliyet yönetmeliğine göre Kaçkar bölgesinde bu yönetmeliğe ait herhangi bir branşta hazırlanmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bölgede yapılan doğa sporları etkinlikleri şirketlerin ve kişilerin kendi hazırladıkları planlamalardan oluştuğu gözlenmiştir. Bu bağlamda kaçlardaki trekking parkurlarının nerelerden başlayıp nerelerde bittiği, parkur özelliklerinin neler olduğu, nerelerin ne kadar kullanıldığı, Kaçkarlara gelenlerin beklentilerinin ne olduğu araştırmamızın konusunu oluşturmuştur.

Bu çalışmada amaç; Karadeniz bölgesinde yeterli turizm potansiyeline sahip olduğunu düşündüğümüz Kaçkar havzası dağlarında yapılabilecek trekking aktiviteleri için haritalandırma çalışmalarını yapmak ve Türkiye'nin bu bölgesini Dünya doğa sporları turizmine tanıtmak ve kazandırmaktır.

1.2. Problem Cümlesi

Kaçkar havzasında var olan veya kullanılmayan Trekkinge elverişli parkurların tespiti ve spor turizmine katkısının araştırılması.

1.3. Alt Problemler.

Kaçkarlarda en ideal trekking parkurları nerelerdedir? Parkurların adları ve rota sayıları nedir?

Kaçkar bölgesinde yer alan parkurlardan en çok tercih edilenleri hangileridir?

Kaçkarlarda gizli kalmış parkurlar nerelerdir? ve niçin?

Bir trekking parkurun oluşturulmasında etkili olan faktörler nelerdir?

Mevcut parkurların spor turizmine katkısı nedir?

Parkurların spor turizmi açısından önemi nedir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Kaçkar havzasının trekking parkurlarını, trekking parkurlarında bulunması gereken özelliklere göre uzman görüşlerine dayalı olarak değerlendirmektir.

Bu amaçla aşağıdaki sorularla cevap aranmıştır.

1. İdeal bir trekking parkurunda bulunması gerekenler nelerdir?

2. Bu özelliklere göre Kaçkar havzasının trekking parkurlarının yeterlilikleri ne düzeydedir?

3. Kaçkar havzasında yer alan parkurların tercih edilme nedenleri nelerdir?

4. Uzmanların Kaçkar havzasında parkurların ve trekking sporunun geliştirilmesine yönelik önerileri nelerdir.

5. Kaçkar havzasındaki trekking parkurlarının spor turizmi açısından yeterliliğinin ortaya konması amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Spor turizmi ve trekking etkinliğinin gerçekleştirilebilmesi için herhangi bir alanın sahip olması gereken özelliklerinin neler olduğunu belirlemek, trekking etkinliği açısından potansiyeli belirlenmiş ve uygun bölgelerin seçilmesi gerektiği özeline inilerek, bölgede yaşayan uzmanların görüş ve bilgileri değerlendirmede dikkate alınmıştır.

Gerek yerel halkın gerekse ülke bütününe ekonomik düzeyini etkileyen bu kullanım biçimleri doğal kaynakların sürdürülebilirliğini de sağlamak şartıyla ülkemizin her tarafında yaygınlaştırılabilir unsurlar olabilir. Spor turizmi etkinlikleri içerisinde yapılması kolay olan ve her yaş grubuna hitap eden trekking etkinliği gerek yöre halkının kalkınması ve gerekse etkinliği yapan insanların doğa ile baş başa kalabilmeleri ve ülkeyi ve bölgeyi daha yakından tanıyabilme fırsatları taşımaktadır. Ayrıca, ülkemizin sahip olduğu coğrafyanın da avantajlarını kullanarak trekking gibi etkinliklerin geliştirilmesi ile çok yönlü kazanımlar elde edilecektir. Bu bağlamda, trekking gibi ekolojik yapıya zarar vermeyecek etkinlik plânlamalarının yapılması doğal kaynakların gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarılmasını sağlayacaktır.

Spor turizmi çeşitleri içerisinde en popüler dallar arasında yer alan trekking sporunun, günümüzde bir spor çeşidi olarak Kaçkarlarda nasıl kullanıldığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Ayrıca trekking aktivitesini turistik ürün olarak sunan rehberlerin uygulama sırasında neler olması gerektiği ile ilgili görüş, şikayet ve önerileri de alınmaya gayret edilmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda Kaçkarlara gelen ziyaretçiler hangi parkur ve rotanın ne tür özellikler ve avantajlar barındırdığını alana girmeden bulabileceklerdir. Bu da Kaçkar havzasındaki trekking sporu açısından yüksek bir potansiyele sahip olan vadilerin, dağların değerlendirilmesine imkân tanınacak, yöre halkına önemli bir gelir kaynağı sağlanacak ve orantılı bir şekilde dağıtılacaktır.

1.6. Varsayımlar

- Kaynak kişilerin görüşme sorularına verdikleri cevapların samimi, geçerli ve güvenilir olduğu,
- Kaçkarlardaki kullanılan mevcut parkurlarında değerlendirilecek olduğu

- Kaçkarlara spor turizm açısından yeni parkurlarında eklenecek olduğu
- Parkurların belirlenmesinde tespit edilen değişkenlerin yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma Kaçkar havzası olarak anılan, batıda İkizdere'den Ovit'e, doğuda Ardeşen'den Barhal'a uzanan bölgeyi, kuzeyde Çamlıhemşin'den İkizdere'ye, güneyde Barhal'dan İspir Yedigöller köyüne kadar uzanan bölgede yer alan uygulama alanı olarak kapsamaktadır. trekking alanları ile bu konuyla ilgili kaynak kişilerin görüşleriyle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

1.8.1 Turizm

Turizm, dinlenmek, eğlenmek, görmek ve tanımak gibi amaçlarla yapılan geziler ve bir ülkeye veya bir bölgeye gezmen (turist) çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin, yapılan çalışmaların tümüdür (<http://tr.wikipedia.org/wiki>).

1.8.2 Spor Turizmi

İnsanların; spor yapmak veya sportif etkinlikleri izlemek amacıyla turizm olayına katılmalarından doğan ilişkiler bütününe spor turizmi denir (Hazar, 2007,s. 79).

1.8.3 Doğa Sporları

Doğa sporları dediğimizde aklımıza ilk gelen “doğal ortamda yapılan” sporlar olarak aklımıza gelebilir. Aktivite sporları olarak ta karsımıza çıkan doğa sporları, doğal alanların spor amaçlı kullanılmaları olarak da ifade edilebilir.

“Doğa sporları insanları doğayla bütünleştiren uygulaması büyük zevk veren ve heyecan tutku yaratan, seyretmesi heyecanla birlikte doğa özlemini ortaya koyan spor dalıdır” (Mengütay, 2003,s.246).

Doğa sporları; insanlar tarafından tahribata uğratılmamış doğal ortamlarda bireylerin araçsız, kendi güçlerini ve yeteneklerini kullanarak yaptıkları sportif etkinliklerdir.

Yukarıdaki tanım doğrultusunda, trekking, yüksek dağ ve kaya tırmanışı, mağaracılık, dağ bisikleti, oryantiring, rafting, kano, kayak, tur kayağı, yamaç paraşütü, delta kanat vb. spor dalları “doğa sporları”na örnek olarak gösterilebilir. Motor sporları gibi aktiviteler doğa sporları kapsamında yer almamaktadır.

1.8.4 Trekking

“Trekking doğa sporlarının en hafif kollarından biridir. Dilimize İngilizce'den geçen "trekking" sözcüğü İngilizce'de "doğal engellerle dolu bir arazi parçasını herhangi bir ulaşım aracı kullanmaksızın yürüyerek aşmak" anlamına gelmektedir. Asıl anlamı ise "Güney Afrika'da kağı ya da yaya olarak göç" demektir” (Anonim, 2006).

Anonim (1992) “trekking”i; belirli zorluklar ve özellikler gösteren doğa koşullarında yaş gruplarına uygun ve zaman sınırlı olarak düzenlenen yürüyüşler diye tanımlamaktadır. Bir başka kaynakta ise; “belirli bir noktadan diğer bir noktaya, bir dağın zirvesinden geçerek, en az üç-dört gün süreyle yürüyerek ulaşılmasıdır denilmektedir” (Gürbüz 1993).

1.8.5 Kaçkar Dağları

Türkiye'nin Kuzeydoğu köşesinde yaklaşık 1400 km² lik bir alanı kaplayan ve Karadeniz ile Çoruh nehri arasında kalan Kaçkar dağları, Verçenik dağları (3.711 m), Kaçkar-Kavron dağları (3.932 m), Bulut dağları (3.562 m) ve Altıparmak dağları (3.492 m) olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Turizm

Turizm dilimize İngilizce tourism kelimesinden girmiştir. İngilizce tourism (turizm) kelimesi Latince daire yapmak, etrafında dolaşmak anlamına gelen “tornare” den ve daireler çizerek dönmek anlamına gelen “tornus” kelimesinden türemiştir. Mieczkowski (1990,s.20). göre “bugün ana kelime olarak Fransızca da “tourisme”, İtalyanca da “tourismo”, Almanca da (fremdenverkehr kelimesinin yerine kullanılan) “tourismus”, İngilizce de “tourism” olarak kullanılan turizm kelimesini, modern Avrupa dilleri, seyahate başlanan noktaya geri dönmeyi içinde barındıran ve “dairesel kule” ve “dairesel seyahat”i ifade eden Fransızca “tour” kelimesinden almıştır.”

Bu şekilde bakıldığında turizm, yaşanan mekanın sürekli olarak değiştirildiği, dairesel hareket olarak da tanımlanabilir. Bireyin yaşamını sürdürdüğü yerden belirli bir zaman için ayrılıp, tekrar yaşadığı yere geri dönmesini dairesel hareket olarak açıklamak mümkün olmaktadır.

“Dünya Turizm Örgütü (WTO) ise; Turizmi, gelir getirici etkinlikler dışında kalan boş zamanların hemen hepsini içine alan bir seyahat; bundan doğan bir konaklama, yeme-içme, ulaşım, eğlence gibi hizmetler ve ilişkililerdir diye tanımlamıştır” (Karaküçük, 1999,s.185).

Turizmin kullandığı alanlar, çok çeşitlilik gösterir. Soykan (1999a,s.67). göre, “kentlerden kırlara, kıyılardan yaylalara ve oradan karlı dağlara, arkeolojik sitlerden köylere, göllerden nehirlere, kaplıcalara, mağaralara, ormanlara, çöllere, kutsal yerlere ve adalara kadar bu çeşitlilik sürer. Turizmin ağırlıklı olarak rekreasyona dayalı oluşu ve rekreasyona en fazla olanak veren doğal mekanların (dağlar, mağaralar, akarsular vb.) kullanımını, doğaya dayalı turizm türlerinin gelişimini beraberinde getirmiştir”. Doğaya bağlı turizm türlerinin gelişmesinde büyük kentlerden ve sanayi merkezlerinden kaçan insanların ulaşım araçlarının ve çeşitlerinin gelişmesi neticesinde doğaya bağımlılıkları artmıştır.

Değişen yaşam standartlarına ve çevre bilincinin gelişmesine bağlı olarak turizmde yenilik ve çeşitlilik arayışları artmaktadır. Deniz, kum ve güneşten oluşan klasik turizm anlayışı yerini kültür, tarih, yerel değerler, macera ve eğlence anlayışına bırakmaktadır. Kitle turizmine alternatif olarak ekoturizm, sürdürülebilir turizm, macera turizmi, doğaya dayalı turizm, yeşil turizm, kültür turizmi gibi turizm akımları ortaya çıkmıştır. Böylece kıyı alanlarından sıyrılan turizm kırsal alanlara yönelmiştir. Yılın belirli dönemlerde belirli yerlere yapılan seyahatler yılın ve ülkenin tümüne yayılmıştır.

Karaküçük, (1999,s.212). göre “Türkiye önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. 8000 km. uzunlukta bir sahil, çeşitli uygarlıklardan kalan muazzam bir tarih, kalıntılar, essiz doğa güzellikleri ve iklim farklılıkları, çok çeşitli turizm yapacak ortamlar (dağlar, yaylalar, mağaralar, akarsular, göller, termal kaynaklar, nehirler, v.b.) ve Türk insanının konukseverliği bu potansiyele sadece birkaç örnek teşkil eder”.

Ülkemizde son yıllarda yapılan turizm yatırımlarının genellikle kırsal kesimde ve yeşil doku içerisinde yoğunlaşması da bunu doğrulamaktadır. “Yeşil turizmin çeşitli formları "Doğa Turizmi" "Sorumlu Turizm", "Bilinçli Turizm", "Alternatif Turizm", "Eko-Turizm", "Yayla Turizmi" gibi çeşitli adlarla anılmaktadır” (Güleç, 1992). “Eko-turizmi çevresel bozulmayı minimize etmeyi, ekonomik kazançları maksimize etmeyi ve bu kazançlara yerel halkı da katmayı hedeflemektedir” (Whelan, 1991).

ABD, Yeni Zelanda, Japonya, Kanada gibi bazı ülkelere bakıldığında kırsal turizmin çok geliştiği görülmektedir. Bu ülkelerin tanıtımında bölgenin iç kesimlerinde yapılan doğa sporları turizmi ülke tanıtımlarında önemli yer almaktadır. Örnek vermek gerekirse; ABD de atlı turizm, kanyon turizmi, kano vb gibi, Yeni Zelanda da heliski, dağcılık, trekking, dağ bisikleti vb. gibi, Japonya da balıkçılık, atlı geziler, cim kayağı vb. gibi, Kanada kayak, heliksi, kanyon turizmi, kano olarak sıralamak mümkün olmaktadır. Burada şunu belirtmek gerekir ki bu ülkelerde kırsal bölgeler spor turizmiyle geliştirilmiş ve bu bölgelerin insanları da bu sporlarla dünyaya açılma şansı tanımışlardır.

Batılı ülkelerin örneklerine bakıldığında görülen yukarıdaki gibidir. Türkiye’de ve özellikle Doğu Karadeniz bölgesine bakıldığında doğal bir arbetoryum niteliğindeki flora (bitki örtüsü), fauna (hayvan), su kaynakları (nehirleri), yaylaları, ormanları, kültürel zenginlikleri bölgeye gelen ziyaretçilere bu değişkenlerin sundukları alternatif turizmin inkarları olan trekking, rafting, dağ bisikleti, yamaç paraşütü, kano, heliksi ve

kültürel zenginliğinin göstergesi olan yayla şenlikleri yeni yeni telaffuz edilmeye başlanan alternatif turizmin uygulamaya konulmasıyla, bu yörelerin kalkınmasında ve yaşam standardının yükseltilmesinde etkin şekilde rol oynayacağı bir gerçektir.

Diğer husus ise; “turizm bölgede yeni iş imkânları yaratılması suretiyle bölgelerarası gelir dağılımında olumlu etki yaparak bölgelerde dengeli kalkınmaya imkan sağlamaktadır. Turizm yatırımları bir ülkenin daha az kalkınmış bölgelerinde hız kazandığında bu yatırımların bölgede yarattığı yeni iş imkanları çalışan kısmın gelirini artırmakla birlikte, bölgenin gelir dağılımında da olumlu etkiler yaratmaktadır” (McIntosh, Goeldnar ,1990,s.272)

2.2. Spor

“Spor; uğraşanları açısından yarışma kazanmaya dönük, fiziksel, zihinsel ve teknik bir çaba, izleyenler açısından heyecan ve istek duygusu kazandıran bir süreç bütünlüğü içerisinde ise anatomi, ortopedi, biyomekanik, psikoloji gibi bilim dallarının yardımı ile gelişen, sürdürülen bilimsel olgudur” (Erkal 1992).

Koludar’ın (1988) tanımına göre ise, spor “kişinin belli düzenlemeler içinde fiziksel aktivitesini ve motorik becerilerini zihinsel, ruhsal ve sosyal davranışlarını amaçlayan biyolojik, pedagojik ve sosyal bir uğraştır”.

Sporun zaman içerisindeki süreci onun popüleritesinin artmasını sağlamıştır. Spor bilincinin ve alışkanlıklarının yerleşmesi zaman içerisinde yaşamın bir parçası ve vazgeçilmezi konumuna gelmiştir. İnsanların tatillerinde de spor yapma alışkanlıklarını sürdürme istekleri turizmcileri sporsal açıdan düşüncelerini ve yatırım yapmalarını sağlamaya itmiştir.

Sporun turizmcilere kattıklarının yanında, tatilinde spora kattıkları da vardır ki onu göz ardı etmemek mümkün değildir.

Spor alışkanlığı olan bireyler tatil sırasında yeni spor dallarıyla tanışınca seyahatleri sonrasında bu sporları sürdürme alışkanlıkları kazanırlar. Turizmin spora olan katkısı seyahat eden insanlarla orantılı olarak geliştiği görülmektedir.

2.3. Spor Turizmi

“Son yıllarda çeşitli özel turizm türlerine olan ilgi artmıştır. Özel ilgi gören turizm türlerinden biri spora dayalı seyahat veya spor turizmidir” (Gibson 1998b,s.45-46). Spor turizmi kavramı sporla ilişkili serbest zaman seyahatini tanımlamada kullanılır. Gerek sporun, gerekse turizmin bu denli büyük gelişimine rağmen, spor turizmine ilişkin çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir

Dünyadaki spor turizminin gelişimine bakıldığında Gibson (2003:205-206). spor turizminin gelişimini şu şekilde ifade etmiştir;

1990' lı yıllar spor ve turizm arasındaki kalıcı ilişkinin büyük oranda kabul görmesine tanıklık etmiştir. Son yıllarda turizm ve spor arasındaki ilişki noktası şaşırtıcı bir biçimde artmaya başlamış ve bu ilişki yeni yüzyılda da devam edecek bir nitelik taşımaktadır. 1980'li yılların başlarında Avrupa'daki tatillerde sporun rolü, turist ve aktif spor katılımcısı perspektifinden incelenmiş, 1990'lı yılların ortalarından itibaren Japonya, Kuzey Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda'daki akademisyenler tarafından yapılan çalışmalar sporla bağlantılı ziyaretin şekillenmeye başladığına işaret etmiştir. 1993 yılından beri Kanada' da özel bir organizasyon olan Spor Turizmi Uluslararası Konseyi tarafından "Spor Turizmi Dergisi" yayınlanmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra "Tatil Pazarlaması" gibi dergilerde bu konu önemli bir yer edinmeye başlamıştır.

Spor turizmine ilişkin yapılan belli başlı tanımlar bulunmaktadır. En yalın ifade ile “spor turizmi, sporla ilgili aktiviteleri yapmak veya izlemek için yapılan seyahat deneyimini ifade eder” (Ross 2001,s.3). Bir başka tanıma göre “spor turizmi, evden uzakta spor aktivitelerine katılma veya seyretme amacıyla yapılan ve ticari amaç taşımayan seyahattir.”(Weed 1997,s.5). Bir başka ifade de “spor turizmini, seyirci veya katılımcı olarak spor aktivitesine katılmaya dayalı tatil olarak tanımlamıştır”. (Standeven ve De Knop'a 1999,s.71). Buradaki katılım ticari bir amaç taşımaz ve ev veya iş yerinden uzak olan yerlere seyahat etmeyi gerektirir. Spor turizminde turistin birincil amacı bir spor olayına katılmak için olay yerinde en az 24 saat kalan geçici bir ziyaretçidir. Hinch ve Higham'a (2001) “göre spor turisti, olağan yaşadıkları çevrenin

dışındaki yerlerde kalmak veya seyahat etmek üzere, rekabetçi veya rekreasyonel sporlara aktif veya pasif olarak katılan bireyler veya gruplardır”.

Diğer bir ifade ile spor turizmi uluslararası veya ulusal olsun sportif aktiviteyi içeren organizasyonlar, turlar, şampiyonalar v.b. da katılanların amacının boş zaman değerlendirme veya yarışma isteği olan, temelinde sportif etkinliklere katılmak için seyahat içeren tüm turizm hareketleridir.

“Spor turizmi, sportif aktivitelere katılmak, izlemek veya orada bulunmak amacıyla uluslar arası veya ulusal alanda seyahat etmek olarak tanımlanmaktadır” (Kurtzman, J.; Zauhar, J. 2001).

“Ayrıca spor turizmi; sportif aktivitelerle sporcu, yönetici, taraftar v.b. gibi formlarda meşgul olma ve görmek amacıyla yapılan seyahat deneyimlerinin tümü olarak da tanımlanmaktadır” (Stephen D. R., 2001).

Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi dünyada yeni bir endüstri olarak önem kazanmaya başlayan, önemli gelirleri olan Spor turizmi kavramı Turizm, Spor ve Ulaşım olgularını içermektedir.

Türkiye'nin coğrafi yapısından spor turizm potansiyeli yüksek olup, bunların değerlendirilmesi gerekmektedir. Türkiye dört mevsimi yaşaması itibariyle, yaz ve kış sporlarının yapılmasına uygun olan ender ülkelerden biridir. Türk turizminin deniz ve sahil tatilciliğine ek olarak spor turizmine açılması gerekmektedir. Bu konuda sınırlı da olsa artık ülkemizde denizin ve güneşin bulunduğu bölgelerde de spor turizmi çalışmalarının yapılmaya başlandığı görülmektedir. Ayrıca son yıllarda Doğu Karadeniz de yapılmakta olan heliksi, rafting ve trekking sporları bölgede spor turizminin tanıtılmasında önemli katkılar sağlarken bölgenin ve Türkiye'nin bu alanda spor potansiyelini yeterince kullanılmadığı söylenebilir.

2.3.1 Spor Turizminin Altyapı Unsurları

Doğal Özellikler: Parklar, dağlar, kayalar, sahil veya denizler, göller, nehirler, açık konfor yerleri, kırsal alanlar.

Hizmetler: Seyahat acenteleri, tur operatörleri, animatör-lider-antrenör-eğitmenler, ekipman ve kıyafet mağazaları, tur refakatçileri-temsilcileri-rehberler, turist danışman büroları, tesis ve olay yöneticileri, pazarlama, döviz büroları, sigorta, yiyecek içecek

sağlama, yönetim bilgi sistemleri, ekipman kiralama, harita ve rehber kitapları, spor dağlık klinikleri.

Eğlence: Olaylar, müsabakalar, performanslar, festivaller.

Ulaşım: Demiryolu, ulusal otobüs ağları, otomobiller, havayolları, deniz hatları, feribotlar.

Tesisler: Marinalar, golf kursları, buz pateni pistleri, arenalar, stadyumlar, yüzme havuzları, spor kampları, serbest zaman merkezleri, yapay kayak yüzeyleri, yapay tırmanma duvarları, spor alanları, bowling tesisleri, koşu yerleri, spor araçları, teleferikler.

Konaklama: Oteller, moteller, villalar, tatil kampları, kulüpler, kamp siteleri, yurtlar, gemi, misafirhaneler, dağ kulüpleri.

Miras: Müzeler, arkeolojik yerler, tarihi arenalar/stadyumlar.

Konfor Yerleri: Araç oto parkları, tuvaletler, işaret levhaları, sığınaklar.

Organizasyon: Ulusal hükümet acenteleri, yasal/düzenleyici kuruluşlar, profesyonel kuruluşlar, gönüllü organizasyonlar, olarak ifade edilmektedir. (Stendeven ve Knop, 1999, s. 71-72).

“Spor turizminin gelişme veya popüler olma nedenleri ele alındığında "ekonomik faktörler", "teknolojik faktörler" ve "değer ve tutum faktörleri" şeklindeki üç temel faktörün etkili olduğu görülür “(Ross 2001,s.4-6). Ekonomik faktörler, hedef pazarı oluşturan bireylerin spor aktivitelerine ayırdıkları finansal kaynaklardaki artışla ilgilidir. Özellikle gelişmiş ülkelerdeki çalışma saatlerinde meydana gelen düşüş ve serbest zamanlarda meydana gelen artış, bireyleri spor aktivitelerine katılmaya güdülemektedir.

Bu açıdan bakıldığında gelir düzeyi yüksek olan bireyler adrenalini düzeyi yüksek sporları tercih ettikleri görülmektedir. Bu durumu gören spor pazarlamacıları da spor turizminin bu potansiyelini görerek bu alana yoğun yatırım yapmaya başlamışlardır.

Spor turizminin gelişiminin arkasında yatan bir diğer faktör ise teknolojiye görülen gelişme ve yeniliklerdir. Ulaşım sistemlerinde yaşanan hızlı gelişim seyahat etmeyi kolaylaştırmış, teknolojik yenilikler ve spor ekipmanlarında yaşanan gelişmeler de spor turizminin gelişimine önemli katkı sağlamıştır. Bu durum kırsal bölgelerin atıl alanlarının spor turizmiyle gelişmesine katkı sağlamıştır. Ülkemizde örneklerine bakacak olursak Erzincan’da rafting, yamaç paraşütü Türkiye’nin ilklerinden olup şu an

bu sporların öncüleri bu bölgenin insanlarından oluşmaktadır. Ulaşım imkanlarının yeterli olması bu tür doğa sporlarının yayılmasında en etkili unsur oluşturmaktadır. Örnek olarak, Kaçkarlara gelen İsrail vatandaşlarının bu fırsatı haftada iki kez Telaviv-Trabzon seferi yapan hava yolu şirketiyle yakaladığını görürüz. Bunun yanı sıra, medya teknolojisindeki gelişim de spor olaylarının popülerleşmesini sağlamaktadır. Örneğin, son birkaç yıldır NTV kanalında canlı olarak yayınlanan Formula 1 yarışları, toplumun belli kesimlerinde izleme alışkanlığı bakımından yaygınlık kazanmıştır. Bir diğer örneğe bakacak olursak Kaçkarlardaki heliski operasyonlarının Avrupa'daki belgesel kanallarında ve ürün tanıtımlarında fragman olarak gösterilmesi bu spora ve bölgeye ilgiyi artırmıştır. Bu sporun Türkiye'deki ilk yılı olan 2005 te Kaçkarlara 70 kişi geldiği görülürken, 2009 da bunun 400 kişiye kadar ulaştığı görülmektedir.

“Spor turizminin gelişimine yol açan son faktör ise değer ve tutumlardaki değişimdir “(Weed 2003,s.258-259). Belli bir gelir ve eğitim düzeyine ulaşmış toplumlar günümüzde boş zamanlarında rekreasyonel ve hedonik (haz veren) aktivitelere yönelmektedir. “Bunun dışında, kendini ispatlama veya gerçekleştirme güdüsü de spor turizminin tetikleyicileri arasında yer almaktadır.“ (Weed'e 2003,s.12). Bu alanda Kaçkar havzasına trekking için gelen insanlar örnek olarak verilebilir. Bölgeye gelen ziyaretçiler içinde kendini ispatlama gayretiyle Kaçkarlarda rehber kullanmadan rotaları bulup trans yapmak isteyen bir kitle bulunmaktadır. Bölgeye gelen spor turistlerin sayılarının artması bölge halkının gelen insanların beklentileri doğrultusunda kendilerini geliştirmelerine ve yatırım yapmalarına sebebiyet vermiştir.

2.3.2 Spor Turizminin Genel Yararları

- Spor, turizm endüstrisine yatırım sağlar.
- Otel, restoran ve perakendecilerin işlem hacmini arttırarak ekonomik büyüme sağlar.
- Ülke veya kentin imajını geliştirir.
- Yeni ürün ve yeni spor destinasyonun yaratır.
- Tesis kullanımını maksimize eder.
- Toplumsal ilişkileri yaratır ve toplumsal desteği güçlendirir.
- Gençlere yönelik fırsat veya eğlence yaratır.

- Yüksek verimli ziyaretçileri ve özellikle de yineleyici ziyaretçileri çeker.
- Destinasyon için olumlu imaj yaratır.
- Yeni altyapı geliştirir.
- Normal iletişimin daha geniş kitlelere ulaşması için medyayı kullanır.
- Turizmin büyüme oranını veya yatak talebini arttırır.
- Toplumun örgütsel, pazarlama ve teklif verme yeteneğini geliştirir.
- Yeni spor imkanlarının yönetimi için finansal bir güvence sağlar.
- Spor veya spor olaylarına toplum desteğini arttırır (Ross, 2001).

“Turizme yönelik talepler, son yıllarda o derece gelişmiş ve değişmiştir ki, bir bölgenin turizme uygunluğu, o bölgenin görünümüne bağlı olmakla beraber, oraya yapılan tesisler de cazibenin bir diğer kısmını oluşturmaktadır.” (Alpar,2000,s.7).

2.4. Spor Turizm Türleri

Bunlar; katılımcıların spora katılmak üzere seyahat ettikleri "Aktif Spor Turizmi", sporu seyretmek için seyahat ettikleri "Spor Olayı Turizmi" ve meşhur spor salonları, stadyum veya spor-temalı gezinti yerleriyle ilgili etkinlikleri ziyaret ettikleri "Nostaljik Spor Turizmi"dir.

2.4.1 Aktif Spor Turizmi

“Spor turizmi ile ilgili ilk kategorik ayırım aktif spor turizmidir. Bu türdeki spor turistlerinin iki alt grup halinde incelendikleri görülür. Bunlardan ilki, serbest veya boş zaman aktivitesi olarak sporla ilgili Seyahatle uğraşan "aktif katılımcılar" veya "hobicilerdir. İkincisi ise, sporla amatör ve profesyonel düzeyde ilgilenen kişilerdir” (Gibson 1998a,s.157). “Dünya Kupası ve Olimpiyatın yanı sıra her türlü spor olaylarında yarışanlar da bu çerçevede değerlendirilir. Yaz veya kış olimpiyatlarına katılanların ve spor sayısı incelendiğinde yıllara göre bir artış olduğu görülür” (Hudson, 2003,s.45).

“Günümüzde aktif spor turistleri için fırsatlarda görülen gelişmelerle birlikte, bu turizm türü yeni değildir. Milattan önce 776'lı yıllarda Tanrı Zeus'u şerefliendirmek üzere spor yarışmalarına katılmak için seyahat eden kişiler bulunmaktaydı. Tarih boyunca toplumun zengin kesimleri kendi favori sporlarını takip etmek için seyahat etmiştir. 19. yüzyılın sonlarında balıkçılık ve nişancılığa ek olarak, ABD'nin özel tatil

yerlerinde golf sporu yaygınlaşarak konaklama olayı artmaya başlamıştır” (Gibson,1998a,s.157). Türkiye’de güneş, kum, deniz üçgenin en yoğun bulunduğu Antalya bile sezon haricinde artık aktif spor turizmin kapılarını aralamak için golf, rafting, jip safari, macera yarışı, futbol gibi alternatifleri kullanmaya başlamıştır.

“Macera temelinde kendi kendiyile mücadele veya rekabet eden kişiler de aktif spor turistidir. Örneğin, dağ tırmanışı, ülkelerarası kayak, dağ bisikleti ve uzun mesafeli yürüyüş gibi sporları yapanlar bu grubu oluşturur. Riskli veya aşırı heyecan verici (ekstrem) sporların hemen hemen hepsi bu tür içinde sınıflandırılır” (Weber, 2001,s.360-362). “Ekstrem sporcular risk alma ve heyecan yaşama gibi duygularını tatmin ederler” (Lieberman ve Esgate, 2002,s.223). “Aktif spor turistleri yüksek oranda eğitilmiş, gelir durumu ortalamanın üzerinde ve emekliliğinde de spor turizmine katılma potansiyeline sahip kişilerden oluşmaktadır” (McGehee vd. 2003,s.305-307).

Aktif spor turistlerinin özellikleri aşağıda özet halinde sunulmuştur. Bu tanımlara bakıldığında Kaçkar havzasına gelen turistlerin macera ve ekstrem sporların temsilcileri veya katılımcıları olduğu görülmektedir. Yaz aylarına bakıldığında bölgeye gelen turistlerin trekking, dağcılık, rafting, dağ bisikleti, yamaç paraşütü, jip safari yaptıkları görülmektedir. Kış dönemine bakıldığında ise başta heliksi, dağcılık, tur kayağı olduğu görülmektedir.

Bölgeye gelen kişilerin profillerine bakıldığında gelir düzeyleri yüksek ve belli yaşın üzerinde oldukları görülmektedir. Bu da bu kişilerin aktif spor turist olduklarını göstermektedir.

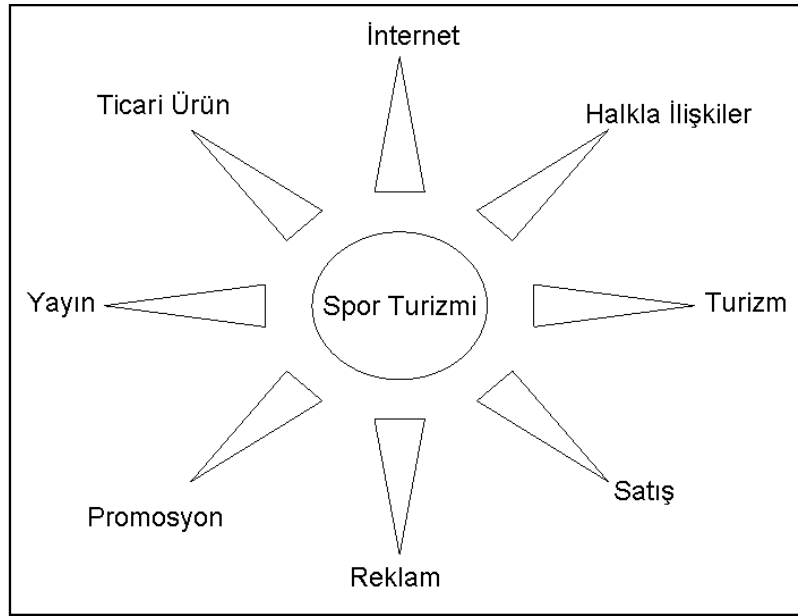
2.4.1.1. Aktif spor turistinin özellikleri

- Büyük oranda erkek,
- Gelir grubu itibariyle üst düzey gelire sahip,
- Üniversite eğitilmiş,
- Favori sporlarına katılmak için uzun mesafe seyahat etmeye istekli,
- Büyük olasılıkla emeklilikte de aktif spor turizmi ile uğraşma,
- Bir defalık tatil yerine, tekrar edilen aktivite ile uğraşma (Gibson,1998a, s:162).

2.4.2 Spor Olayı Turizmi

Spor olayı turizmi, Hallmark'a göre, FIFA Dünya Kupası ve Olimpiyat Oyunları gibi büyük ölçekli olayların yanı sıra, turist çekme potansiyeline sahip her türlü orta ve küçük ölçekli spor olaylarını kapsar. 1994 FIFA Dünya Kupası ve 1996 yılında Atlanta'da yapılan Olimpiyat Oyunları turistik atraksiyon olarak promosyona konu olmuştur. "FIFA 1994 Dünya Kupası oluşum sürecinde, bu spor olayının ABD'ye 50, milyon yabancı ziyaretçiyi çekeceği ve bu ziyaretçilerin 100 milyar ABD doları harcama yapabileceğini öngörmüştü " (Ross 2001,s.3). "Profesyonel Golf Birliği ve Dünya Tenis Birliği tarafından sponsorluğu yapılan turnuvalar da spor turizminin seyirci-merkezli olaylarıdır. Aynı şekilde profesyonel spor takımları ile bağlantılı turizm de spor olayı turizmi kapsamı içinde yer alır "(Gibson 1998a: 156-157).

"Olimpiyat Oyunları ve FIFA Dünya Kupası büyük turistik atraksiyonlara sahip spor olaylarıdır. Amerika Açık Tenis Turnuvası (U.S. Open) ve Super Bowl gibi küçük ölçekli spor olayları seyirci merkezli spor olayları olup, turistlerin ilgisini çekmektedir. Profesyonel, amatör ve kolej olarak karakterize edilen spor olayları da spor turizminin bir parçasını teşkil eder. Walt Disney World'un "Wide World of Sports" olayı 32 farklı spor dalına ev sahipliği yapmaktadır. Spor olaylarına ev sahipliğinin etkisi konusunda pek çok görüş bulunmaktadır. Büyük spor olaylarına ev sahipliği yapan gruplar tarafından hissedilen olumlu ve olumsuz fiziksel, sosyo-ekonomik ve kültürel etki bulunmaktadır. Barry Üniversitesi (1995) tarafından yapılan bir araştırma, 1995 Super Bowl'a ev sahipliği yapmanın Güney Florida ekonomisine 204.5 milyon dolar kazandırdığını ortaya koymuştur" (Gibson 1998c: 2-3).

Şekil 1:**Spor Olayının Pazarlanmasıyla İlgili Unsurlar**

(Graham ve ark.2001, s: 172)

“Olay turizmi ile üzerinde durulması gereken diğer önemli bir unsur taraftarlıktır. Taraftarlarla ilgili pek çok çalışma mevcut iken, bu çalışmaların çoğu taraftarlık ile bağdaşan özellikler ve anlamlar üzerine odaklanmaktadır. Bununla birlikte, spor turizmindeki spor taraftarlığına yönelik araştırmaların sınırlı olduğu görülür. ABD’de üniversite spor olayları ve bu olaylara taraftarların yapmış olduğu harcama büyük rakamlara ulaşmaktadır” (Gibson vd. 2003,s.181-182). Ülkemize bakıldığında spor olayı turizmi sadece futbol takımlarının taraftarlıklarında görülmektedir. Bunun yanında amatör branşlarda bir taraftarlık gözlenmemektedir.

2.4.3 Nostalji Spor Turizmi

Nostalji kavramı, sosyal bilimciler arasında büyük ilgi görmekte ve bu durum tüketici davranışlarında nostaljik tutum ve tercihlerin incelenmesine neden olmaktadır. “Nostalji, pozitif duygusal tepki yaratmak amacıyla pazarlama ve reklamda kullanılmaktadır” (Goulding 1999,s.177-180). Mal ve hizmetlerin tüketiminde de nostalji kullanılmaktadır. Nike gibi spor ürünü üreticileri mal ve hizmetlerini tanıtmak

için nostaljik görüntüleri kullanır. Spor ve nostaljiyle bağlantılı araştırmalar, müze ve ünlü spor yerleri üzerine odaklanır.

Nostalji turizmde de kullanılıp, üçüncü bir spor turizmi kategorisini oluşturur. Gibson (1999,s.36) spor turistini; spor müzelerini, ünlü yerleri ve stadyum veya temalı gezilere katılma amacıyla hareket eden kişi olarak değerlendirmektedir. “Nostaljik spor turizminde ziyaret edilen her yer, tarihsel veya sembolik bir öneme sahiptir. Diğer bir deyişle, nostaljik spor turizmi sporun kültürel mirası ile bağlantılı olan bir kavramdır” (Fairley 2003,s.284-289). Bölgemizde bu duruma örnek verecek olursak Kaçkarların güneyinden zirve veya trans yapmak isteyen spor turistlerinin bölgedeki tarihi eserlerin bulunduğu bölgelere uğrayacak şekilde rotalarını planladıkları görülmektedir.

“Nostaljik spor turizmi, sporla ilgili ünlü atraksiyonları ziyaret etmeyi kapsar. Springfield'deki ünlü basketbol salonu, Massachusetts 'teki ünlü basketbol salonu, Kuzey Carolina'nın Charlotte şehrindeki "NASCAR Müzesi" ve Barselona'daki "Olimpiyat Stadyumu" gibi meşhur spor yerlerini ziyaret eden turistler bu kategori altında sınıflandırılır. Sözgelimi Japonya'nın Ünlü Beysbol Salonu ve Tokyo'daki müze yılda 300.000'den fazla ziyaretçiyi çekmektedir” (Hudson 2003,s.4). Günümüzde otomobil yarışları bazı turistlerin yoğun ilgisini çekmekte, bunu fark eden spor pazarlamacıları "Formula 1 Araç Maketi"ni turistlerin veya sporseverlerin hizmetine sunmuştur. Nostaljik spor turizmindeki yeni trend ise, ünlü sporcular ile hayranlarının buluşturulmasıdır. Meşhur ve nostaljik spor turizminin bu türü son yıllarda ortaya çıkmış olup, bir tatil yerindeki ünlü sporcuları ziyaret etmeyi veya bu kişiler ile toplantı yapmayı kapsar. “Gezinti turizmi spor turizminin bu kategorisine çok iyi adapte edilebilmektedir. Norveç gezinti yolları (golf gezintisi) veya NBA basketbol gezintisi gibi spor temalı gezintiler, ziyaretçilerin sporda saygı duydukları şahsiyetler ile tanışmalarını organize eder” (Gibson 1998a,s.157).

“Nostalji temelli spor turizmi ile ilgili araştırmanın az sayıda olması dikkat çekici olup yapılan sınırlı sayıdaki çalışmayla da spor müzelerinin önemi ortaya konmaktadır. İsveç, Kanada ve ABD'deki spor müzeleri ve ünlü spor yerlerini ziyaret eden turistlerin özellikleri araştırılmakta ve bu hedef kitle için pazarlama stratejileri belirlenmektedir” (Gibson 1998c,s.2-3).

2.5. Spor Turizminin Çeşitli Etkileri

Spor turizminin belli sınırları olmasına rağmen, sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel alanlarda bazı etkileri bulunmaktadır.

2.5.1 Spor Turizminin Ekonomik Etkileri

“Spor turizminin doğrudan doğruya gelir ve gider unsuru olarak kullanılan para hareketlerine olan etkilerinin yanı sıra, ekonomideki iş hacminin genişlemesi ve sektörlerin canlandırılması gibi makro ekonomik özellik taşıyan ve ticari işlemlerin yoğunlaşmasına yol açan ve bunun yanı sıra ülkede fiziksel ve kurumsal altyapının gelişmesine katkıda bulunmak gibi reel ekonomik etkileri de vardır” (Turco, Rilley & Swart,1996).

“Bir ülke ekonomisi için turizm bir kazanç kaynağı ve döviz girdisi sağlayan olay olarak ne kadar önemli ise bölgelerarası dengesizliğin giderilmesi, altyapısı bulunmayan bölgelerine turizm oranının yüksek olduğu gelişmekte olan ülkelerde yeni iş ve meslek alanlarının açılması sayesinde işsizliğin azaltılması, tarım, ulaştırma, hizmetler ve diğer turizmle doğrudan ve dolaylı olarak ilgili bulunan ticari faaliyetlerin canlılık kazanması, üretimin artırılması gibi parasal olmayan gelişmeler açısından da o kadar önemlidir” (İçöz, Kozak, 2002).

Spor Turizminin ekonomik etkileri o ülke içerisinde yapılan kaliteli organizasyonlara değişik formlarda katılan (katılımcı, yönetici, seyirci v.b.) insanların harcamaları sonucu oluşur.

“1999 yılında Amerika’da yapılan ulusal ve uluslararası spor turizm organizasyonları sonucu kırk dört milyar dolar kar edildiği bildirilmiştir. 1998 yılında Spor turizm organizasyonlarının İskoçya’ya getirisinin bir milyar doksan dört milyon sterlin olarak bildirilmiştir. 1999 yılında Avustralya’da yapılan spor turizmi organizasyonlarında on yedi milyar dolar para kazanıldığı belirtilmiştir” (Kozak,1998).

“Spor turizminin ve spor turistinin ön plana çıkması ile pazarlamacılar bu pazar bölümüne ağırlık vermeye başlamışlardır. Pek çok ülke yönetimi bu potansiyelin farkına vardığı için spor olaylarını kendi ülke/kentlerine çekmek için komisyonlar kurmuştur” (Tumer ve Rosentraub, 2002,s.489). “Bu konunun önemini kavrayan Spor Komisyonları Birliği, spor olaylarının pazarlanması ve spor olaylarının ekonomik, sosyo-kültürel ve

diğer etkileri ile ilgili üyelerine eğitimler vermektedir” (Gibson 1998c,s.2-3). Spor pazarlaması ile turizm pazarlamasını birleştiren spor turizmi pazarlaması kavramı ön plana çıkmış olup, bu konuda çalışmalar yapılmaktadır.

2.5.2 Spor Turizminin Sosyo- Kültürel Etkileri

Turizm sektörü, bilindiği üzere emek yoğun üretim tekniğinin hakim olduğu bir sektör olarak kabul edilir. Bu nedenle, turistlerin yapmış oldukları tüketim harcamalarının turizm sektörüne, doğrudan bu sektöre girdi veren diğer sektörlerle de dolaylı istihdam olanakları yaratma etkisi vardır. Bunun sonucu olarak turizm, ekonomide yarattığı genel istihdam etkisi ile ülkedeki toplam istihdamı etkilemektedir. “Spor turizm organizasyonlarına ev sahipliği yapan ülkeler; tesislerini, elemanlarını, konaklama tesislerini ve alışveriş merkezlerini gelen insanların hizmetine sunarak onlarla belirli oranlarda kültürel değişmelere yol açarlar. Fakat bu etkiler her zaman için çift yönlü; yani hem pozitif hem negatif etkili olabilmektedir “(Zorba, vd, 2004).

2.5.3 Spor Turizminin Çevresel Etkileri

Spor turizmini çevresel etkileri, özellikle outdoor spor branşlarının doğal ortamlar üzerindeki negatif ve pozitif etkilerini içerir.

“Outdoor sporların etkinliklerinin gelişimi doğal ortamların kullanılabilirliği, verimliliği ve daha optimum tesisleştirilmesi açısından yararlı olabilmektedir. Fakat bu ortamlar içindeki toprağın, ağaçların ve bu ortamda yaşamını sürdüren canlıların zarar görmelerini de beraberinde getirmektedir “(Turco, Rilley & Swart,1996).

2.6. Doğa Sporları

“Rekreatif bir etkinlik olarak spora ilginin artması çeşitli toplumsal kurumları bu konuda organizasyonlar yapmaya yöneltmektedir. Okullar, spor kulüpleri, çeşitli dernekler ve devlet kuruluşları müsabaka niteliği taşımayan rekreatif amaçlı sportif etkinlikleri düzenlemeye başlamışlardır. Trekking, kampçılık, rafting gibi yeni bir takım spor branşları bu organizasyonlarla gündeme gelmeye başlamış, böylece sporun yeni çeşitlerinin tanıtılması ve yaygınlaşması sağlanmıştır” (Öztürk,1998)

“Doğa turizmi genel olarak, doğal ortamlara yapılan seyahatleri ifade etmektedir. Manzara bütünlüğü, topografya, su, vejetasyon ve yaban hayatı gibi doğal kaynakların kullanımını ile ilgili bütün turizm şekillerini içermektedir. Doğaya dayalı turizm, kırsal mekanlarda yapılan rekreasyonel ve macera türü spor faaliyetlerini içine almaktadır” (Ceballos –Lascurain, 1996; Özgüç, 1998).

Doğa sporları, kişilerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarına, şehir hayatının kalabalık ve yoğun yaşam temposundan uzaklaşmalarına ve insanlar arasında sosyal ilişkilerin artırmasına olumlu katkı yapmaktadır.

“Doğa turisti; değerbilirlik, katılımcılık ve duyarlılık ruhu içinde, doğal özelliklerini nispeten koruyan alanları ziyaret eden kişidir. Amaçları keşfetmek, macera, rekabet, dostluk, doğa bilinci ya da iç dünyalarını geliştirmektir. Aynı zamanda yaban hayatını ve doğal kaynakları kullanırken de tüketici bir anlayışla yaklaşmayan kişidir” (Bolton, 1997,s.296).

Bilim adamları doğa sporlarının çok çeşitli tanımlarını yapmaktadırlar.

“Doğa sporları insanları doğayla bütünleştiren uygulaması büyük zevk veren ve heyecan tutku yaratan, seyretmesi heyecanla birlikte doğa özlemine ortaya koyan spor dalıdır” (Mengütay, 2003,s.246).

Demirhan’a göre doğa sporu el değmemiş doğada herhangi bir motor gücü yardımı kullanmadan bilişsel, duyuşsal ve devinimsel yetilerimizi kullanarak yapılan spordur (Demirhan, 2003,s.272).

“Doğa sporları üç ana grupta toplanmaktadır. Hava, su ve kara sporları. Hava Sporları Havacılık belirli bir teknik ve uçuş araçları kullanılarak havada uçmaya dayanan spor dalıdır” (Morpa 2005). Bunlara örnek olarak hava sporları paraşüt, yamaç paraşütü, yelken kanat, delta kanat, para alpinizm ve planör örnek olarak verilebilir.

Su sporları, su altı ve su yüzeyinde çeşitli şekillerde yapılan spora denir. Su sporları yelkencilik, uçurtma sörfü, rafting, kürek, kano, serbest dalış, sualtı, katamaran, su kayağı ve windsurf.

Kara sporları ise doğa yürüyüşü, izcilik, doğa kampçılığı, bisiklet, dağcılık, mağaracılık, kaya tırmanışı, kanyon geçişi, zirve tırmanışı, orienteering, at biniciliği, kayak, snowboard. Doğa sporları yapılışı gereği bireyi diğer bireylerle etkileşim içine

sokmaktadır. Birey diğer bireylerle etkileşim içinde bulunduğundan, diğer bireylerle işbirliği ister istemez gelişmektedir.

Doğa sporları içinde yer alan trekking bir yandan serüven ve macerayı içermesi diğer yandan katılımcıların enerjilerini boşaltarak yeni yerleri görme imkanı sağlaması bakımından önemli bir rekreasyonel aktivitedir. Daha da önemlisi trekking günübirlik ve kampli yürüyüşlerde yapılması nedeniyle işbirliği, dayanışma, kaynaşma ve paylaşma yeteneklerini artırmaktadır.

2.6.1 Doğa Sporlarında Kaza Riski

“Risk, gerçekleşmesini istemediğimiz olayların gerçekleşme olasılığıdır. Yapısı gereği doğa ortamında gerçekleştirilen spor türleri, bulunulan yer bakımından her zaman bir tehlike, bir kaza riski taşımaktadır. Risk, insanın yaşamını sürdürebilmesi için bazen yararlı, bazen de zararlıdır. Risk almak bazı zamanlarda ise hastalık olarak da görülmüştür. Ancak, yüksek risk içeren sporların kişinin uyarılma ve heyecan düzeyini artırarak bireyi güdülediği belirlenmiştir” (Demirhan, 2003,s.3).

Doğa Sporlarında kaza riskini oluşturan bazı etmenler vardır. Bunlar doğanın kendisinden kaynaklanan etmenler, kişinin kendisinden kaynaklanan etmenler ve doğanın içerisinde yaşayan diğer canlılardan kaynaklanan etmenlerdir.

Doğanın kendisinden kaynaklanan etmenler; dik yamaçlarda çığ düşmesi, taş düşmesi, kötü hava şartları, yıldırım, sel, heyelan, fırtına v.b.’dir. Ezilmemiş ve el değmemiş karlı ve dağlık bölgelerde kayak veya snowboard yapan bir birey çığ düşmesi tehlikesi ile karşı karşıyadır.

2009 yılında Uzungöl yakınlarında heliksi yapan Fransız kayakçı çığ düşmesi sonucu hayatını kaybetmiştir (Yeni Şafak Gazetesi, 02.12.2009).

Kişinin kendisinden kaynaklanan etmenleri, yetersiz eğitim, yapılan spor branşı için yanlış veya eksik malzeme seçimi, branşın gerçekleştirildiği bölge hakkında yetersiz bilgiye sahip olma, dikkatsizlik, plan yapmamak veya yanlış plan yapmak ve “doğa ile savaş düşüncesi”, v.b. olarak sıralayabiliriz.

Bölge hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan İsrail vatandaşlarının 2005’te Kaçkarlarda yıldırım düşmesi sonrasında kurtarılmaları, yine 2009’da İsrail

vatandaşlarının Kaçkarlarda kaybolmaları yetersiz eğitim ve yetersiz bilgidir kaynaklandığı görülmektedir (Günebakış Gazetesi, 04.09.2009).

Son olarak da doğa içerisinde yaşayan diğer canlı varlıklardan kaynaklanan etmenler mevcuttur. Doğa da yapılan dağ bisikleti aktivitesi sırasında köpek veya benzeri cinste hayvanların saldırımları, dağcılık yaparken yılan, domuz, kurt v.b. hayvanların saldırımları riski her zaman var olacaktır.

Aktiviteye başlarken ve aktivite süresince riskleri pek düşünmeyiz. Fakat doğa sporlarında “Kaza Riski” her zaman mevcuttur. Bu risk sonucunda zarar görme olasılığımızı en az seviyeye indirebilmek için gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Alınması gereken önlemlerin en başında yapılacak olan doğa sporları branşına özgü iyi bir eğitim alınmasıdır. İster şehir ortamında olsun ister doğa da olsun, eğitimsiz ve bilinçsizce yapılan her türlü aktivite risk taşımaktadır. Bu nedenle doğa sporlarında güvenlik aktivite yapılmasından daha önemlidir.

2.6.1.1. Güvenlik Kontrollerinin 4 Genel Kategorisi

Planlama: Gerçekleştirilmek istenen doğa sporları, bu branşın tehlikeleri ve bu tehlikelerin en iyi şekilde kontrol edilebilme yollarının kafamızda canlandırılması

Eğitim: Gerçekleştirilecek branşın yapılacağı çevrenin ve aktivitenin gerekliliklerinin yerine getirebilmek için bedenlen yapılan hazırlık

Pratik / Antrenman: Seçilen aktiviteyi efektif bir şekilde gerçekleştirebilmek için beceri edinme

Uyarılma: “Eğer” sorusunun kafamızda canlandırılması, yedek planın göz önünde tutulması ve daha önce kazanılan deneyimlerin kullanımı (Dougherty, 1998,s.5).

“Gerçek şu ki, doğa sporlarında riskten kaçınmanın tam bir yolu yoktur. Doğa saygı duymamız gerektiren birçok tehlike içermektedir. Yapılacak en iyi şey çok iyi bir eğitim almaktır” (Dougherty, 1998,s.4).

2.6.2 Doğa Sporlarında Sigorta

Doğa Sporları ile uğraşırken kaza/yaralanma ile karşılaşma olasılığı her zaman mevcuttur. Bu konuda zarar görmek istemiyorsak yapılabileceklerin en başında doğa sporları branşı ile ilgili iyi bir eğitim almak zorunluluğudur. Daha sonra faaliyetin

yapılacağı coğrafya hakkında bilgi edinmek, o tarihteki hava şartlarını iyi analiz etmek yapılacak faaliyete en uygun ve yeterli ekipmanı seçmek, bu ekipmanı nasıl kullanacağımızın eğitimini almış olmak v.b. konuları iyi planlamak kaza riskini en az seviyeye indirmeye yardımcı olacaktır.

Tüm bunların dışında doğada bulunan süre içerisinde ne kadar önlem alınırsa alınsın her zaman kaza olabilme olasılığı mevcuttur. Doğa sporları ile uğraşırken geçirilen bir kaza sonucunda iş hayatından, sosyal yaşantıdan kısa veya uzun bir süre uzak kalılabilmekte, sağlık açısından müdahale, tedavi ve iyileşme süreçleri kişiyi maddi anlamda zorlayabilmektedir. Bu tür bir sıkıntı içerisinde girmemek için sigorta yaptırmak yararlı olacaktır. “Sigorta seçenekleri çok çeşitlidir. Bu değişik sigorta seçeneklerinden birini seçebilirsiniz. Fakat Doğa Sporlarında Güvenlik konusuna en uygun sigorta seçeneklerini seçmelisiniz. Sağlık sigortası, Sorumluluk Sigortası veya Ferdi Kaza Sigortaları doğa sporlarına en uygun olan sigorta seçenekleridir” (Dougherty, 1998,s.4)

Örnek olarak 2009 da üç İsrail vatandaşının Kaçkarlarda kaybolmaları sonucu İsrail deki sigorta şirketi harekete geçmiş ve bölgede çalışan dağ rehberlerini bularak kaybolan vatandaşlarının bulunmasını 5 saat gibi kısa bir sürede sağlamıştır.

Sorumluluk sigortası, rehberin veya o aktiviteyi yaptıran kişi tarafından yaptırılan bir sigorta türüdür. Rehberin bir hatasından dolayı kaynaklanan ve rehberlik yaptığı kişilerden birisine zarar veren olayların zararlarını en aza seviyeye indirmek ve sürekli sakatlık ve ölüm hallerinde kaza geçiren kişiye veya ailesine maddi ödeme yapar. Ferdi kaza sigortası ya kişi tarafından ya da yine aktiviteyi yaptıranlar tarafından yapılabilir.

Yukarıda da bahsedildiği gibi iyi bir eğitim doğa sporları ile uğraşırken kaza riskini en az seviyeye çekmemize yardımcı olur. Bu noktada alınacak eğitimi veren eğitmenin; konusunda uzman, deneyimli, bilinçli ve zamana ayak uydurabilen(eğitim verdiği spor dalı ile alakalı olarak değişen ve gelişen teknoloji ve teknikleri takip eden) bir kişi olması şarttır.

2.7. Trekking

“Trekking doğa sporlarının en hafif kollarından biridir. Dilimize İngilizce'den geçen "trekking" sözcüğü İngilizce'de "doğal engellerle dolu bir arazi parçasını herhangi bir

ulaşım aracı kullanmaksızın yürüyerek aşmak" anlamına gelmektedir. Asıl anlamı ise" Güney Afrika'da kağını ya da yaya olarak göç" demektir" (Anonim, 2006,s.137).

"Trekking"i; belirli zorluklar ve özellikler gösteren doğa koşullarında yaş gruplarına uygun ve zaman sınırlı olarak düzenlenen yürüyüşler diye tanımlanmaktadır (Anonim, 2006). Gürbüz'e göre ise belirli bir noktadan diğer bir noktaya, bir dağın zirvesinden geçerek, en az üç-dört gün süreyle yürüyerek ulaşılmasıdır denilmektedir (Gürbüz, 1993).

2.8. Kaçkar Dağları

Kaçkar dağlarının kuzey yamaçları Rize, güney yamaçları ise Artvin il sınırları içinde değerlendirilir. Akarsu ve buzul aşındırmaları sonucunda kuzey yamaçlar daha dik, güney yamaçları ise daha yassı özelliklerdedir. Bugün üzerinde yüzden fazla gölün bulunduğu dağların her iki yüzünde de akarsu ve dereler mevcuttur.

Türkiye'nin en büyük milli parklarından biri olan Kaçkar Dağları Milli Parkı; içerdıği endemik bitki türleri, faunası, essiz doğası ve Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF) tarafından Avrupa'nın korunmada öncelikli 100 ormanından biri ilan edilen bakir ormanlarıyla çok önemli özelliklere sahip bir alandır.

Dünyada sınırlı sayıda alanlarda yapılan heliski 2005 yılından bu yana Kaçkar dağlarında da yapılmaktadır. Ayrıca bu bölgenin genelinde jip safari, dağ bisikleti ve Kaçkar dağlarından doğan nehirlerde rafting ve kano sporu yapılmaktadır. Bölgede rafting ve kano sporunda ulusal ve uluslararası organizasyonlar düzenlenmektedir. Resmi olmayan bilgilere göre raftingde 2010 yılında Fırtına nehrinde 8000 kişi bu spora katılım sağlamıştır. Bu oran heliksidede aynı yıl için 370 kişi olmuştur. Trekkinge bakıldığında herhangi bir envantere rastlanmamıştır. Ancak Kaçkar dağlarının güneyinden trekking amaçlı bölgeye çıkanların yılda ortalama 10000 kişi olduğu tahmin edilmektedir. Bu oran kuzeyden çıkanlarda ortalama 5000 kişi olduğu düşünölmektedir.

2.9. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, spor turizmi, eko turizm, kırsal turizm, trekking parkurlarının oluşturulması konularını içeren bazı araştırmacıların yapmış oldukları çalışmalara yer verilmiştir. Bu konudaki çalışma alanının kısıtlı olması nedeniyle 2001 den itibaren

yapılan bu konuya yakın alanlardaki çalışmalar günümüze doğru sıralanarak sunulmuştur.

Korkmaz (2001)'in "Orman kaynaklarında doğa turizmi etkinliklerinin ekonomik çözümlenmeleri" isimli çalışmasında, uygulama alanı orman kaynakları olan doğa turizmi etkinliklerinin ekonomisi incelenmiştir. Bu çalışmada araştırmacı konu alanındaki bölge ile şu önemli noktalara vurgu yapmıştır; 1980'li yıllardan itibaren sözü edilmeye başlanan ve 1990'lı yıllarla birlikte turizm ekonomisinde giderek önem kazanan doğa turizmi, deniz, kum, güneş üçgenini kapsayan kitle turizminin bir alternatifi olarak gelişmektedir. Rafting, kano, dağcılık, manzara seyri, uzun doğa yürüyüşleri gibi birçok etkinlik doğa turizmi içerisinde yer almaktadır.

Korkmaz yaptığı bu çalışmasında doğa turizm etkinliklerinin ekonomik etkilerinden bahsedilmiştir. Kızıldağ Milli Parkında doğa turizm etkinlikleri olarak gösterilen rafting, kano, dağcılık, trekking, manzara seyri gibi etkinliklerin kitle turizmdeki yerinin hiç hafife alınmayacak derecede önem arz ettiği belirtilmektedir. Bu bölgeye yapılan yatırımların ekonomik anlamda uygun olduğunu belirtmiştir.

Topay'ın 2003 de yaptığı "Bartın-Ulu Yayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreasyon-Turizm Kullanımları Açısından Değerlendirilmesi" adlı doktora çalışmasında doğal özellikleri korunmuş ya da büyük oranda korunmuş kırsal alanlarda gerçekleştirilebilecek bazı rekreasyon-turizm etkinlikleri için en uygun alanların saptanabilmesi amacıyla bir yöntem ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu yöntem doğrultusunda ele aldığı bölgede bazı rekreasyon-turizm etkinlikleri için uygun alanları belirlemiştir.

Bu amaca ulaşmak için, önce insanların en çok tercih ettikleri kırsal alan rekreasyon turizm etkinlikleri ve bu etkinliklere ait değerlendirme faktörleri belirlenmiştir. Belirlenen bu aktörlerin, uzman görüşleri de alınarak, "uygunluk sınıfı değerleri" çizelgeleri oluşturulmuştur. Değerlendirme faktörleri doğrultusunda araştırma alanına ait doğal ve kültürel özellikler belirlenmiş ve bilgisayar ortamında veri tabanı oluşturulmuştur. Oluşturulan veri tabanı, etkinliklere ait değerlendirme faktörlerine göre sorgulanarak her etkinlik için en uygun ve koşullu uygun alanlar belirlenmiştir. Bu araştırma kapsamında ele alınan etkinlikler arasında alan için en uygun olanı "Kamping / Çadırılı Kamp", en az uygun olanı ise "Doğada Serbest Yürüyüş" etkinliği olarak bulunmuştur

Topay'ın bu çalışmasında Bartın Ulu yaylanın rekreasyonel turizm etkinliklerinin saptanması amaçlanmıştır. Yapılan çalışmada insanların en çok tercih ettikleri etkinlikler saptanmış ve bu bulgular uzmanlar eşliğinde alana konumlandırılmıştır. Bu araştırmada ele alınan etkinliklerde kamping, çadırlı kamp alanı en uygun etkinlik olarak tespit edilmişken, doğa yürüyüşü (trekking) bölgeye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Somuncu'nun 2004 Coğrafi Bilimler Dergisinde “Dağcılık ve Dağ Turizmindeki İkilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel” adlı çalışmasında Dağcılık tırmanma sporudur ve yürüyüş, kaya tırmanışı, buz tırmanışı ve kayaklı dağcılığı içerir. Dağcılık sporu, insanların Alp Dağları'nda zevk için tırmanmaya başlamalarıyla doğmuştur. Başlangıçta çok az sayıda insanın dağlara tırmanmasına karşın, ilk dağcılık kulüplerinin kuruluşundan sonra dağlara tırmanma Avrupa ülkelerinde, özellikle İngiltere, Almanya, Avusturya, İtalya ve Fransa'da popüler bir rekreasyonel aktivite olmuştur. Günümüzde dünyanın her yerinde milyonlarca insan dağcılık, kaya tırmanışı ve doğa yürüyüşü yapmaktadır. Dağcılar, tırmanmak için sık sık, yaşadıkları yerden başka bölgelere ya da ülkelere seyahat etmektedirler. Bu yüzden dağcılık, sadece kitlesel bir spor aktivitesi değil, aynı zamanda kitlesel bir turizm hareketi olmuştur. Turizme yönelik dağcılığın popülerliği son 35 yıldır büyük bir gelişme göstermiştir. Bu turizm, Alpler ve Kayalık Dağları gibi geleneksel yerlerden, böylesi faaliyetler için o güne kadar büyük ölçüde dokunulmamış Orta Asya'nın Himalaya/Karakurum Dağları'na, Kafkaslar'a, Andlar'a ve hatta Antarktika'daki dağlık alanlara yayılmıştır. Dağ turizmi, turizm ekonomisinin hızla gelişen bir sektörüdür. Dağlık alanların gelişmesine önemli katkı yapmış ve halen yapmaktadır. Fakat aynı zamanda kontrolsüz dağ turizmi, pek çok dağlık alanın doğal ve kültürel değerlerinin bozulmasına neden olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Hızla şehirleşen dünyada, dağlar sadece güzel manzaralara, doğal ve kültürel çeşitliliğe sahip oldukları için değil, aynı zamanda modern yaşamın geriliminden kaçış imkanı sağladığı için de önde gelen turistik mekanlardır. Ancak, uzun vadede dağların çekiciliği ve çeşitliliğinin korunması, kaynakların istikrarlı, öngörülü ve sürdürülebilir yönetimine dayanacaktır.

Somuncu'nun bu çalışmasında dağcılığın gelişimi, dağcılık kulüplerinin kuruluşu, Avrupa'da rekreasyon olarak ilk hangi ülkelerde yapılmaya başlandığı ve bu kitlelerin dağ amaçlı seyahatlerinde turizmin ekonomiyi nasıl etkilediğinden, dünyadaki dağ turizminin son 35 yılda nasıl hızla yayıldığından ve dünyadaki iç bölgelerdeki kırsal

alanların spor turizmine nasıl kazandırıldığına ayrıca bu alanların kontrolsüz kullanılmasının sonucunda kültürel değerlerin nasıl yok edildiğine ve dağlık alanların yönetiminde, turistlerin istekleri, yerel halkın ihtiyaçları, doğal kaynakların korunması arasında özenli bir denge sağlamak için çaba gösterilmesinden bahsetmektedir.

Kiper ve Arslan'ın Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisinde (2007) yapmış oldukları "Anadolu'da Doğa Turizmi Kapsamında Doğa Yürüyüşü Güzergahlarının Belirlemede Örnek Bir Çalışma" da Anadolu'da doğa turizmi kapsamında mevcut olarak belirlenen ve uygulanan yürüyüş güzergahlarına alternatif olarak yeni izlerin belirlenmesine yönelik örnek bir araştırmadır. İpek yolu üzerinde yer alan ve geleneksel mimari dokusu ile "Dünya Miras Kenti" ilan edilen Safranbolu ilçesine bağlı olan Yörük köyü örnek alan olarak seçilmiştir. Çalışmada; "Coğrafi mekanın her birimi, doğa temelli turizm gelişimine uygun mudur?", "Her yere doğa turizmini sokmak doğru mudur?", "Turizm için hangi yerler seçilmeli, ayırım nasıl yapılmalıdır?" sorularına yanıt aranmaktadır. Çalışmada SWOT Analizi, uzman ve literatür temelli değerlendirme kriterleri doğrultusunda oluşturulan uygunluk analizi ile örnek alan üzerinde doğa turizmine uygun alanlar saptanmıştır.

Kiper ve Arslan'ın yapmış oldukları bu çalışmalarında doğa turizmi kapsamında doğa yürüyüşü güzergâhlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada Safranbolu Yörük köyü örnek alınarak yapılmıştır. Çalışmada "Her yere doğa turizmi sokmak doğru mudur?", "Turizm için hangi yerler seçilmeli, ayırım nasıl yapılmalıdır?" sorularına yanıt aranmış ve çalışmanın sonucunda bölgede doğa turizmine katılanlara farklı amaçlara göre yürüyüş güzergâhları oluşturulmuş ve öneriler getirilmiştir.

Oruç (2004)'un yapmış olduğu " Bir Alternatif Turizm Türü Olan Doğa-Atlı Spor Turizminin Kastamonu Örneği Üzerinde İrdelenmesi" çalışmasında, kitle turizmine karşı geliştirilen alternatif turizm kavramı içinde son yıllarda önemi artan doğa-atlı spor turizmi konu alınmıştır. Yurt dışı ve yurt içi örnekleri incelenmiş ve bazı tasarım kriterlerine ulaşılmıştır. Bu turizm alternatifine uygun bir kent olan Kastamonu incelenmiş ve burada uygulanacak doğa-atlı spor turizm tesislerinin sahip olması gereken özellikler ve tasarım kriterleri, araştırma ve karşılaştırma yoluyla saptanmıştır. Kastamonu'daki köy dönüşümleri, aile işletmelerinin turizme açılması ve alternatif turizm potansiyeli ortaya konmuştur. Kastamonu'da uygulanacak ve at sırtında doğa gezileri sunacak bir turizm tesisinin, şehrin ekonomik ve sosyal hayatına katkı

sağlayabilecek şekilde yapılması gerektiği söylenmiştir. Bu tesislerin Kastamonu'ya uygun ve özgün bir tasarım anlayışıyla uygulanması gerekliliği belirlenmiştir.

Oruç yapmış olduğu çalışmada doğa-atlı spor turizm tesislerinin sahip olması gereken özellikler ve tasarım kriterleri, araştırma ve karşılaştırma yoluyla saptanmış ve alternatif turizm potansiyeline yönelik öneriler getirilmiştir.

Uğurlu' nun (2005) te yapmış olduğu "Rekreasyonel Amaçlı Doğa Sporlarının Turizm'de Kullanılması Antalya Köprülü Kanyon Rafting Uygulaması" çalışmasında, zaman, yaşam zamanı içerisinde bireylerin kendileri için kullanabildikleri boş zaman, boş zamanlarını kendi istedikleri ve en verimli şekilde kullanımı olarak rekreasyon, spor ve doğa sporları, bu kavramların rekreasyon ve turizm içerisinde nasıl bir rol üstlendiği, turizm ile rekreasyon arasındaki ilişkiler ve günümüzde rekreasyon el amaçlı doğa sporlarının turizm olayı içerisinde nasıl kullanıldığına dair bir örnek uygulama incelenmiştir. Rafting faaliyeti hizmeti sunan işletme yöneticileri ile yapılan görüşmelerde uygulanan anket neticesinde alınan bilgiler analiz edilmiştir.

Uğurlu' nun (2005) yapmış olduğu çalışmada uygulama alanı olarak belirlenen Köprülü Kanyon Milli Parkı'nda faaliyette bulunan işletmelerin ağırlıklı olarak rafting hizmeti sundukları, tüm işletmelerin sezonda ortalama olarak 350.000 civarında turist getirdikleri ve bu turistleri faaliyet sırasında sigortaladıkları, ağırlıklı olarak Türk rehber bulduklarını, turistlere verilen malzemelerin Avrupa güvenlik standartlarına uygun olduğu ve çalışma sezonlarının 7-8 aylık bir dönem olduğu belirtilmiştir.

Akın' ın (2006) yapmış olduğu "Türkiye'de Eko turizmin Sürdürülebilir Gelişimi; Kaçkar Dağları Milli Parkı Örneği" çalışmasında, Türkiye, deniz, kum, güneş gibi kaynaklarıyla gerçekleştirdiği kitle turizm hareketleri yanında; tarihi, kültürü, sanatı, doğal güzellikleri, gastronomisi, folkloru ve insanları ile de eşsiz alternatif turizm imkânlarına sahip olduğunu belirtmiştir.

Akın' yapmış olduğu çalışmasında son yıllarda doğaya ve yerel halka öncelik tanıyan ve çevre dostu turizm hareketi olarak da adlandırılan eko turizm ülkemizde de ön plana çıkmaya başlamıştır. Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesinde var olan doğal kaynakların ve kültürel zenginliklerin sürdürülebilirliklerinin sağlanarak değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yoğunlaşmıştır. Bu çalışma ile Kaçkar Dağları Milli Parkındaki eko turizm potansiyelini araştırmak ve mevcut turizm talebinin alana ve yakın çevresine olan sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerini ortaya koymak

hedeflenmiştir. Bu çalışmada, çok değerli doğal ve kültürel kaynak değerlere sahip olan alanın planlanmasına yönelik her türlü kaynak ve tehdit unsurlarını belirleyerek, tüm doğal kültürel kaynakların sürdürülebilir kullanımını güvenceye alacak yönetim önerileri oluşturulmaya çalışılmıştır.

Mansuroğlu' un (2006) yapmış olduğu "Turizm Gelişmelerine Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Akseki/Antalya Örneği" çalışmada, turizm faaliyetlerinin henüz yoğunluk kazanmadığı, Antalya'nın kuzey-doğusunda bulunan Akseki ilçesinde yerel halkın turizm gelişmelerine yaklaşımlarının belirlenmesi amacıyla, standart formlar ile yerinde anket yöntemi kullanılarak farklı sosyo-ekonomik yapıdaki kişilere 2004 yılı Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında anket çalışması uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, Akseki'nin tarihsel, kültürel ve doğal özellikleri ile alternatif turizm için uygun potansiyele sahip olduğu, bu özelliklerin Antalya bölgesinde turizmin çeşitlendirilmesine ve farklı mevsimlere yayılmasına katkıda bulunacağı belirtilmiştir.

Yapılan literatür taramasında, ülkemizde spor turizm açısından trekking parkurlarının oluşturulması ve değerlendirilmesi çalışması yapılmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların eko turizm bakımından bölgenin ekonomik kalkınmasında değerlendirildiği gözlenmiştir. Alanla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde nitel çalışmaların yapıldığı görülmüş ve çalışmalardan elde edilen bulgular ise yaptığımız araştırmayı destekler niteliktedir.

Sonuç olarak turizmde yaşanan gelişmeler neticesinde bölgemizdeki gelişmelerin de göz ardı edilemeyeceği anlaşılmıştır. Kaçkarların coğrafi konumunun ve çeşitliliğinin turizm açısından değerlendirildiğinde trekking potansiyelinin spor turizmi bakımından göz ardı edemeyecek kadar önemli olduğu tespit edilmiştir. Kaçkar havzasının bu özelliklerinin koruma-kullanma dengesi gözetilerek turizm amaçlı yararlanılması Kaçkarlar havzasının turizmin çeşitlendirilmesine ve farklı mevsimlere yayılmasına katkıda bulunacaktır. Spor turizminin Kaçkar havzasına ekonomik, sosyal ve kültürel yönden pek çok yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Spor turizmde aşırı doğal kaynak kullanımının ve yanlış yer seçimleri nedeniyle doğal alanların ve tarihsel değerlerin tahrip edilmesine dikkat edilmelidir. Spor turizm potansiyelinin temelini oluşturan doğal, kültürel ve tarihi değerlerin, uzun vadede korunabilmesi için ilgili disiplinler tarafından Kaçkar havzasının spor turizm açısından kapsamlı bir envanterinin çıkarılması ve spor turizmin kapsamındaki yörelerde yapılacak olan etkinlik planlama çalışmalarına yerel halkın katılımı sağlanmalıdır.

3. YÖNTEM

Bu çalışmada betimlemeli yöntemlerden olan alan taraması yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi ile elde edilen genel bilgiler gözlem ve mülakat çalışmaları ile değerlendirilmiştir. Aşağıda öncelikle alan taraması ve gözlem ve mülakat çalışmaları ayrı ayrı tanımlanarak bu iki yöntemin nasıl kullanıldığı ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

3.1.1 Survey Yöntemi (Alan Taraması)

“Alan taraması çalışmaları mevcut durumu tespit etmek için yürütülen bir araştırma türüdür. Daha çok araştırılmak istenen olayın veya problemin mevcut durumu nedir ve neredeyiz, sorularına cevaplar aranır. Üzerinde çalışılan durumun genel bir resmi çıkarıldıktan sonra, bu resimden çok özel bir kesit alınarak özel durum çalışmaları başlatılır. Burada survey, özel durum çalışmaları için gerekli alt yapıyı hazırlar ve araştırılacak problemin oluşturulması için ortam sağlar” (Çepni, 2009).

Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimlemeli çalışmalar genelde verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülür. Bu tür araştırmalarda asıl amaç incelenen durumu etrafıca tanımlamak ve açıklamaktır. Betimlemeli çalışmalarda araştırılan ortamda herhangi bir değişim yapılmaksızın, var olan olaylar çalışılır. Betimleme yöntemine dayandırılan araştırmalarda; “Mevcut durum nedir? Neredeyiz? Ne yapmak istiyoruz? Nereye, hangi yöne ve nasıl gitmeliyiz?” gibi soruların araştırıldığına dikkat çekmektedir (Çepni, 2009)

Betimlemeli araştırmalarda inceleme sürecinde doğal şartlar bozulmadan, inceleme yapılan ortamda herhangi bir değişiklik yapılmadan araştırmalar yürütülebildiği için, bu tür çalışmalar da birçok araştırmacı tarafından tercih edilmektedir.

Bu çalışmada belirlenen yirmi parkur kullanım açısından en çok tercih edilen rotalar tespit edilmiştir. Parkurlar üzerinde kaynak kişilerle yapılan mülakatlar sonucunda Kaçkar bölgesinde çeşitli nedenlerle en çok tercih edilen rotaların yanı sıra az kullanılan hatta hiç tercih edilmeyen gizli kalmış rotaların olduğu da tespit edilmiştir.

Her bir parkur için kaynak kişilerin rotalardaki tercih sebepleri kaynak kişiler ile yapılan mülakatlarda belirlenmiştir. Çok tercih edilen ve tercih edilmeyen rotaların tercih nedenleri araştırıldığında ise trekkingde rota belirlenmesinde bazı değişkenlerin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu değişkenlerin neler olduğu ve önem dereceleri kaynak kişiler tarafından belirlenmiş ve her bir parkurda ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Parkurların belirlenmesinde kaynak kişiler açısından önemli olan fakat kaynak kişiler arasında farklılık gösteren on değişken ortaya konmuştur.

Bu çalışmada betimsel analiz yöntemlerinden alan taraması metodu altı kaynak kişi dağcı rehber ile mülakat yapılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmamızda alan taraması yardımıyla her bir kaynak kişi ile birlikte ayrı ayrı görüşmeler sonucu Google Earth programı üzerinde Kaçkar havzasındaki trekking parkurları ve rotalarının mevcut durumu tespit edilmiştir. Kaynak kişilerle yapılan mülakatlar sonucu trekking parkurlarının isimleri ve her bir parkurdaki rota sayıları ve güzergâhları harita üzerinde belirtilmiştir.

3.2. Evren ve Kaynak Kişiler

Bu araştırma evreni Kaçkar havzası olarak anılan, batıda İkizdere'den Ovit'e, doğuda Ardeşen'den Barhal'a uzanan bölge, kuzeyde Çamlıhemşin'den İkizdere'ye, güneyde Barhal'dan İspir Yedigöller köyüne kadar uzanan bölgede bulunan, Türkiye'nin Kuzeydoğu köşesinde yaklaşık 1400 km² lik bir alanı kaplayan ve Karadeniz ile Çoruh nehri arasında kalan Kaçkar dağları, Verçenik dağları (3.711 m), Kaçkar-Kavron dağları (3.932 m), Bulut Dağları (3.562 m) ve Altıparmak Dağları (3.492 m) olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır.

Her bir kaynak kişi araştırmacının bölgedeki gözlemleri, bölgedeki turizm işletmelerinin değerlendirmeleri, Kaçkar dağlarına trekking'e gelen katılımcıların ifadeleri, bölgede spor turizmi yaptıran turizm şirketlerin görüşleri, Kaçkar dağlarındaki yaylacıların değerlendirmeleri, bölgedeki doğa sporları ve dağcılık kulüpleriyle yapılan görüşmeler neticesinde kaynak kişilerin tespiti yapılmıştır. Bu kapsamda veriler altı

kaynak kişi üzerinden elde edilmiştir. Her bir kaynak kişi ile ilgili geniş bilgi eklerde sunulmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veriler, kaynaktan toplanma şekline göre birincil ve ikincil olmak üzere iki guruba ayrılırlar. İkincil veriler, araştırmayı yapan bireylerden farklı olarak diğer araştırmacıların toplamış olduğu bilgilerdir. Bu bilgiler araştırmacılara daha çok toplayacağı verilerle ilgili geçmişe dönük bilgiler sunarlar. Bundan dolayı, bir araştırmacı kendi verilerini oluşturmadan önce ikincil verilere mutlaka bakmalıdır.

Birincil veri toplama kaynakları, araştırmanın ihtiyaç duyduğu verileri çeşitli veri kaynakları (gözlem, anket, deney, ve mülakat gibi) kullanılarak doğrudan kendisinin toplaması veya kendi denetiminde toplanmasıdır (Çepni, 2009, s:129). Bu araştırmada her iki veri toplama kaynakları da kullanılmıştır.

Parkur ve rotalar Google Earth programı kullanılarak bilgisayar ortamında haritalaştırılarak elde edilmiştir. Araştırmacıya Google Earth programı harita mühendisleri tarafından eğitim verilerek kullanılması öğretilmiştir. Araştırmacının bu süreçte harita mühendisleriyle örnek çizimler yaparak Google Earth programını detaylı öğrenmesi sağlanmıştır.

Bölgenin yüksekliğini ve mesafelerini her bir vaka için ayrı ayrı Google Earth Pro. 5.0.11733.9347 - 2009 kullanılarak araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Bölge için hazırlanmış çeşitli haritalardan vakada bulunan yerleşim yerlerinin yerleri ve bazı gl ve dağların adları Haritalardan tespit edilerek Google Earth deki harita üzerine işlenmiştir. Kaynak kişilerle yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış mülakatlar yapılmıştır.

Yapılan mülakatlarda parkur ve rotalar belirlenmiştir. Belirlenen rotalarda kaynak kişilerle tek tek mülakatlar yapılarak rotalardaki değişkenler tespit edilmiştir. Tespit edilen rotalar ve değişkenler tablolaştırılarak görsel hale getirilmiştir.

Yapılan araştırmada geçerlilik ve güvenirlik çalışması, parkurları ve değişkenleri tespit ederken uzman kişilerle tek tek yapılan mülakatlar sonucunda elde edilen verilerin tablolaştırılması aşamasında sağlanmıştır. Bu çalışmada kaynak kişilerle vakalar ve değişkenler teke tek çalışılarak tablolaştırılmış ve bu şekilde araştırma sonuçlarının anlamlandırılması ve geçerliliğinin sağlanması mümkün olmuştur.

3.3.1 Mülakat

“Mülakat, belirli amaçlar için insanlarla iletişime girmek olarak tanımlanmıştır. Mülakatın asıl amacı, iletişim kurulan bireyin araştırılan konu hakkında duygu, düşünce ve inançlarının neler olduğunu ortaya çıkarmaktır “ (Çepni, 2007). “Bu teknik araştırmalarda daha çok niçin sorusuna cevap aranacağı zaman kullanılır. Mülakatlar yürütülüşlerine göre yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış mülakat olmak üzere üçe ayrılırlar” (Karasar, 2005; Çepni, 2007).

Bölgede spor turizm çalışmaları yapan işletmeler, yerel yöneticiler (köy muhtarları, yayladaki çobanlar, bölgedeki dağcılık ve doğa spor kulüpleri) ve kaynak kişilerle mülakatlar yapılmıştır. Yapılan mülakatların amacı Kaçkar havzasındaki trekking parkurlarını özelliklerine göre belirlemek ve spor turizmüne pazar oluşturmak için farklı kesimlerden ayrıntılı bilgi toplamaktır.

Mülakatlarda ele alınacak konular, mülakat uygulanan kişinin konumuna göre şekillendirilmiştir. Bu sayede konu hakkında birincil kaynaktan bilgiler alınarak değerlendirme yapılmıştır. Bazı mülakatların ses kayıtları tutulmuş, bunun yanında mülakat sırasında notlar alınmış, gerekli yerlerde konuyla ilgili farklı sorular sorularak elde edilen birincil veriler zenginleştirilmiştir. Kaynak kişilerle yapılan mülakat formu eklerde verilmiştir.

3.3.2 Gözlem

Mülakat metoduyla insanların ne düşündüğünü ve niçin öyle düşündüğünü araştırma imkanı vardır. Fakat bu metotla gerçekte olayların nasıl vuku bulduğu hususunda fazla bilgi edinilmesi oldukça zordur. Gözlem metodu doğal ortamlarda olayların nasıl vuku bulduğuna açıklık getirir. Basit bir gözlem en az üç öğeden oluşur. Bunlar; insanların ne yaptığını izlemek, ne söylediğini dinlemek ve olayları daha iyi anlamak için sorular sormak, şeklinde sıralanabilirler

Gözlem süresince kaynak kişilerin göstermiş olduğu davranışlar, sahip olduğu tutumlar, pratikte sergilemiş olduğu beceriler tespit edip kayıt altına alınmıştır. Katılımlı ve katılımsız gözlem olmak üzere iki grupta incelenmeler yapılmıştır.

Yapılan çalışmada araştırmacı yerel halkın doğal ortamlarına (yaylalarında, dolmuşlarında, yürüyüş alanlarında, vb) girerek gözlemler yapmıştır. Sohbet havasında

geçen konuşmalar, yerel halkın bölgede spor turizminin gelişmesi hakkındaki fikirlerine ulaşmayı sağlamıştır. Gözlem sonucu elde edilen bilgiler yazılı hale getirilmiş ve değerlendirmeye alınmıştır.

3.3.3 Odak Grup Görüşmesi

Odak grup görüşmesi “ılımlı ve tehditkâr olmayan bir ortamda önceden belirlenmiş bir konu hakkında algıları elde etmek amacıyla dikkatle planlanmış bir tartışmalar serisi” olarak tanımlanabilir. Bu çalışmaya katılacak insanlar arasında sözü edilen konu, ürün veya hizmete ilişkin ortak bir deneyimin olması esasına dayalı bir seçimle 6-8 arasında insanın katılması uygundur (Yıldım ve Şimşek, 2003, s: 152).

Bu araştırmada bölgenin sosyo-ekonomik gelişimi, spor turizm gelişimi ve trekking parkurlarının tespiti, tanıtılması ve pazarlanması hakkında bilgi verebilecek kişiler çeşitli ortamlarda bir araya getirilerek tartışma gurupları oluşturulmuştur. Tartışma guruplarının konuşmaları ve değinilen konular kayıt edilip değerlendirmeye alınmıştır. Tartışma gurupları özellikle problem tanımlama ve uygulama açısından büyük önem taşımaktadır. Sektörel kimlikleri olan insanlarla yapılan gurup tartışmalarında ortaya atılan trekking parkurları, kaynak kişilerle yapılan gurup tartışmalarında dikkatlice irdelenmiştir.

3.3.4 Araştırmada Kullanılan Kaynak Kişilerle Mülakatın Geliştirilmesi

Çalışma, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış mülakat yöntemi ile yürütülmüştür. Yarı yapılandırılmış mülakatlar vakaların oluşturulmasında ve vakalardaki değişkenlerin tespit edilmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Uygulamadaki kaynak kişilere sorulan sorular şunlardır;

- Kaçarlarda en ideal trekking parkurları nerelerdedir? Parkurların adları ve rota sayıları nedir?
- Kaçkar bölgesinde yer alan parkurlardan en çok tercih edilenler hangileridir?
- Kaçarlarda gizli kalmış parkurlar nerelerdir? Niçin?
- Bir parkurun oluşturulmasında etkili olan faktörler nelerdir?

- Mevcut parkurların spor turizmine katkısı nedir?
- Parkurların spor turizmi açısından önemi nedir?

Uygulamada ön ve son mülakatlar uygulanarak bu sorular pekiştirilmiştir. Ön mülakatla birinci, ikinci ve üçüncü soruların cevapları elde edilmiştir. Son mülakatla dördüncü sorunun cevabı elde edilmiştir.

Kaynak kişilerle mülakatlar tek tek yapılmıştır. Ön mülakatlar 50 - 60 dakika sürmüş ve kaynak kişilerden izin alınarak görüşmeler teyp kasetine alınarak gerçekleştirilmiştir. Son mülakatlar kaynak kişilerle tek tek yapılarak yine teyp kaydına alınarak gerçekleştirilmiş ve ortalama 90 dakika sürmüştür.

Yaklaşık iki yıl boyunca araştırmacı alan incelemesi çalışmaları yürütmüştür bu süreçte her bir vakaya defalarca gidilmiş gerekli olan gözlemler yapılarak her bir vaka araştırmacı tarafından etraflıca tanınmıştır. Bundan dolayı Google Earth üzerinden alınan lokal haritalar araştırmacı tarafından incelenerek yarı yapılandırılmış gözlemler yoluyla elde edilen veriler haritaya işlenmiştir.

Yapılan çalışmada genel tarama metodu kullanılmıştır. T.C. Rize Valiliği İl Özel İdaresi tarafından 2007-2008 tarihinde bastırılan 1/150.000 lik haritalar incelenmiş, bölgenin 1/25 lik haritaları bulunmuş ve incelenmiştir, kaynak kişilerden elde edilen bilgiler Google Earth Pro v5.0.11733.9347 - 2009 versiyonu üzerine işlenmiştir. Ayrıca bölgeyi turizm amaçlı pazarlayan şirketlerin web sayfaları tek tek incelenmiştir.

Bölgede yapılan değişik amaçlı bilimsel çalışmalar da ayrıntılı olarak incelenmiştir.

3.4. Materyalin Geliştirilmesi

3.4.1 Parkurların Seçimi

Parkurların tespitinde araştırmacı tarafından yapılan gözlemler sonucunda Kaçkarlara gelen ziyaretçilerin bu vakaların bulunduğu alanlarda trekking yaptıkları gözlenmiştir. Araştırmacı tarafından yapılan çalışmada bölgenin güneyinde ve kuzeyindeki yerleşim yerleri sakinlerinden, yöredeki işletmeciler tarafından da ziyaretçilere trekking amaçlı geziler yaptırıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca bölgeye yurt dışından gelen ziyaretçilerin bir bölümünde bölgenin haritalarının bulunması

araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Bölgede rehberlik yapan kaynak kişilerle yaptığımız mülakatlar sonucunda bu bölgenin çok rağbet gördüğü ve bölge dışından da çok kişi ve şirketler tarafından gelir amaçlı pazarlandığını ifade etmişlerdir.

Yapılan çalışmada Kaçkar havzasının Türkiye'deki sayılı buzul alanlarından bir tanesini bünyesinde bulundurması, su zenginliinin olması, flora bakımından çeşitlilik arz etmesi ve irtifa açısından değişik alternatifler sunması nedenleriyle bu bölge vaka olarak seçilmiştir.

Ayrıca çalışma alanının kuzeyinde bölgenin en çok tanınan turizm merkezlerinden bir olan Ayder yaylasının bulunması, güneyinde bulunan Barhal bölgesinde din turizminin çok gelişmiş olması ve Kaçkarlara en kolay bu bölgeden çıkış yapılması araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

Bütün bu verileri topladıımızda Kaçkar bölgesine gelen ziyaretçilerin kuzeyden ve güneyden, doğudan ve batıdan trekking yaptıkları görölmüştür. Parkurların seçimi araştırmacının gözlemleri, yapılan görüşmeler ve kaynak kişilerle yapılan mülakatlar sonrasında oluşturulmuştur.

3.5. Verilerin Analizleri

3.5.1 Bir Parkurun Özelliklerinin (Değişkenlerin) Tespitinde Takip Edilen

Basamaklar

3.5.1.1. Mülakatların Analizi

Veriler üç bölümde analiz edilmiştir.

Verilerin işlenmesi; kaynak kişilerle değişkenler konusunda yapılan mülakatlar sonrasında mülakatlar incelenmiş ve kodlanmıştır. Veriler kodlanırken araştırmanın problemine göre önemli olan temalar ve kavramlar kullanılmıştır. Bu şekilde veriler özetlenmiş ve önemli olanlar bulunmuştur.

Verilerin görsel hale getirilmesi; verilerin özetlenmesi ve önemli olanların bulunmasından sonra, veriler tabloladıtırılmıştır. Ortaya çıkan kavramlar ve temaların

birbirleriyle ilişkilerinin belirgin hale getirilmeleri sağlanmıştır. Böylelikle sonuçlara ulaşılması daha basit hale gelmiştir.

Sonuç çıkarma ve teyit etme; araştırmada ortaya çıkan kavramlar yorumlanmış, karşılaştırılmış ve teyit edilmiştir. Bu şekilde araştırma sonuçlarının anlamlandırılması ve geçerliliğinin sağlanması mümkün olmuştur.

Araştırmacı tarafından alanda yapılan çalışmalar, bölgeye gelen ziyaretçilerle yapılan mülakatlar ve gözlemler, kaynak kişilerle teke tek yapılan mülakatlar sonucunda bir vakanın tercih edilmesindeki değişkenlerin neler olduğu betimsel analiz yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Kaynak kişilerle değişkenler konusunda yapılan mülakatlar direkt olarak aşağıda verilmiştir (K1, K2, K3, K4, K5, K6). Ayrıca aşağıda elde edilen verilerin frekans dağılımları ve bulguları tanımlanmıştır (Tablo 1).

3.5.1.2. Değişkenlerin Analizi

K1 (Kaynak kişi 1) ile yapılan görüşmede takip edilen rotalarda, ziyaretçilerin isteklerinin güvenli bir yürüyüş olması, su imkânlarının bol olması, yaban hayatının gözlenebilir bir konumda bulunması, kamp yapılabilecek yerlerin yeterli konumda bulunması, yürünen güzergâhta bitki örtüsünün canlı ve çeşitlilik arz etmesi, fotoğraf çekebilecek manzaraların bol olması ve yöre halkının kültürlerini tanımak olarak belirtmiştir.

K2 ile yapılan görüşmede ziyaretçilerin görsellik sunan kamp alanlarının, dar patikaların ve çarşak yürüyüş alanlarının olmadığı yerlerin, uzun mesafelerin gidilmediği, zaman kaybının az olduğu alanların tercih edildiğini belirtmiştir.

K3 ile yapılan görüşmede Kaçkarlara gelen ziyaretçilerin yaban hayatını, bitki örtüsünü, dağın güney ve kuzey arasındaki farklılıklarını, dağın geçit vermeyen dar patika ve gizemli alanlarını bu alanlarda manzara konumlarını görmeye gelenlerin çoğunlukta olduklarını ifade etmiştir.

K4 ile yapılan görüşmede Kaçkarlara gelen ziyaretçilerin macera aramak için geldiklerini ve ziyaretçilerin genel beklentilerinin zorlu koşullarda kamp yapmak, kamp yapılan alanların eşsiz doğa alanlarında bulunmak, uzun yürüyüşler yapmak, yaban hayatıyla iç içe olmak, yöre halkıyla kaynaşmak ve onlar gibi yaşamak olarak sınıflandırabileceklerini ifade etmiştir.

K5 ile yapılan görüşmede bölgeyi görmeye gelenlerin, eşsiz manzaraları, coşkun akan ırmakları, sayısız gölleri, buzulları, bitki örtüsünü, yürünen her alanlarda yaylaların varlığını ve zorlu patikaların hepsinin güvenli bir şekilde yerleşim merkezlerine ulaşması olarak ifade etmiştir.

K6 ile yapılan görüşmede Kaçkar dağlarına gelen kişilerin geliş amaçlarının hepsine birden bölgenin cevap verebilecek bir konumda olduğunu belirtmiştir. Örnek olarak dağcılık için gelenlerin bütün ihtiyaç duyduğu aktivitelerin yapılabilecek ortamı sağladığını belirtmiştir. Trekking için gelenlerin aradığı uzun, kısa yürüyüş alanlarının, flora, fauna, su, manzara ve kamp alanlarının hepsini birden sunan bir merkez konumunda olduğunu ifade etmiştir.

Parkurların sahip olabilecekleri değişkenlerin ifade ettiği anlam ve kapsamı aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Görsellik; bir parkur güzergâhında manzara bütünlüğünün, fotoğraf çekim alanlarının, coğrafi yapının, bitki örtüsünün ve görüş alanındaki yeşil tonların bulunması,

Güvenlik; bir parkur güzergâhında sakatlığa mahal verecek bölgelerin, bu alanların yerleşim yerlerinden uzak ve lojistik destek verilemeyecek bölgelerde bulunması,

Zorluk; bir parkur güzergâhında dar ve dik patikaların, çarşak kayalık alanlarının, ıslak zeminlerin çok olduğu ve yürüyüş alanlarının belli olmadığı yerler,

Kamp alanları; bir parkur güzergâhında kamp kurulacak alanların olduğu düzlükler, manzaralı alanlar ve su alanlarına yakınlığı,

Mesafe; bir parkur güzergâhının başlangıç ve bitiş noktaları arasındaki mesafenin uygunluğu,

Zaman; bir parkur güzergâhının başlangıç ve bitiş noktaları arasındaki mesafenin kat edilmiş süresinin uygunluğu,

Su kaynakları; bir parkur güzergâhında ihtiyaç duyulan su kaynaklarının mevcudiyeti,

Fauna; bir parkur güzergâhında yaban hayatının çeşitliliği konusunda ve nerelerde ne tür yaban hayatının olduğu,

Flora; bir parkur güzergâhında bitki örtüsünün çeşitliliği hakkında ve yöreye özgü bitki çeşitliğinin bulunduğu,

Yerleşim merkezlerine yakınlığı; bir parkur güzergâhının yerleşim merkezlerine olan mesafesi olarak ifade edilmiştir.

Tablo 1:

Kaynak Kişilerin Değişkenler Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımları

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı
K1	X	X		X			X	X	X	X
K2	X		X	X	X	X				
K3	X		X					X	X	
K4	X		X		X	X		X		X
K5	X	X					X		X	X
K6	X			X	X		X	X	X	
TOPLAM	6	2	3	3	3	2	3	4	4	3

Birinci kaynak kişi bir alanın parkur olabilmesi için “görsellik, güvenlik, kamp alanları, su, fauna, flora ve yerleşim yerlerine yakınlığının” bulunması gerektiğini belirtirken, “zorluk, mesafe ve zaman” değişkenlerinin gerekli olmadığını ifade etmiştir.

İkinci kaynak kişi ise “görsellik, zorluk, kamp alanları, mesafe ve zaman” değişkenlerini parkurda gerekli görürken, “güvenlik, su, fauna, flora ve yerleşim yerlerine yakınlık” değişkenlerinin parkur alanı için gerekli olmadığını belirtmiştir.

Üçüncü kaynak kişisi ise “görsellik, zorluk, fauna ve flora”nın parkur alanında bulunması gerektiğini belirtirken, “güvenlik, kamp alanı, mesafe, zaman, su ve yerleşim yerlerine yakınlık” değişkenlerinin gerekli olmadığını ifade etmiştir.

Dördüncü kaynak kişi ise “görsellik, zorluk, mesafe, zaman, fauna ve yerleşim yerlerine yakınlık” değişkenlerini gerekli görürken, “güvenlik, kamp alanı, su ve floranın” değişken olarak gerekli bulmamıştır.

Beşinci kaynak kişi ise “görsellik, güvenlik, su, flora ve yerleşim yerlerine yakınlık” değişkenlerini gerekli görürken, “zorluk, kamp alanı, mesafe, zaman ve faunayı” değişkenler açısından gerekli bulmamıştır.

Altıncı kaynak kişi ise “görsellik, kamp alanı, mesafe, su, fauna ve flora” açısından gerekli bulurken, “güvenlik, zorluk, zaman ve yerleşim yerlerine yakınlık” bakımından değişkenlerin bir parkurda gerekli olmadığını ifade etmiştir.

Kaynak kişilerin ifadelerine bakıldığında bir bölgenin parkur olarak değerlendirilebilmesi için değişkenlerin dağılımları şu şekilde olmuştur.

Altı kaynak kişinin tamamı “görsellik” değişkeni konusunda aynı olumlu görüşü belirtmişlerdir. “Güvenlik ve zaman” değişkenlerini iki ayrı kaynak kişinin gerekli olduğunu belirtmişlerdir. “Zorluk, kamp alanı, mesafe, su ve yerleşim yerlerine yakınlık” değişkenlerinin üç ayrı kaynak kişinin gerekli gördüğü görülmektedir. “Fauna ve flora” değişkenlerini dört ayrı kaynak kişinin parkurda olması gerektiğini belirttiği görülmektedir.

Kaynak kişilerdeki değişkenlerin farklılıklar göstermesinin nedenlerine bakıldığında kaynak kişilerin özelliklerinin farklılıklar arz etmesi (eklerde) ve bu özelliklerine göre de katılımcılara rehberlik etmelerinden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Bölgedeki rehberlerin ve değişkenlerin çeşitlilik göstermesi spor turizm açısından zenginlik arz etmektedir. Buda bölgenin spor turizm açısından tercih edilmesinde önemli bir etken olduğu görülmektedir.

3.6. Parkurların Analizi

Bu çalışmada özel durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda 20 parkur seçilmiştir.

Öncelikle doküman analizi yöntemi kullanılarak her bir parkur ile ilgili genel bilgiler etraflıca sunulmuştur. Parkurların trekkingde önemli olan çeşitli değişkenler yönünden irdelenmesi ve her vaka için 6 uzman kişi ile ayrıntılı mülakatlar yürütülmüştür. Kaynak kişilerden değişkenler elde edildikten sonra, elde edilen veriler parkurların analizlerinde direkt alıntı şeklinde verilmiştir.

Parkurların rotaları çıkartılırken değişkenlere göre tablolar oluşturulmuştur. Her rotadaki değişkenler kaynak kişilerin görüşlerine göre frekanslaştırılmıştır.

Parkurlardaki her rota kaynak kişilerle bire bir Google Earth programı üzerinde çalışılarak haritalandırılmıştır. Bu haritalar üzerinde Google Earth programı kullanılarak her bir rotanın görsel olarak başlangıç ve bitiş noktaları arasındaki güzergâhları çizimlerle gösterilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde: Vakalarda en ideal trekking parkurlarının mevkileri, adları ve rota sayıları, en sık kullanılan rotalar, gizli kalmış parkurlar ve bir parkurun oluşumunda etkili olan faktörler ile bir parkurun ideal sayılma gerekçeleri açıklanacaktır.

4.1. Kaçkarlarda En İdeal Trekking Parkurlarının Nerelerde Olduğu, Adları ve Rota Sayılarına Ait Bulgular ve Yorumlar

Kaynak kişilere en ideal parkurların nerelerde olduğu, parkurların adları ve rota sayıları sorulduğunda;

4.1.1 Kaçkarların Güneyinde Yer Alan Parkur ve Rotalar

Kaçkar havzasının güneyinde belirtilen parkur ve rotaların Körahmet vadisinde Yaylalar (Hevek) yerleşkesinde, Dobe ve Hastaf vadisinde Olgunlar yerleşkesinde, Davalı vadisinde Sırakonaklar yerleşkesinde, Ovit, Salacor, Livaşor vadilerinde İspir Yedigöller köyünde olduğu belirlenmiştir.

4.1.2 Kaçkarların Kuzeyinde Yer Alan Parkur ve Rotalar

Kaçkar havzasının kuzeyinde yer alan parkurlar değerlendirildiğinde, Kaçkar, Avusor, Çaymakcur, Kavron vadilerini destekleyen Ayder yerleşkesinde, Cimil, Çermeç, Verçenik, Tatos, Elevit, Hacivanak, Nafkar, Trovit, Palovit vadilerini destekleyen Çat yerleşkesinde, Tiron vadisinde İkizdere Ilıca yerleşkesinde ve Hazindak, Pokut, Sal, Samistal, Amlakit, Çağılı, Cermeniman, Huser, Sirt, Koçdüzü, Ambarlı, Soğanlı, Çakıl yaylalarından oluştuğu saptanmıştır.

Kaynak kişiler spor turizm bakımından Kaçkarlarda toplam 20 parkurda 31 rota belirlemişlerdir. Parkurların havzadaki dağılımlarına bakıldığında Kaçkarların güneyde 4 yerleşim merkezi bölgesinde, 7 vadiden oluştuğu ve bölgenin kuzeyinde 3 yerleşim merkezinden, 14 vadiden oluştuğu görülmüştür. Ayrıca her iki bölgede 13 yaylanın da bu parkur ve rotaların güzergâhı üzerinde olduğu belirlenmiştir (tablo 2).

Tablo 2 de kaynak kişilerin yapmış oldukları değerlendirmelerde 12 tane bir rotalı parkur belirlerken, 5 adet iki rotalı parkur, 3 adet üç rotalı parkur belirledikleri tespit edilmiştir.

Tablo 2:

Parkur İsimleri Ve Rotalar Sayıları

	ROTA ADLARI	SAYILARI
1	Cimil Yaylası-Ovit Yedi Göller Parkuru	Bir Rotalı
2	İspir Yedi Göller Köyü-Verçenik Yaylası Parkuru	İki Rotalı
3	Ovit Yedi Göller-Kapalı Göller Parkuru	İki Rotalı
4	Çağılı Yayla-Verçenik Yaylası Parkuru	Üç Rotalı
5	İspir Yedi Göller Köyü - Ovit Yedi Göller - Verçenik Yaylası Parkuru	Bir Rotalı
6	Çermeşk-Kaleköy Yaylası Parkuru	Bir Rotalı
7	Ambarlı-Ortaköy Parkuru	Üç Rotalı
8	Baş Yayla-Palovit Parkuru	İki Rotalı
9	Baş Yayla-Hadeçur Parkuru	Bir Rotalı
10	Palovit-Yukarı Kavron Yaylası Parkuru	İki Rotalı
11	Baş Yayla-Yukarı Kavron Parkuru	Bir Rotalı
12	Ayder-Amlakit Parkuru	Bir Rotalı
13	Ayder-Sal Parkuru	Bir Rotalı
14	Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru	Üç Rotalı
15	Olgunlar-Hadeçur Parkuru	İki Rotalı
16	Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkuru	Bir Rotalı
17	Yukarı Çaymakçur-Yukarı Kavron Parkuru	Bir Rotalı
18	Apivanak-Hadeçur Parkuru	Bir Rotalı
19	Avusor-Yaylalar Köyü Parkuru	Bir Rotalı
20	Avusor-Sırt Yaylası Parkuru	Bir Rotalı

4.2. Kaçkar Bölgesinde Yer Alan Parkurlardan En Çok Tercih Edilenlerin Hangileri Olduğuna Ait Bulgular ve Yorumlar

Kaçkar bölgesinde yer alan parkurlardan en çok tercih edilenlerin hangileri olduğu sorulmuştur. Kaynak kişilerden elde edilen bilgiler doğrultusunda her bir parkur bir vaka olarak incelenmiştir. Vakalara ait rotalar ve kaynak kişilerin kullanılan rotalara ait tercihleri tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3:

Kaynak Kişilerin Vakalara Ait Tercih Dağılımı

		K1	K2	K3	K4	K5	K6	TOPLAM
V1	1.Rota	X	X					2
V2	1.Rota	X	X			X	X	4
	2.Rota	X	X	X	X	X	X	6
V3	1.Rota		X			X	X	3
	2.Rota	X		X	X	X	X	5
V4	1.Rota	X	X		X	X	X	5
	2.Rota	X	X	X	X		X	5
	3.Rota	X	X	X	X	X	X	6
V5	1.Rota							0
V6	1.Rota							0
V7	1.Rota	X		X	X	X	X	5
	2.Rota		X				X	2
	3.Rota			X	X			2
V8	1.Rota	X	X	X	X	X	X	6
	2.Rota	X	X	X	X	X	X	6
V9	1.Rota	X		X	X	X	X	5
V10	1.Rota	X	X	X	X	X	X	6
	2.Rota	X	X	X	X	X	X	6
V11	1.Rota							0
V12	1.Rota	X			X	X		3
V13	1.Rota	X	X	X	X	X	X	6
V14	1.Rota	X	X	X	X	X	X	6
	2.Rota	X				X	X	3
	3.Rota		X	X	X	X		4
V15	1.Rota	X	X	X	X	X	X	6
	2.Rota			X	X	X		3
V16	1.Rota	X	X	X	X	X	X	6
V17	1.Rota	X	X	X	X	X	X	6
V18	1.Rota	X	X	X	X			4
V19	1.Rota	X	X	X	X	X	X	6
V20	1.Rota	X		X		X	X	4

Kaynak kişilerin tamamının 10 vakada 12 rota konusunda hem fikir oldukları görülmüştür. Bu vakalar isimleri ve rotalarıyla beraber verilmiştir.

- V2 (İspir Yedigöller Köyü-Verçenik Yaylası Parkuru) 2.Rotası
- V4 (Çağılı Yayla-Verçenik Yaylası Parkuru) 3.Rota
- V8 (Baş Yayla-Palovit Parkuru) 1.Rotası, 2.Rotası
- V10 (Palovit-Yukarı Kavron Yaylası Parkuru) 1.Rotası, 2.Rotası
- V13 (Amlakit-Sal Parkuru) 1.Rotası
- V14 (Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru) 1.Rotası
- V15 (Olgunlar-Hadeçur Parkuru) 1.Rotası
- V16 (Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkuru) 1.Rotası
- V17 (Yukarı Çaymakcur-Yukarı Kavron Parkuru) 1.Rotası
- V19 (Avusor-Yaylalar Köyü Parkuru) 1.Rotası

Kaynak kişilerin 5 tanesinin belirttiği 4 vakanın 5 rotası belirlenmiştir. Bu vakalar isimleri ve rotalarıyla beraber verilmiştir.

- V3 (Ovit Yedi Göller-Kapalı Göller Parkuru) 2.Rotası
- V4 (Çağılı Yayla-Verçenik Yaylası Parkuru) 1.Rotası, 2.Rotası
- V7 (Ambarlı-Ortaköy Parkuru) 1.Rotası
- V9 (Baş Yayla-Hadeçur Parkuru) 1.Rotası

Kaynak kişilerin 4 tanesinin belirttiği 4 vakanın 4 rotası belirlenmiştir. Bu vakalar isimleri ve rotalarıyla beraber verilmiştir.

- V2 (İspir Yedi Göller Köyü-Verçenik Yaylası Parkuru) 1.Rotası
- V14 (Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru) 3.Rotası
- V18 (Apivanak-Hadeçur Parkuru) 1.Rotası
- V20 (Avusor-Sırt Yayla Parkuru) 1.Rotası

Kaynak kişilerin 3 tanesinin belirttiği 4 vakanın 4 rotası belirlenmiştir. Bu vakalar isimleri ve rotalarıyla beraber verilmiştir.

- V3 (Ovit Yedi Goller-Kapalı Goller Parkuru) 1.Rotası
- V12 (Ayder-Amlakit Parkuru) 1.Rotası
- V14 (Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru) 2.Rotası
- V15 (Olgunlar-Hadeçur Parkuru) 2.Rotası

Kaynak kişilerin 2 tanesinin belirttiği 2 vakanın 3 rotası belirlenmiştir. Bu vakalar isimleri ve rotalarıyla beraber verilmiştir.

- V1 (Cimil Yaylası-Ovit Yedi Goller Parkuru) 1.Rotası
- V7 (Ambarlı-Ortaköy Parkuru) 2.Rotası ve 3.Rotası

Kaynak kişilerin tamamının değişkenler konusunda aynı görüşü paylaştıkları 10 vaka da 12 parkurda görülmüştür. Kaynak kişilerin 5 inin 4 vakada 5 rotada değişkenler konusunda farklı düşüncelerine rağmen aynı rotaları tercih ettikleri görülmüştür. Kaynak kişilerin 4 ünün 4 vakada 4 rotada değişkenler konusunda farklı düşüncelerine rağmen aynı rotaları tercih ettikleri görülmüştür. Kaynak kişilerin 3 ünün 4 vakada 4 rotada değişkenler konusunda farklı düşüncelerine rağmen aynı rotaları tercih ettikleri görülmüştür. Ve yine kaynak kişilerin 2 inin 2 vakada 3 rotada değişkenler konusunda farklı düşüncelerine rağmen aynı rotaları tercih ettikleri görülmüştür.

4.3. Kaçarlarda Gizli Kalmış Parkurların Yerleri (Mevkileri) ve Gizli Kalış Nedenlerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Kaçarlarda gizli kalmış parkurların nerelerde olduğu ve neden gizli kaldığı sorusu sorulmuştur. Kaynak kişilerden elde edilen bilgiler doğrultusunda V5, V6, V11 kodlu vakaların, gizli kalmış parkurlar olduğu tespit edilmiştir. Buna göre;

Kaçarların güneyinde yer alan gizli kalmış parkurların;

- İspir Yedigöller köyü yerleşkesini (V5) destekleyen Salacor ve Livaşor vadilerinde,

Kaçarların kuzeyinde yer alan gizli kalmış parkurların;

- Çat yerleşkesini (V6) destekleyen Çermeşk, Verçenik ve Tatos vadisinde,
- Hacivanak, Trovit, Palovit ve Kavron (V11) vadilerinde olduğu anlaşılmıştır.

Kaynak kişilere göre, bu parkurların gizli kalışları;

- *V5 için;* parkurun, rota başlangıç ve bitiş noktalarının ulaşım açısından farklı konumlarda ve bölgelerde bulunmasından,
- *V6 için;* Verçenik (3711m) zirvesi rotasının üzerinde bulunan bu parkurun, kondisyonu ve zamanı olan ziyaretçilerin bu dağı zirve yapmak amacıyla değerlendirdiklerinden,
- *V11 için;* parkurun, yükselti ve mesafe değişkenleri açısından farklılıklar göstermesi ve bu bölgede avantajlı başka parkur ve rotaların bulunmasından kaynaklanmaktadır.

4.4. Bir Trekking Parkurunun Oluşturulmasında Etkili Olan Faktörlere Ait Bulgular ve Yorumlar

Kaynak kişilerin tamamına bir parkurun oluşturulmasında etkili olan faktörler sorulmuştur. Bununla ilgili altı Kaynak kişinin üzerinde birleştiği faktörler şunlar olmuştur: Parkurun görseelliği, güvenliği, zorluk derecesi, kamp alanları, mesafesi, zamanı, su kaynakları, faunası, florası, yerleşim merkezlerine yakınlığı.

Kaynak kişilerin değişkenler hakkındaki görüşleri tablo 4'te verilmiştir;

Tablo 4:

Kaynak Kişilerin Değişkenler Hakkındaki Görüşlerine Ait Dağılımlar

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı
K1	X	X		X			X	X	X	X
K2	X		X	X	X	X				
K3	X		X					X	X	
K4	X		X		X	X		X		X
K5	X	X					X		X	X
K6	X			X	X		X	X	X	
TOPLAM	6	2	3	3	3	2	3	4	4	3

Bir güzergahın spor turizm bakımından parkur olarak değerlendirilmesi için alandaki değişkenlerin neler olduğu kaynak kişilerin görüşleri doğrultusunda

belirlenmiştir. Kaynak kişilerin değişkenler konusundaki görüşlerinin dağılımları tabloda verilmiş ve değişkenlerin ne ifade ettiği aşağıda açıklanmıştır.

Görsellik; bir parkur güzergâhında manzara bütünlüğünün, fotoğraf çekim alanlarının, coğrafi yapının, bitki örtüsünün ve görüş alanındaki yeşil tonların bulunması,

Güvenlik; bir parkur güzergâhında sakatlığa mahal verecek bölgelerin bulunması, bu alanların yerleşim yerlerinden uzak ve lojistik destek verilemeyecek bölgelerde olması,

Zorluk; bir parkur güzergâhında dar ve dik patikaların, çarsak kayalık alanlarının, ıslak zeminlerin çok olduğu ve yürüyüş alanlarının belli olmadığı yerler,

Kamp alanları; bir parkur güzergâhında kamp kurulacak alanların olduğu düzlükler, manzaralı alanlar ve su alanlarına yakınlığı,

Mesafe; bir parkur güzergâhının başlangıç ve bitiş noktaları arasındaki mesafenin belirtilmesi,

Zaman; bir parkur güzergâhının başlangıç ve bitiş noktaları arasındaki mesafenin zaman olarak uygun sürede tamamlanacak olduğu,

Su kaynakları; bir parkur güzergâhında ihtiyaç duyulan su kaynaklarının ne derecede bulunduğu,

Fauna; bir parkur güzergâhında yaban hayatının çeşitliliği konusunda ve nerelerde ne tür yaban hayatının olduğu,

Flora; bir parkur güzergâhında bitki örtüsünün çeşitliliği ve yöreye özgü bitkiler,

Yerleşim merkezlerine yakınlığı; bir parkur güzergâhının yerleşim merkezlerine olan mesafesi olarak ifade edilmişlerdir.

Bununla birlikte kaynak kişilerin uygulamada, değişkenler açısından tercih farklılıkları tespit edilmiştir. Bu da kaynak kişilerin aynı bölgede değişik parkurları tercih ettiklerini ortaya çıkarmıştır.

Kaynak kişilerin parkurları tercih etmedeki değişkenlerin dağılımları tablo 4'te verilmiştir.

Hangi vakalarda hangi kaynak kişilerin, hangi değişkenleri ön plana çıkarttığı her bir vaka için ayrı ayrı incelenmiştir.

Toplam 20 vakada 31 rota tespit edilmiştir. Bu rotalarda değişkenlerden fauna 185, su 184, kamp alanı 175, güvenlik 173, görsellik 168, zorluk 159, zaman 152, yerleşim yerlerine yakınlığı 148, mesafe 144 ve flora 143 kez kaynak kişiler tarafından tercih edilmişlerdir (Tablo 5).

Tablo 5:

Kaynak Kişilerin Her Bir Vakalardaki Değişkenlere Göre Tercih Dağılımları.

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı
K1	29	27	25	28	24	25	31	31	23	25
K2	29	30	25	29	24	25	30	31	25	25
K3	27	31	30	29	24	25	31	31	24	24
K4	27	28	27	29	26	26	31	31	23	25
K5	28	30	27	30	24	25	31	31	25	25
K6	28	27	25	30	22	25	30	30	23	24
TOPLAM	168	173	159	175	144	151	184	185	143	148

Kaynak kişilerin toplam 20 vaka 31 rotada her bir değişkene göre yaptığı değerlendirmede; bütün parkurlarda fauna 185 kez tercihle ilk sırada yer almıştır. Flora ise 143 le tercihler arasında son sırada yer almıştır. Diğer tercihlere bakıldığında üst seviyede olanlar; su 184, kamp alanları 175, güvenlik 173, olarak görülmektedir. Orta seviyede tercih edilenler; görsellik 168, zorluk 159 olarak görülmektedir. Alt seviyede tercih edilenler ise; zaman 151, mesafe 144, yerleşim merkezlerine yakınlığı 148 olduğu görülmektedir.

Söz konusu değişkenlerden “fauna, su, kamp alanları, güvenlik” kaynak kişiler tarafından parkurlarda çok aranan unsurlar olduğunu bildirmişlerdir. “Görsellik ve zorluk” parkurların tamamında orta seviyede tercih edildiği belirlenmiştir. Parkurlarda az aranan değişkenler ise “zaman, mesafe, yerleşim merkezlerine yakınlığı” olduğu görülmüştür.

Bu verilere göre Kaçkar havzasındaki parkurlarda aranan nitelikler belirlenmiş ve spor turizm açısından değişkenler kaynak kişilerin ifadelerine göre sınıflandırılmıştır.

Bu bölümde her bir vaka (parkur) değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme metodoloji olarak; parkurun ismi, parkurun genel tanıtımı, uydu görüntüsü üzerindeki rota çizimi,

kaynak kişilerin değişkenler açısından tercih frekans tabloları ve tabloların yorumları şeklinde verilmiştir.

4.4.1 Cimil Yaylası- Ovit Yedi Göller Parkuru

Genel Tanıtım: Cimil vadisinde bulunan Cimil yaylası İkizdere'nin güneydoğusunda ilçe merkezine 28 km uzaklıkta bulunmaktadır. Ovit Yedi Göller ise İspirin kuzeyinde Ovit vadisinin doğusundaki Mor yaylanın kuzeyinde bulunmaktadır. Ovit yedi göller İspirden kara yoluyla 40 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.1).

Şekil 2:

Cimil Yaylası- Ovit Yedi Göller Parkurunun Görünümü

Tablo 6:

Cimil Yaylası- Ovit Yedi Göller Parkurunun Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1. Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1. Rota
K3	X		X		X	X	X	X	X	X	1. Rota
K4	X		X		X	X	X	X	X	X	1. Rota
K5	X		X		X	X	X	X	X	X	1. Rota
K6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Söz konusu parkuru “güvenlik” açısından olumlu bulmayan kaynak kişiler bunun sebebi olarak “yerleşim yerlerine uzak” şeklinde ifade etmişlerdir. Aynı parkuru “kamp alanı” bakımından yetersiz bulan kaynak kişiler aynı gerekçeleri ileri sürmüşlerdir.

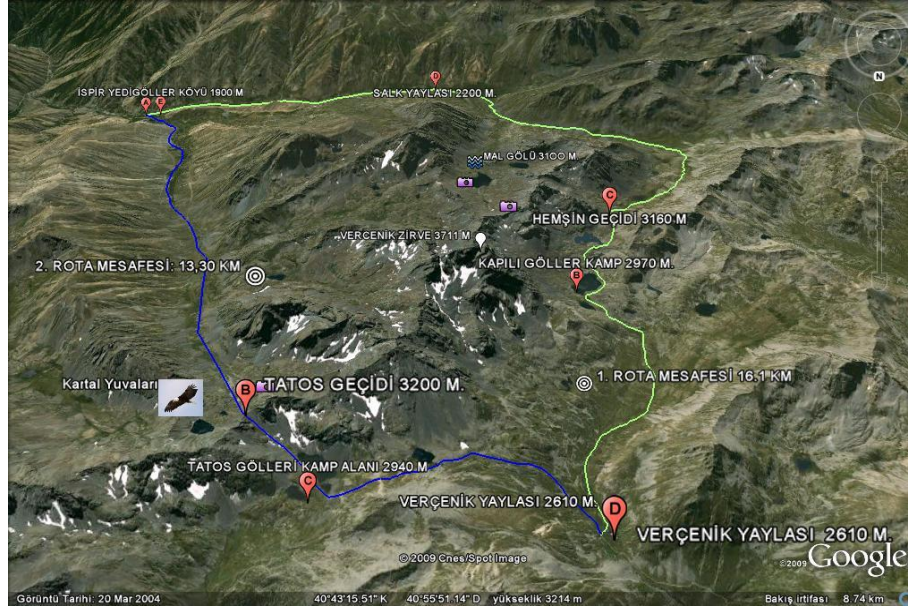
Bu verilere göre Cimil yaylası-Ovit yedi göller parkurunun, güvenlik ve kamp alanı özelliklerinin olumsuzlukları giderildiği takdirde spor turizmi açısından müspet bir parkur olduğu söylenebilir.

4.4.2 İspir Yedi Göller Köyü-Verçenik Yaylası Parkuru

Genel Tanıtım: Verçenik yaylası Fırtına nehrinin başlangıç noktalarından olan Verçenik vadisinde Çamlıhemşin’den 44.5 km mesafede bulunmaktadır. İspir Yedigöller köyünü ise İspir ilçesinin doğusundaki Çakmaklı yerleşim yerinin kuzeyinde, Aksu yerleşim merkezinin kuzeybatısında 20 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.2).

Şekil 3:

İspir Yedi Göller Köyü - Verçenik Yaylası Parkurunun Görünümü

Tablo 7:

İspir Yedigöller Köyü - Verçenik Yaylası Parkurunun Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X			2.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X		2.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X			2.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X			2.Rota
K5	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X			2.Rota
K6	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X		2.Rota

Kaynak kişilerin üç tanesi birinci rotaya “mesafe” bakımından olumsuz görüş belirtmişlerdir. Sebep olarak diğer rotaya oranla uzun olması gösterilmiştir.

Kaynak kişilerden dördü, ikinci rotayı “flora ve yerleşim yerlerine yakınlık” bakımından eksik bulmuşlardır. Neden olarak “bitki örtüsünün az olması, lojistik destek alabilecek yerleşim merkezlerinin olmaması” gösterilmiştir.

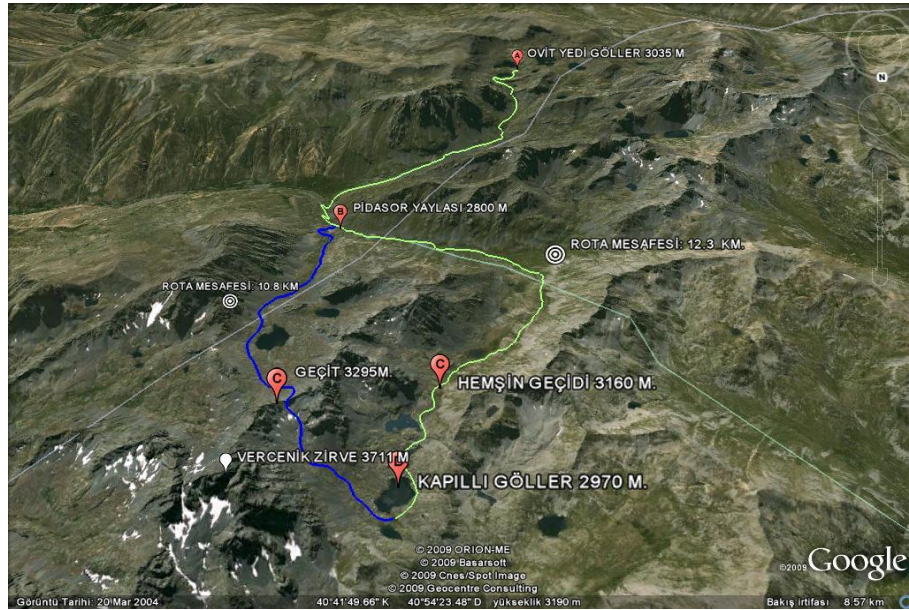
Her iki parkur değerlendirildiğinde katılımcılara rotaların değişkenlere göre tercih etme imkanı sunduğu görülmektedir.

4.4.3 Ovit Yedigöller-Kapalı Göller Parkuru

Genel Tanıtım: Ovit Yedi Göller ise İspirin kuzeyinde Ovit vadisinin doğusundaki Mor yaylanın kuzeyinde bulunmaktadır. Ovit yedi göller İspirden kara yoluyla 40 km mesafede bulunmaktadır. Araçla ulaşım mümkündür. Kapalı göller ise Verçenik yaylasında Fırtına deresinin başlangıç noktası olan Verçenik zirvesinin hemen kuzeyinde Çamlıhemşin’den 48 km mesafede bulunmaktadır. Araçla ulaşım Verçenik yaylasında bulunmaktadır (Ek 2.3).

Şekil 4:

Ovit Yedigöller-Kapalı Göller Parkurunun Görünümü

Tablo 8:

Ovit Yedigöller-Kapalı Göller Parkurunun Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X		X	X	X	X	X	1.Rota
K1	X			X	X	X	X	X		X	2.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X		X	X	X	X	X		X	2.Rota
K3	X	X	X	X		X	X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X		X	2.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4	X			X	X	X	X	X		X	2.Rota
K5	X	X	X	X		X	X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X		X	2.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6	X		X	X	X	X	X	X		X	2.Rota

Kaynak kişilerin üçü birinci rotaya “mesafe” bakımından olumsuz görüş belirtmişlerdir. Sebep olarak diğer rotaya oranla uzun olması gösterilmiştir.

İkinci rota ise “güvenlik ve zorluk” bakımından dört kaynak kişi tercih etmezken bir kaynak kişi “flora” açısından tercih etmemiştir. Nedenine bakıldığında Söz konusu parkuru “güvenlik ve zorluk” bakımından olumlu bulmayan kaynak kişiler bunun sebebi olarak “yerleşim alanlarına uzak”, “kaygan ve ıslak zemin”, “dar ve çarşak patika” şeklinde ifade etmişlerdir. Bir kaynak kişi ise rotayı “flora” bakımından eksik bulduğunu belirtmiştir.

Bu verilere göre her iki rota değişkenler konusunda farklılıklar göstermesi spor turizm bakımından zenginlik arz etmektedir.

4.4.4 Çağılı Yayla-Verçenik Yaylası Parkuru

Genel Tanıtım: Cimil vadisinde bulunan Çağılı yayla İkizdere'nin güneydoğusunda ilçe merkezine 32 km uzaklıkta bulunmaktadır. Verçenik yaylası Fırtına nehrinin başlangıç noktalarından olan Verçenik vadisinde Çamlıhemşin'den 44.5 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.4).

Şekil 5:

Yayla-Verçenik Yaylası Parkurunun Görünümü

Tablo 9:

Çağilli Yayla-Verçenik Yaylası Parkurunun Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X		X	2.Rota
K1	X	X		X	X	X	X	X		X	3.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X		X	2.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X		X	3.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X		X	2.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X		X	3.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X		X	2.Rota
K4	X	X		X	X	X	X	X		X	3.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X		X	2.Rota
K5	X	X		X	X	X	X	X		X	3.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X		X	2.Rota
K6	X	X		X	X	X	X	X		X	3.Rota

Söz konusu parkurun birinci rotasında kaynak kişilerin değişkenlerin tamamında bu rotayı onayladıkları görülmektedir.

Kaynak kişilerin tamamı parkurun ikinci rotasında “flora” bakımından olumsuz görüş bildirmişlerdir. Sebep olarak bu rotanın “bitki örtüsü” konusunda eksik olmasını göstermişlerdir.

Üçüncü rotanın değerlendirilmesinde dört kaynak kişi “zorluk” açısından bu rotayı tercih etmediğini, bunun nedeni olarak ta “dar ve çarşak patika” şeklinde ifade etmişlerdir. İki mülakatçı ise rotayı “flora” bakımından eksik bulunduğunu belirtmiştir.

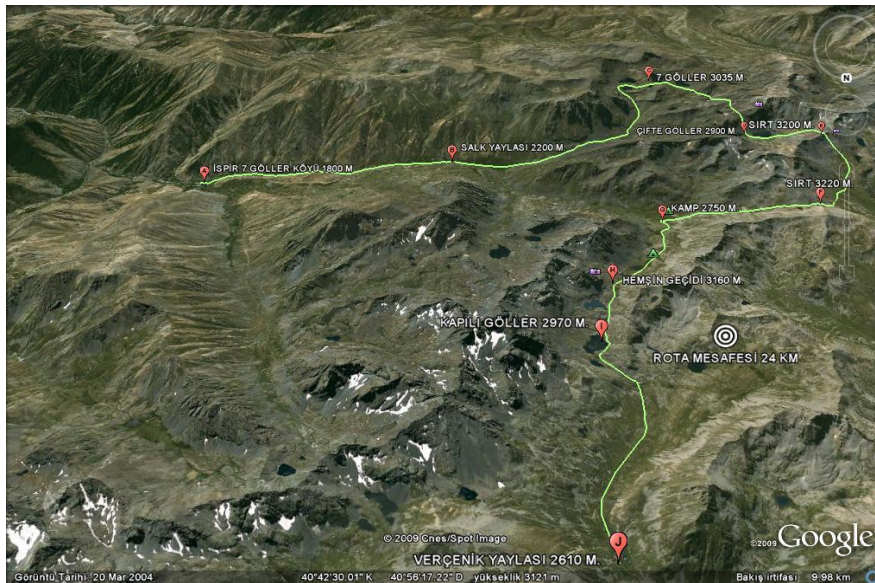
Bu parkurda bulunan üç değişik rotanın değişkenler bakımından farklılıklar sunması bölgeye gelen ziyaretçilere tercih imkanı sunmaktadır. Bu da trekking ve spor turizm açısından bölgenin alternatifli bir konumda bulunduğunu göstermektedir.

4.4.5 İspir Yedigöller Köyü - Ovit Yedigöller - Verçenik Yaylası Parkuru

Genel Tanıtım: Verçenik yaylası Fırtına nehrinin başlangıç noktalarından olan Verçenik vadisinde Çamlıhemşin'den 44.5 km mesafede bulunmaktadır. İspir Yedigöller köyünü ise İspir ilçesinin doğusundaki Çakmaklı yerleşim yerinin kuzeyinde, Aksu yerleşim merkezinin kuzeybatısında 20 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.5).

Şekil 6:

İspir Yedi Göller Köyü-Ovit Yedi Göller-Verçenik Yaylası Parkurunun görünümü

Tablo 10:

İspir Yedigöller Köyü-Ovit Yedigöller-Verçenik Yaylasının Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X		1.Rota
K2	X	X	X	X			X	X	X		1.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X		1.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X		1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X		1.Rota
K6	X	X	X	X		X	X	X	X		1.Rota

Bu parkuru kaynak kişilerden biri “mesafe”, “zaman” bakımından benimsemediğini belirtirken, buna neden olarak “başlangıç ve bitiş noktalarının” farklı coğrafi alanlarda bulunmasını göstermişlerdir. Aynı parkuru “zaman” açısından olumsuz bulan kaynak kişi aynı gerekçeleri ileri sürmüştür. Kaynak kişilerin tamamı “yerleşim yerlerine yakınlığı” bakımından bu parkuru olumsuz değerlendirmişlerdir.

Bu verilere göre parkur güzergahında yerleşim yerleri tanzim edildiğinde spor turizm açısından olumlu bir parkur olduğu söylenebilir.

4.4.6 Çermeşk-Kaleköy Yaylası Parkuru

Genel Tanıtım: Fırtına nehrinin başlangıç notalarından bir tanesi olan Çermeşk yaylası Verçenik yaylasının batısındaki vadide, Çamlıhemşin’den 36,7 km mesafede bulunmaktadır. Kaleköy Fırtına nehrini besleyen Çamlıhemşin’in güneyinde ki Hisarcık’ın güney doğusundaki vadide bulunmaktadır. Çamlıhemşin’e 33 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.6).

Şekil 7:

Çermeşk-Kaleköy Yaylası Parkurunun Görünümü

Tablo 11:

Çermeşk-Kaleköy Yaylası Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K4	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X	X	X		X	X	X	X	X	1.Rota

Söz konusu parkuru “mesafe” bakımından olumlu bulmayan kaynak kişiler bunun sebebi olarak “ parkur uzunluğunu” göstermişlerdir. Aynı parkuru “zaman” açısından olumsuz bulan kaynak kişi aynı gerekçeleri ileri sürmüştür.

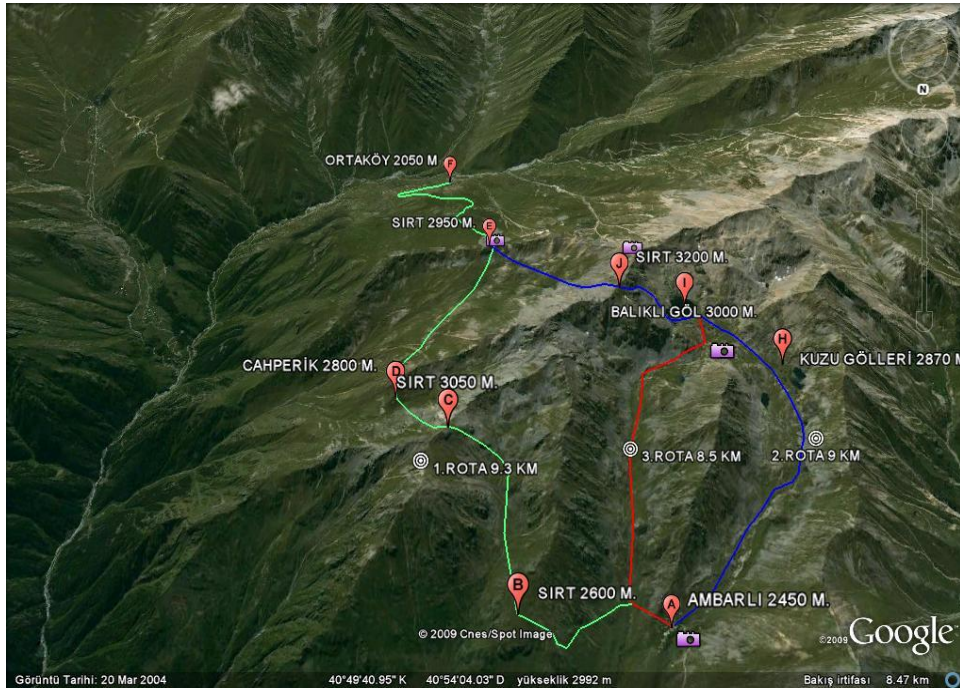
Bu verilere göre Çermeşk-Kaleköy Yaylası Parkurunda mesafe ve zaman değerlendirme dışında tutulduğu takdirde trekking ve spor turizm açısından müspet bir parkur olduğu söylenebilir.

4.4.7 Bu parkur Kaçkar havzasının batı bölgesinde “görsellik” arz eden en önemli parkur konumundadır. Ambarlı-Ortaköy Parkuru

Genel Tanıtım: Ambarlı Hemşin ilçesinin güneyinde Zuha, Kantarlı, Gito yaylalarının devamında 41,3 km mesafede bulunmaktadır. Ortaköy Fırtına nehrini besleyen vadinin başlangıcında Çamlıhemşin’den 33,2 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.7).

Şekil 8:

Ambarlı-Ortaköy Parkurunun Görünümü

Tablo 12:

Ambarlı-Ortaköy Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K1		X	X		X	X	X	X	X		2.Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X		3.Rota
K2	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K2		X	X		X	X	X	X	X		2.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X		3.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3		X	X	X	X	X	X	X	X		2.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X		3.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4		X	X	X	X	X	X	X	X		2.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X		3.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K5		X	X	X	X	X	X	X	X		2.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X		3.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6		X	X	X	X	X	X	X	X		2.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X		3.Rota

Bu parkurda üç rota bulunmaktadır. Birinci rotayı kaynak kişilerden biri “mesafe” ve “zaman” bakımından olumsuz bulmuş, sebep olarak “ parkur uzunluğunu” göstermiştir. Aynı parkuru “zaman” açısından olumsuz bulan kaynak kişi aynı gerekçeleri ileri sürmüştür.

İkinci rota da “kamp alanı” kaynak kişilerden ikisi tarafından tercih edilmemiştir. Nedeni ise “dik yamaçlar” olduğu belirtilmiştir. Kaynak kişilerin tamamı “görsellik ve yerleşim yerleri” bakımından bu rotayı tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Buna sebep olarak “coğrafi yapı, görüş alanı” ve “yerleşim yerleri” olduğunu bildirmişlerdir.

Kaynak kişilerin tamamı üçüncü rotayı “yerleşim yerleri” bakımından tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Nedenine bakıldığında rotanın “yerleşim merkezine” uzak olduğu görülmüştür.

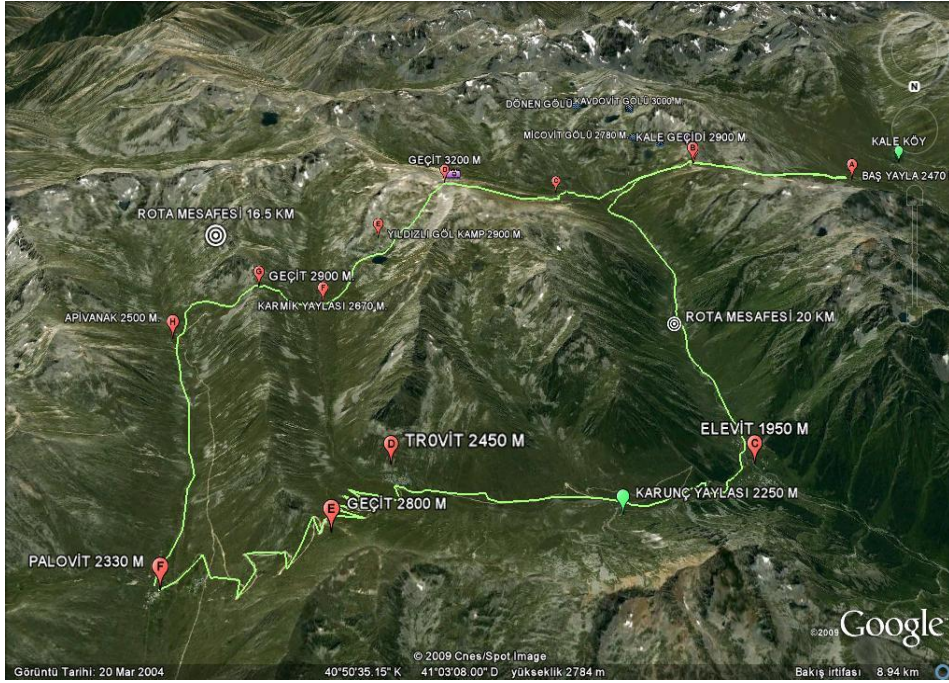
Bu parkurda üç rotanın bulunması değişkenlerin farklılık sunması ve ayrıca Gito da 20 yataklı pansiyonun olması spor turizmi ve trekking bakımından bu parkuru güçlü kılmaktadır.

4.4.8 Baş Yayla-Palovit Parkuru

Genel Tanıtım: Baş yayla Fırına nehrinin başlangıç havzasında bulunan Hisarcık yerleşkesinin güney doğusundaki vadide bulunmaktadır. Çamlıhemşin'den 34 km mesafede bulunmaktadır. Palovit yaylası at yerleşkesinin doğusundaki Trovit vadisinin arkasındaki vadide bulunmaktadır. Çamlıhemşin'den 41,5 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.8).

şekil 9:

Baş Yayla-Palovit Parkurunun Görünümü

Tablo 13:

Baş Yayla-Palovit Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2.Rota

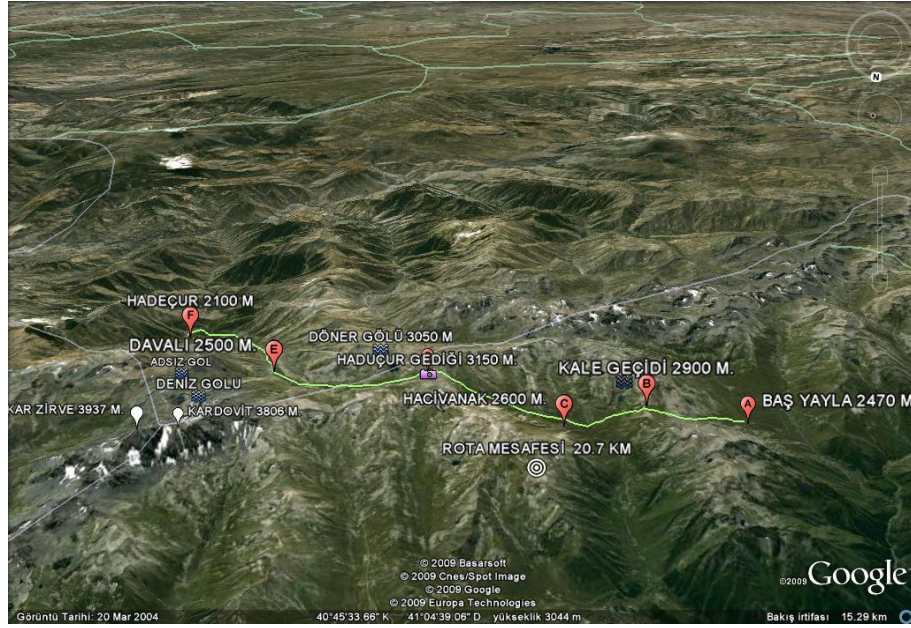
Söz konusu rotalarda kaynak kişilerin tamamı değişkenler bakımından olumlu görüş belirtmişlerdir.

Bu verilere göre Kaçkar havzasında kaynak kişilerin değişkenler açısından ilk sıralarda gösterdikleri parkur Baş yayla – Palovit parkuru olduğu söylenebilir. Değişkenler ziyaretçilere olumlu bir şekilde tanıtıldığı takdirde yöreye Spor turizmi ve trekking bakımından müspet bir katkı sağlayacaktır.

4.4.9 Baş Yayla-Hadeçur Parkuru

Genel Tanıtım: Baş yayla Fırtına nehrinin başlangıç havzasında bulunan Hisarcık yerleşkesinin güney doğusundaki vadide bulunmaktadır. Çamlıhemşin'den 34 km mesafede bulunmaktadır. Çoruh nehri üzerinde Sırakonaklar'dan Hadeçur 16 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.9).

Baş Yayla-Hadeçur Parkuru Görünümü

Tablo 14:

Baş Yayla-Hadeçur Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K4	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota

Bu parkuru kaynak kişilerin tamamı “mesafe” ve “zaman” bakımından benimsemediğini belirtirken, buna neden olarak “başlangıç ve bitiş noktalarının” farklı coğrafi alanlarda bulunmasını göstermişlerdir.

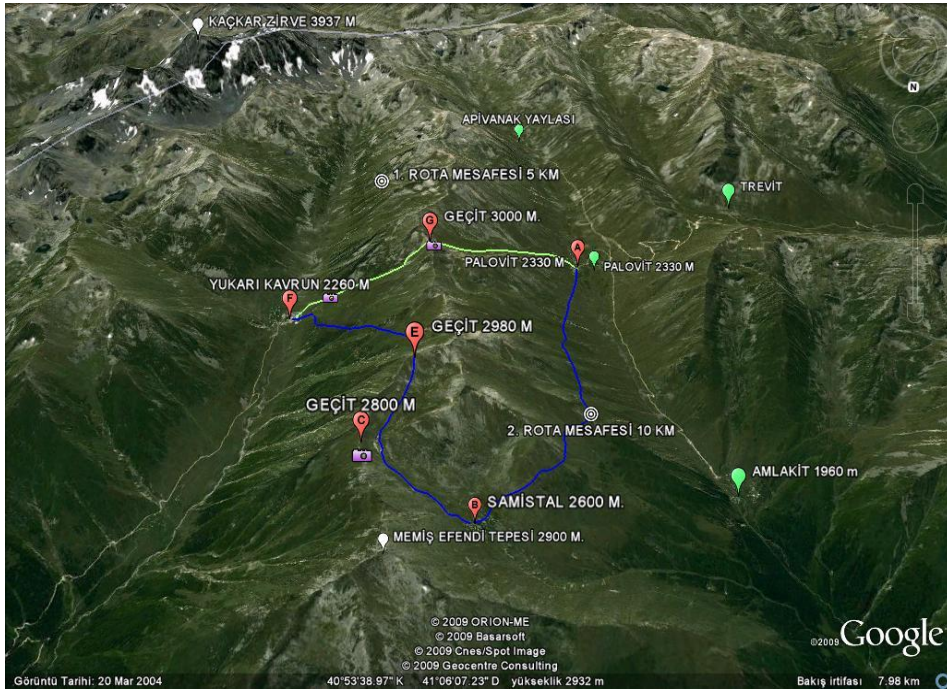
Bu parkur Kaçkarlarda dağın güney – kuzey doğrultusunda trekking yapmak isteyenler için ideal bir konumda olduğunu söyleyebiliriz. Hadeçur un 10 yatak lı pansiyonu da parkura önemli bir avantaj sağlamaktadır.

4.4.10 Palovit-Yukarı Kavron Yaylası Parkuru

Genel Tanıtım: Palovit yaylası Çat yerleşkesinin doğusundaki Trovit vadisinin arkasındaki vadide bulunmaktadır. Çamlıhemşin'den 41,5 km mesafede bulunmaktadır. Yukarı Kavron yaylası Ayder'e güneye doğru batıdaki vadi takip edilerek 13 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.10).

Şekil 10:

Palovit-Yukarı Kavron Yaylası Parkurunun Görünümü

Tablo 15:

Palovit-Yukarı Kavron Yaylası Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K1	X	X	X	X		X	X	X	X	X	2.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X	X	X		X	X	X	X	X	2.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X	X	X		X	X	X	X	X	2.Rota

Bu parkurda iki rota bulunmaktadır. Birinci rotada kaynak kişiler değişkenlerin tamamı konusunda olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu da rotanın aranan bütün özellikleri taşıdığını göstermektedir.

İkinci rotaya bakıldığında kaynak kişilerin bazıları “mesafe” bakımından rotayı tercih etmedikleri görülmektedir. Sebep olarak “parkur güzergahı” gösterilmektedir.

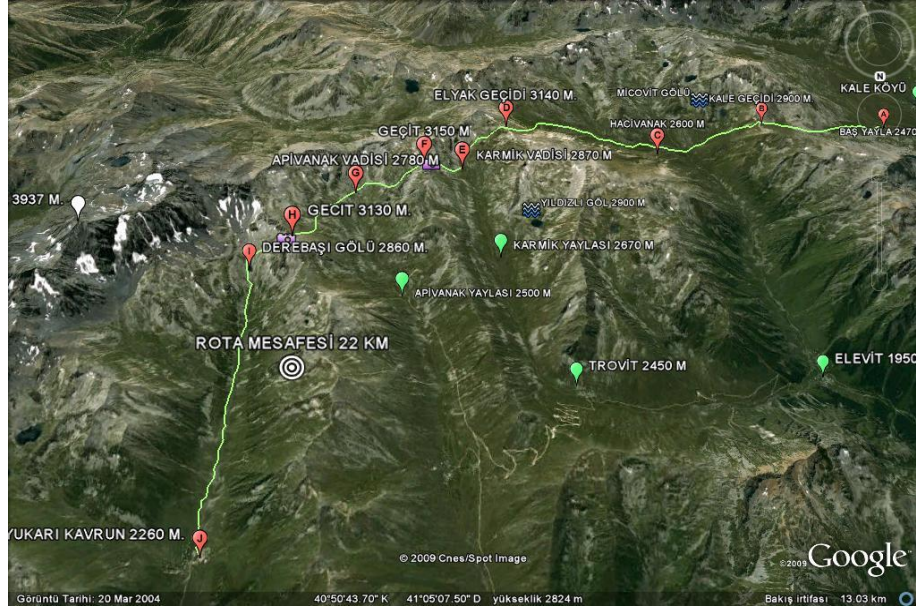
Bu verilere göre parkurun bölgedeki yerleşim merkezlerine yakınlığı da dikkate alındığında önemli bir konumda bulunduğu söylenebilir. Ayrıca Yukarı Kavrondaki 30 yatak kapasiteli pansiyon bölgeyi spor turizm açısından önemli bir konuma getirmektedir.

4.4.11 Baş Yayla-Yukarı Kavron Parkuru

Genel Tanıtım: Baş yayla Fırtına nehrinin başlangıç havzasında bulunan Hisarcık yerleşkesinin güney doğusundaki vadide bulunmaktadır. Çamlıhemşin’den 34 km mesafede bulunmaktadır. Yukarı Kavron yaylası Ayder’e güneye doğru batıdaki vadi takip edilerek 13 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.11).

Şekil 11:

Baş Yayla-Yukarı Kavron Parkurunun Görünümü

Bu parkuru kaynak kişilerin tamamı “mesafe” ve “zaman” bakımından benimsemediğini belirtirken, buna neden olarak “başlangıç ve bitiş noktalarının” arasındaki vadilerde farklı avantajlı rotaların bulunduğunu belirtmişlerdir. Kaynak kişilerin bir kısmı “zorluk” açısından da bu parkuru tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Sebebine bakıldığında “dar patikaların ve ıslak zeminlerin” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 16:

Baş Yayla-Yukarı Kavron Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X		X			X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X		X			X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K4	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X		X			X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X		X			X	X	X	X	1.Rota

Bu parkuru kaynak kişilerin tamamı “mesafe” ve “zaman” bakımından benimsemediğini belirtirken, buna neden olarak “başlangıç ve bitiş noktalarının” arasındaki vadilerde farklı avantajlı rotaların bulunduğunu belirtmişlerdir. Kaynak kişilerin bir kısmı “zorluk” açısından da bu parkuru tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Sebebine bakıldığında “dar patikaların ve ıslak zeminlerin” olduğunu belirtmişlerdir.

Bu verilere göre Kaçkar dağlarının hemen eteğinden doğudan batıya doğru uzanan Baş yayla-Yukarı Kavron parkuru zorluk özelliklerinin olumsuzlukları giderildiği takdirde spor turizm açısından bölgeye katkı sağlayacağı söylenebilir.

4.4.12 Ayder-Amlakit Parkuru

Genel Tanıtım: Çamlıhemşin’den Ayder’e 17,5 km mesafede bulunmaktadır. Amlakit yaylası Çat yerleşkesinin doğusundaki Trovit vadisinin arkasındaki Palovit yaylasının kuzeyinde bulunmaktadır. Çamlıhemşin’den 45,5 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.12).

Şekil 12:

Ayder-Amlakit Parkurunun Görünümü

Tablo 17:

Ayder-Amlakit Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X		X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4	X		X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X		X	X	X	X	X	X	X	1.Rota

Söz konusu parkura “zorluk ve güvenlik” bakımından bazı kaynak kişilerin olumsuz görüş bildirdikleri görülmektedir. Buna sebep olarak “dar ve dik patikalar, lojistik destek verilemeyecek alanlar” olduğu ifade edilmiştir.

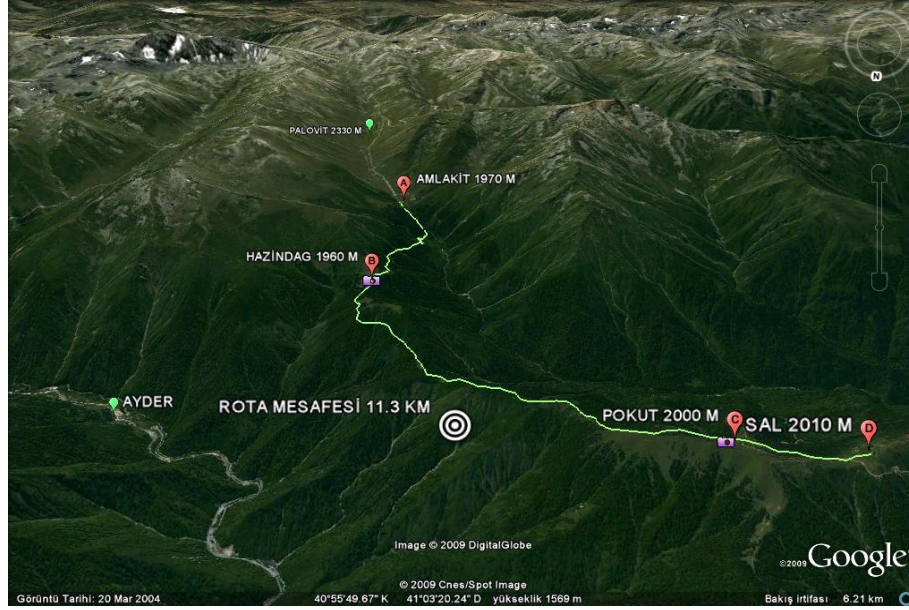
Bu verilere göre Ayder-Amlakit parkurunun zorluk ve güvenlik özelliklerinin olumsuzlukları giderildiği takdirde Ayder turizm merkezine spor turizm açısından müspet bir katkı sağlayacağı söylenebilir. Parkurun avantajlı yönü Ayder turizm merkezinden başlıyor bulunmasıdır.

4.4.13 Amlakit-Hazindak-Pokut-Sal Parkuru

Genel Tanıtım: Amlakit yaylası Çat yerleşkesinin doğusundaki Trovit vadisinin arkasındaki Palovit yaylasının kuzeyinde bulunmaktadır. Çamlıhemşin’den 45,5 km mesafede bulunmaktadır. Çamlıhemşin’den Fırtına nehri üzerindeki Şenyuva’dan güney doğu istikametindeki Sal yaylasına 18 km mesafede ulaşılmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.13).

Şekil 13:

Amlakit-Sal Parkurunun Görünümü

Tablo 18:

Amlakit-Sal Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X		X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3		X	X		X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4		X	X		X	X	X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota

Söz konusu parkuru “kamp alanları ve görsellik” bakımından olumlu bulmayan kaynak kişiler bunu sebebi olarak “kamp kurulacak alanlar, coğrafi yapı ve görüş alanları” azlığı şeklinde ifade etmişlerdir.

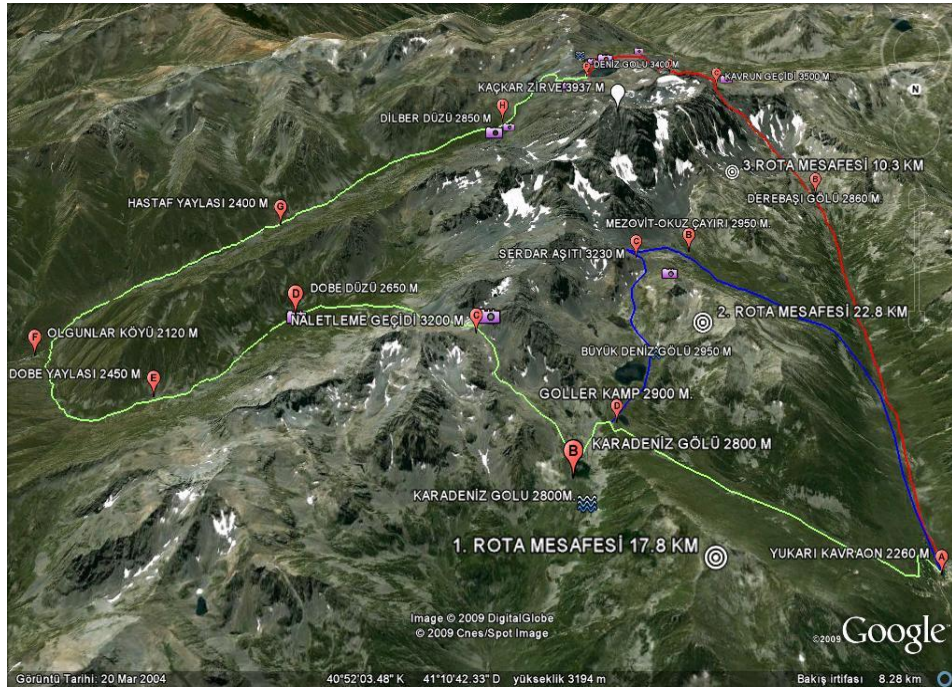
Bu ifadelerle göre Amlakit-Sal parkurunun kamp alanları ve görsellik özelliklerinin olumsuzlukları giderildiği takdirde bölgeye trekking açısından olumlu bir parkur kazandırılacak olduğu söylenebilir. Parkurun tek avantajı güzergah üzerinde Pokut 20, Sal 20 yatak kapasiteli pansiyonların bulunmasıdır.

4.4.14 Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru

Genel Tanıtım: Yukarı Kavron yaylası Ayder'e güneye doğru batıdaki vadi takip edilerek 13 km mesafede bulunmaktadır. Yusufeli Olgunlar yerleşim merkezinden patikayla batıdaki vadiden Dilber düzüne, oradan Deniz gölüne ulaşım mümkün olmaktadır (Ek 2.14).

Şekil 14:

Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkurunun Görünümü

Tablo 19:

Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K1	X				X	X	X	X	X		2.Rota
K1	X	X		X	X	X	X	X		X	3.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X				X	X	X	X	X		2.Rota
K2	X	X		X	X	X	X	X	X	X	3.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X		X	X	X	X	X	X		2.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X		X	3.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4	X			X	X	X	X	X	X		2.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X		X	3.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X		X	X	X	X	X	X		2.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	3.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X		X	X	X	X	X	X		2.Rota
K6	X	X		X	X	X	X	X		X	3.Rota

Bu parkurda üç rota bulunmaktadır. Birinci rotayı değişkenler bakımında bütün kaynak kişiler olumlu bulmuşlardır.

İkinci rotada kaynak kişilerin bazıları “zorluk, yerleşim yerleri ve flora” bakımından olumsuz görüş bildirmişlerdir. Buna sebep olarak “ıslak zemin, çarşak arazi ve yerleşim alanlarına uzak” olmasını göstermişlerdir.

Üçüncü rotada da “güvenlik, zorluk ve yerleşim yerleri” bakımından kaynak kişiler olumsuz görüş bildirmişlerdir. Buna sebep olarak ikinci parkurdaki aynı olumsuz gerekçeler ileri sürülmüştür.

Bu verilere göre Yukarı Kavron-Deniz gölü parkuru spor turizm açısından değerlendirildiğinde birinci rotanın fevkalade avantajlı olduğu söylenebilir. Ayrıca bu rota güzergahında bulunan Olgunlarda 60, Yukarı Kavronda 30 yatak bulunması spor turizm açısından bu rotayı güçlü konuma getirmektedir.

4.4.15 Olgunlar-Hadeçur Parkuru

Genel Tanıtım: Yusufeli Olgunlar yerleşim merkezinden patikayla batıdaki vadiden Dilber düzüne, oradan Deniz gölüne ulaşım mümkün olmaktadır. Çoruh nehri üzerinde Sırakonaklar'dan Hadeçur 16 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.15).

Şekil 15:

Olgunlar-Hadeçur Parkurunun Görünümü

Tablo 20:

Olgunlar-Hadeçur Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K1		X	X	X	X	X	X	X			2.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2		X	X	X	X	X	X	X			2.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3		X	X	X	X	X	X	X			2.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4		X	X	X	X	X	X	X			2.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K5		X	X	X	X	X	X	X			2.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6		X	X	X	X	X	X	X			2.Rota

Bu parkurda iki rota bulunmaktadır. Birinci rotada kaynak kişilerin tamamı değişkenler konusunda olumlu görüş beyan etmişlerdir.

İkinci rotaya bakıldığında kaynak kişilerin tamamı “görsellik, flora ve yerleşim merkezlerine yakınlık” bakımından olumsuz görüş beyan etmişlerdir. Buna sebep olarak “ manzara bütünlüğü, coğrafi yapı, bitki örtüsü ve yerleşim alanlarına uzak” şeklinde ifade etmişlerdir.

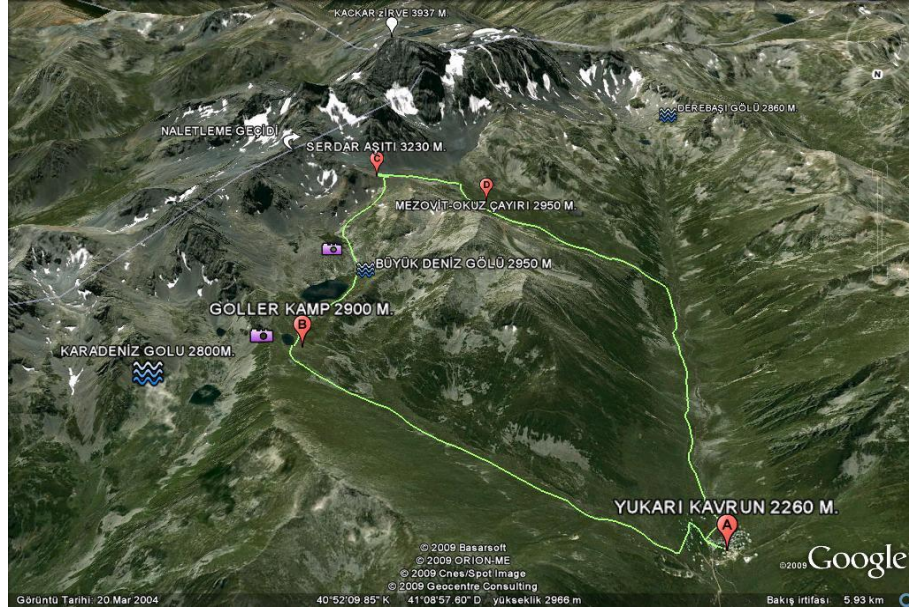
Bu verilere göre Olgunlar-Hadeçur parkurunda birinci rotanın avantajlı olduğu görülmektedir. Olgunlarda 60 yatak, Hadeçur’da 10 bulunması bu parkuru spor turizmi ve trekking açısından olumlu kılmaktadır.

4.4.16 Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkuru

Genel Tanıtım: Yukarı Kavron yaylası Ayder’e güneye doğru batıdaki vadi takip edilerek 13 km mesafede bulunmaktadır. Kara yoluyla ulaşım mümkündür. (Ek 2.16).

Şekil 16:

Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkurunun Görünümü

Tablo 21:

Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1.Rota

Bu parkurda kaynak kişilerin tamamı değişkenler konusunda aynı olumlu düşünceleri paylaştıkları görülmektedir.

Bu verilere göre Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron parkuru trekking ve spor turizm açısından bölgedeki en avantajlı parkur konumunda bulunmaktadır. Buna sebep olarak Yukarı Kavron yaylasında 20 yataklı pansiyon olmasını ve Ayder turizm merkezine yakın konumda bulunmasını söyleyebiliriz.

Söz konusu parkuru “görsellik” açısından olumlu bulmayan bazı kaynak kişiler bunun sebebi olarak “manzara bütünlüğü ve coğrafi yapı” şeklinde ifade etmişlerdir.

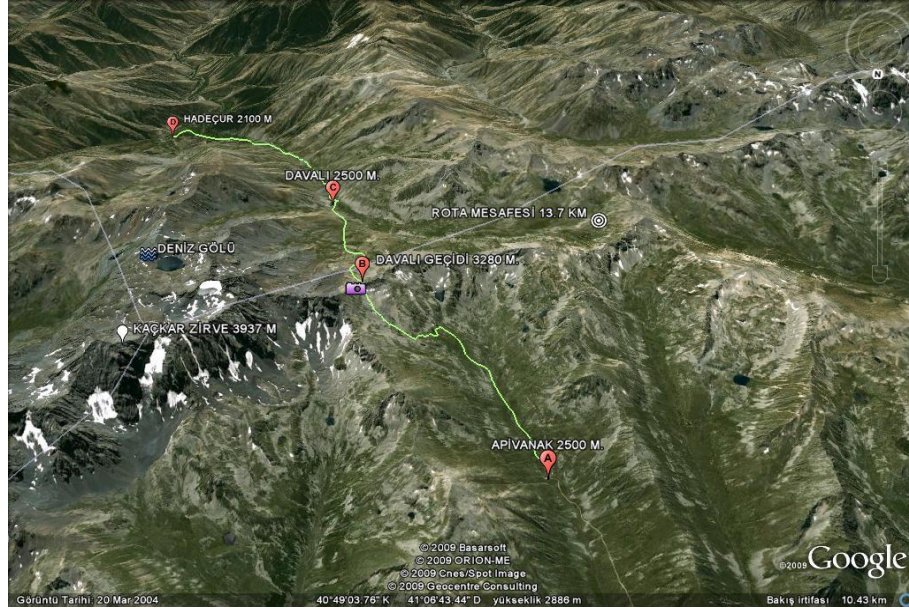
Bu verilere göre Yukarı Çaymakur-Yukarı Kavron parkuru bölgedeki diğer parkurlara göre trekking açısından dezavantajlı bir konumda bulunmaktadır. Parkurun tek avantajı Ayder’e yakın bir konumda bulunması ve Yukarı Kavrondaki 20 yataklı pansiyon olmasıdır.

4.4.18 Apivanak-Hadeçur Parkuru

Genel Tanıtım: Apivanak yaylası Çat yerleşkesinin doğusundaki Trovit vadisinin arkasındaki Palovit yaylasının güneyinde bulunmaktadır. Çamlıhemşin’den 45 km mesafede bulunmaktadır. Çoruh nehri üzerinde Sırakonaklar’dan Hadeçur 16 km mesafede bulunmaktadır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur. (Ek 2.18).

Şekil 18:

Apivanak-Hadeçur Parkurunun Görünümü

Tablo 23:

Apıvanak-Hadeçur Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X	X	X			X	X		X	1.Rota
K2	X	X	X	X			X	X		X	1.Rota
K3	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K4	X	X	X	X			X	X		X	1.Rota
K5	X	X	X	X			X	X	X	X	1.Rota
K6	X	X	X	X			X	X		X	1.Rota

Söz konusu parkuru “mesafe ve zaman” açısından olumsuz bulan kaynak kişilerin tamamı bunun sebebi olarak, “başlangıç ve bitiş noktalarının” farklı coğrafi alanlarda bulunması şeklinde ifade etmişlerdir. Aynı parkuru “flora” bakımından yetersiz bulan bazı kaynak kişiler buna sebep olarak parkuru “çarşak” bulduklarını ileri sürmüşlerdir.

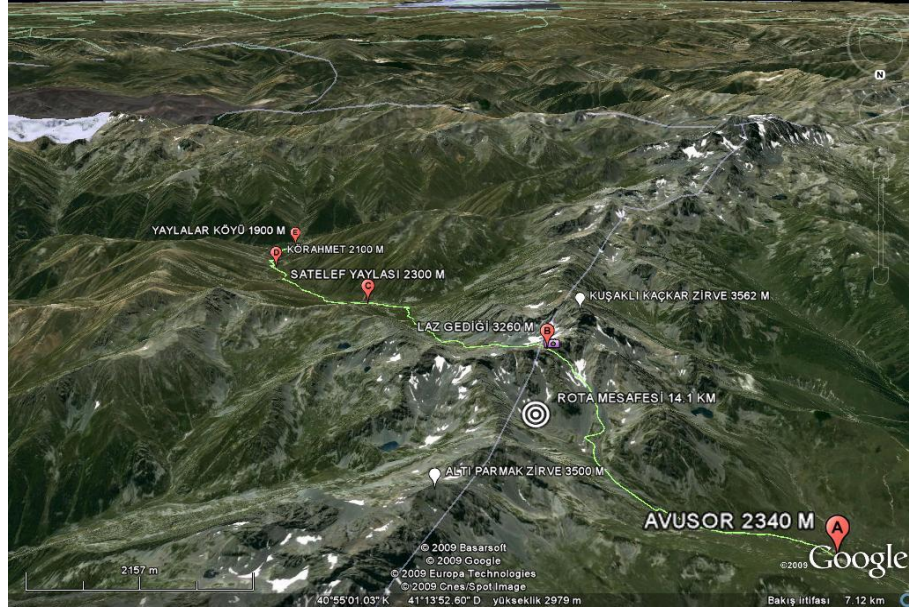
Bu veriler göre Apıvanak-Hadeçur parkuru mesafe ve zaman bakımından olumsuz görünse de Kaçkarların kuzey-güney geçişlerinde en kısa parkur konumunda bulunması avantajını koruması bakımından önemli bulunmaktadır. Ayrıca Hadeçur da 10 yataklı pansiyonun bulunması spor turizmi bakımından önemli görülmektedir.

4.4.19 Avusor-Yaylalar Köyü Parkuru

Genel Tanıtım: Ayder’in çıkışındaki doğudaki ilk vadi 11 km mesafede Avusor’a ulaşmaktadır. Yusufeli Barhal’dan batıya vadi takip edilerek Yaylalar köyüne ulaşılır. Her iki noktaya kara yolu mevcuttur (Ek 2.19).

Şekil 19:

Avusor-Yaylalar Köyü Parkurunun Görünümü

Tablo 24:

Avusor-Yaylalar Köyü Parkuru Vaka Analizi

Kaynak Kişiler	Görsellik	Güvenlik	Zorluk	Kamp Alanı	Mesafe	Zaman	Su	Fauna	Flora	Yerleşim Merkezine Yakınlığı	Tercih Edilen Rota
K1	X	X		X			X	X		X	1.Rota
K2	X	X		X			X	X		X	1.Rota
K3	X	X	X	X			X	X		X	1.Rota
K4	X	X		X			X	X		X	1.Rota
K5	X	X		X			X	X		X	1.Rota
K6	X	X	X	X			X	X		X	1.Rota

Söz konusu parkuru “mesafe, zaman ve flora” açısından olumlu bulmayan kaynak kişilerin tamamı bunun sebebi olarak “başlangıç ve bitiş noktalarının” farklı coğrafi alanlarda bulunmasını ve “bitki örtüsünün” yetersiz olmasını gerekçe olarak göstermişlerdir.

Bu verilere göre Avusor-Yaylalar parkuru spor turizm ve trekking açısından avantajlı bir konumunda olmadığı görülmektedir. Parkuru avantajlı konuma getiren Ayder’e yakın olması ve Avusor’da 15 yataklı pansiyon bulunmasıdır.

Söz konusu parkuru “zaman” açısından olumlu bulmayan bazı kaynak kişiler bunun sebebi olarak “başlangıç ve bitiş noktasının” farklı vadilerde bulunması şeklinde ifade etmişlerdir.

Bu verilere göre Avusor-Sirt yayla parkurunun güzergahı farklı vadilerden geçmesi bölgedeki diğer parkurlara göre Kaçkarların doğu ucuunda bulunmasından dolayı trekking açısından avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Ayrıca parkur güzergahında bulunan Dadala pansiyonda 20, Avusor’da 15 yatak olması spor turizm açısından parkuru avantajlı kılmaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, elde edilen bulgularla ilgili olarak, ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

Doğa sporları turizminin önemli bir unsuru olan üst düzey dağ ve trekking rehberlerinin sayısının bu bölgede az olduğu tespit edilmiştir. Bölgede elit düzeyde rehberlik yapan altı dağ ve trekking rehberinin görüşleri doğrultusunda yapılan araştırmadaki sonuç ve önerilere, bu bölümde yer verilmiştir.

Parkur ve rotaların büyük bölümünün Ayder ve Yaylalar yerleşim merkezlerinin arka planında olduğu belirlenmiştir.

Kaçkarların kuzeyine bakıldığında; Ayder'in ulaşım imkânlarının fazla olması, Kaçkar dağlarının hemen eteğinde bulunması, parkur ve rotaların birçoğuna yakın bir konumda bulunması önemli bir etken olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Kaçkarların kuzeyindeki vadilerde pansiyon imkânlarının fazla olması bu bölgenin parkur ve rota açısından çeşitliliğini artırdığı gözlenmiştir.

Kaçkarların güneyine bakıldığında; Yaylalar yerleşim merkezinin bölgedeki tarihi ve turistik alanlara yakın bir konumda ve hemen arka planında Kaçkar sıra dağlarının bulunması önemli bir etkidir. Ayrıca bu bölgedeki yatak kapasitesinin güneydeki diğer vadilere nazaran daha fazla olmasının parkur ve rotaların bu bölgede yoğunlaşmasına sağladığı gözlenmiştir.

Kaynak kişilerin değişkenler konusunda ayı görüşte oldukları gözlenmiş, parkurlar ve rotalar konusunda farklı yaklaşımlarda oldukları görülmüştür. Bu farklılıkların değişkenlerden değil Kaçkar Dağlarına gelen ziyaretçilerin beklentilerinden kaynaklandığı kaynak kişiler tarafından belirtilmiştir.

Parkurlarda yoğunlukla tercih edilen rotalara baktığımızda kuzey-güney doğrultusunda 3 trans rotasının ve Kavron grubu doğu ve batı güzergâhları rotalarının tercih edildiği görülmektedir.

Bölgede birçok avantajlı başka parkur ve rotanın, zirveli tepelerin rotalarının üzerinde bulunması, ayrıca araç yollarının bütün yaylaların birçoğuna ulaşmasından dolayı bu parkurların gizli kalmasına sebep oluşturduğu kaynak kişiler tarafından belirtilmiştir.

V5' e bakıldığında değişkenler bakımından bütün özelliklerin olumlu olduğu fakat sadece yerleşim yerlerine uzaklığı konusunda kaynak kişilerin birleştiği görülmüştür.

V6' ı parkurun değişkenler açısından bütün kaynak kişilerin olumlu görüş bildirdiği ve bütün bölgeye hakim bir rotada olduğu fakat bu bölgede farklı avantajlı parkur ve rotaların olması sonucunda bu rotanın gizli kaldığı belirtilmiştir.

V11' e bakıldığında Kaçkarlardaki en yüksek irtifada bulunan parkur olduğu görülmektedir. Bu nedenle değişkenler bakımından avantajlarının çok olmasına rağmen gizli kaldığı görülmüştür.

Kaynak kişilerle yapılan mülakatlarda bir parkurda ve rotada olması gereken etkenlerin neler olduğu sorulduğunda, kaynak kişilerin hepsinin görüş birliğine vardığı on değişken tespit edilmiş ve bunların görsellik, güvenlik, zorluk, kamp alanları, mesafe, zaman, su, fauna, flora, yerleşim merkezlerine yakınlığı olduğu belirtilmiştir.

Kaynak kişilerin her bir vakadaki değişkenlere ait tercih frekanslarının dağılımları parkur ve rotalardaki fiziki yapının farklılığından kaynaklanmaktadır. Tablo 5'de fauna 185 olurken, flora 143 olarak görülmektedir. Bu farklılık parkur ve rotaların tamamına bakıldığında bazı parkur ve rotaların değişkenlere göre farklı yapılardan oluştuğu görülmektedir. Kaynak kişiler bu farklılıkları göz önüne alarak bu tercihleri belirlemişlerdir (Tablo 6-26).

Sonuç olarak her bir vaka (parkur) değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme metodoloji olarak; parkurun ismi, parkurun genel tanıtımı, uydu görüntüsü üzerindeki rota çizimi, kaynak kişilerin değişkenler açısından tercih frekans tabloları ve tabloların yorumları şeklinde verilmiştir.

Kaçkar havzasında en çok tercih edilen parkur ve rotaların pansiyonu olan yaylaların bulunduğu bölgelerde oldukları görülmüştür. Bu nedenle ziyaretçilerin değişkenlerden çok konaklamanın var olduğu alanlarda trekking yaptıkları saptanmıştır. Tercih edilmeyen parkur ve rotaların güzergahlarındaki yaylalarda konaklamanın biran önce sağlanabilmesi için araştırma bir kaynak oluşturmuştur

Bu araştırma Kaçkar havzasındaki parkur ve rotaların zenginliğini ortaya koymuştur. Ayrıca bölgeye trekking için gelen ziyaretçilerin hangi değişkenleri görmek istiyorlarsa ona göre bir rota tercih etme imkanı sağlamıştır.

Kaçkar havzasında yapılan bu araştırma bölgede yapılan spor turizm etkinliklerinden sadece trekking aktivitesini kapsamaktadır. Bölgeye has etkinliklere baktığımızda Kaçkar havzasında en çok ilgi çeken aktivite trekking olduğu saptanmıştır. Bölgede yapılan diğer etkinliklere baktığımızda heliski, rafting, kano, dağ bisikleti, jip safari ve kuş gözlemciliği olduğu görülmüştür.

Kaçkar havzasında yapılan etkinlikler, bölgenin tanıtımı ve ekonomik getirisi yönünden incelenmiştir. Heliski aktivitesinde bölgede tek faaliyet gösteren Turkey Heliski firması yetkilileri ve bölgede rafting aktivitesi yaptıran Ruba Raft, Dağ Raft, Fırtına Rafting ve Taka rafting firmalarının yetkililerinden alınan bilgiler doğrultusunda ilk sırayı 2010 verilerine göre 350 katılımcıyla heliski alırken, rafting 8000 katılımcıyla ikinci sırada yer almaktadır.

Fakat bu çalışmanın konusu olan trekking etkinliğinde katılımcı sayısı hakkında resmi yada özel sektörlere ait net bir envanter olmamasına rağmen bölge işletmelerden elde edilen gayri resmi bilgiler bölgenin yılda ortalama 15.000 ile 20.000 civarında trekking aktivitesine katılımcı çektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu doğrultuda bölgenin spor turizmi açısından en çok katılımcısı olduğu bilinen trekking etkinliğine ait resmi bir envanterin tutulmaması önemli bir problem olarak görülmektedir. Bölgedeki trekking parkur ve rotalarının da belirlenmemiş olması yapılan bu çalışmanın amaçları doğrultusunda önemliliğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışmada Kaçkar havzasında yer alan doğa sporlarına elverişli trekking parkurlarının kullanımı, rotaların ve değişkenlerinin tespit edilip spor turizmine katkı sağlayacak biçimde ortaya konmuştur.

5.1. Öneriler

Kaçkarlardaki ideal trekking parkurlarının Ayder ve Yaylalar yerleşkelerini destekleyen vadilerde olduğu görülmüştür. Bu sebeple bölgedeki turizm işletmecileri yatak ve yemek hizmetleri dışında spor turizm açısından trekking organizasyonları yapabilmek için yerli rehberlerle işbirliği içerisine girmelidirler.

Kaçkarların bazı ana noktalarına istasyon merkezleri yapılmalı, gelen turistlerin eğitimleri ve kondisyon durumlarına göre beklentilerine cevap verecek parkur ve rota tercihi bu merkezlerden sunulmalıdır. Aynı zamanda bölgeye doğa sporları için gelen katılımcılar akredite edilmelidir.

Kaçkar havzasında en çok tercih edilen parkur ve rotaların, pansiyonu olan yaylaların bulunduğu bölgelerde oldukları görülmüştür. Bu nedenle bu bölgedeki yayla evleri pansiyonculuğa yönlendirilmeli ve yerel yönetimler bu hizmete teşvikler sunmalıdırlar. Böylece bölgeye gelen turistlerin hem sayılarında hem de kalış sürelerinde artış olacağı düşünülmektedir.

Kaçkarlarda tercih edilen bu parkur ve rotaların yüksek kesimlerinde turistlere lojistik destek sağlayacak seyyar mutfaklı ve lavabolu çadır hizmeti sunulmalıdır.

Bölgede spor turizminin fazla gelişmemesinin nedenlerinden biri de bölgede bulunan tesislerin sadece konaklama ve yemek hizmetleri vermesinden kaynaklanmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için bölgedeki tesislerin doğa sporları dallarına yönelik etkinlikler yapması sağlanmalıdır.

Kaçkarlardaki vadiler farklı doğa sporları ile tek tek konumlandırılmalı ve her vadinin daha fazla insan tarafından ziyaret edilmesi ve ziyaretçilerin memnuniyeti sağlanmalıdır. Bu şekilde doğa daha az tahrip edilmiş olacak ve denetim kolaylaşacaktır. İstihdam imkânları da bu şekilde geliştirilecek ve bu sayede gizli kalmış parkur ve rotalar da kullanılabilir duruma gelecektir.

Kaçkarlarda trekking etkinliğinde lojistik olarak kullanılan katırların envanteri tutulup, sayıları iş potansiyeline göre artırılmalı ve Kaçkarlarda ihtiyaca uygun yerlerde bulundurulmalıdır.

Kaçkar havzasına gelme amaçlarına ve giriş noktalarına bakılmaksızın yerel yetkililer tarafından hazırlanmış haritaların bulundurulması sağlanmalıdır. Bu haritalarda özel istasyon ve lojistik merkezleri belirtilmelidir. Vadilerdeki konaklama yerleri, yaylalardaki imkânlar ve bu bölgeleri destekleyen parkurların değişkenleri tek tek belirtilmeli ve ziyaretçilerin bu parkurlardan dışarıya çıkmaması sağlanmalıdır.

Turizmin çeşitlendirilmesinde özgün değerlere sahip yöreler hakkında gereksinim duyulan çok yönlü bilgiye ulaşmada, spor turizmini daha etkin kılacak olan turizmin yerel ekonomi üzerine etkilerinin bilinmesinde, turizmi besleyen çevresel faktörlerin korunmasında ve bu faktörlerin ayrıntılı olarak tanımlanmasında yöre halkının görüş ve

önerileri önem taşımaktadır. Bu nedenle spor turizm konusunda yapılan tüm çalışmaların, her aşamasında yerel halkın katılımı sağlanmalıdır.

5.1.1 Kaçkar Havzasına Yönelik Öneriler

Yapılan literatür taramasında Kaçkar havzasında spor turizmi ve trekking hakkında yeterli çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Bölge tanıtımını sağlayacak olan bilimsel çalışmaların artması için projeler geliştirilmelidir. Kaçkar havzasına gelen yabancı uzmanların envanterleri tutulmalı ve bölgenin coğrafyasına uygun doğa sporlarının ulusal ve uluslararası müsabakaları düzenlenmelidir.

Bölgenin tanıtılmasında ulusal ve uluslar arası televizyon kanalları bölgede yapılan doğa sporları belgeseli hazırlamaları için teşvik edilmeli ve tanıtım sağlanmalıdır.

Bölgeye gelen tur şirketleri bölgede yapılan doğa sporları aktivitelerini tur programlarına koymaları için gerekli çalışmaların yapılması sağlanmalıdır.

Özellikle heliski için bölgeye gelen dünyaca ünlü doğa sporları uzmanları ve sporcuları televizyon kanalları sayesinde çekimleri yapılmalı ve bölgenin tanıtımları sağlanmalıdır.

Bölgede ülkemizin ünlü sanatçıları ve spor adamlarının doğa sporları alanlarında televizyon kanalları tarafından çekimleri yapıp teşvik edici olmaları sağlanmalıdır.

Heliski ve trekking yapanlara yayla evlerinin kiraya verilebilmesi için yerel yönetimler yaylacıları teşvik etmeli ve evlerinin donanımları geliştirilmelidir.

Kaçkarlarda çalışan dağ rehberlerinin hepsinin sigortalanmaları sağlanmalıdır. Kaçkarların kuzeyinde ve güneyinde ayrı ayrı özel bir kurtarma birimi oluşturulmalı ve sigorta şirketlerinin bunlarla çalışmaları sağlanmalıdır.

Kaçkarlara çıkan her bireye sigorta yaptıрма zorunluluğu getirilmeli ve denetimi yapılmalıdır.

Kaçkarlarda spor turizmi yapan kuruluşların, yabancı katılımcıların envanterlerine göre tanıtımı artırmak amacıyla uluslar arası turizm fuarlarına katılması sağlanmalıdır.

Kaçkarlarda haberleşme için telsiz role sistemi kurulmalı ve Kaçkarlarda rehberlik yapan kişilerin uluslararası kodla telsiz kullanmaları zorunlu hale getirilmelidir.

Kaçkarların çevresinde aynı işi yapan tüm spor turizm kuruluşlarının iş kollarına göre bir çatı altında toplanmaları sağlanmalı. (Dernek v.b gibi)

Bölgedeki festivallerin yapısı incelenmeli ve festivallere bölgeyi tanıtıcı spor turizm aktiviteleri eklenmelidir.

Bu alanda yapılacak çalışmalarda belirlenen parkur ve rotaların taşıma kapasiteleri ve zorluk dereceleri bilimsel yöntemlerle ortaya konulmalıdır.

Yapılan bu araştırmanın Kaçkar havzasındaki diğer farklı etkinlikler için yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Alpar, Ö. (2000). İnanç turizminin bölgesel ekonomik kalkınmadaki rolü ve Yalvaç ilçesi örneği. Hoşgörü ve İnanç Turizminde Göller Bölgesi Sempozyumu, Süleyman Demirel Üniversitesi, S.B.E, 7-8 Eylül 2000, Isparta
- Amman, M.T. (1999). Dünyada ve Türkiye’de spor sosyolojisi. M.Ü Dinamik Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 73-85.
- Anonim, (2006). Fethiye’den Antalya’ya Likya Yolu. Garanti Bankası, Ankara: Okyanus Yayın, s.137.
- Anonim, (2006). Trekking, Özgür Ansiklopedi, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Trekking>. (Son güncelleme: 12.09.2009, Erişim: 27.12.2009).
- Bell, J. (1989). Doing your research project: A Guide for First-Time Researchhers in Education and Social Science, The Open University Pres.
- Bolton, M. (1997). Loving them and living them., Wildlife and Ecotourism, Conservation and the use of Wildlife Resources, London, Chapman & Hall Pres. 296 pp.
- Ceballos-Luscurn, H. (1996). Tourism, ecotourism and protected areas: the state of nature based tourism around the world and guidelines for its development. IUCN, Glant, Switzerland and Cambridge, UK.
- Çepni, S.(2009). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş. KTÜ F.E.F İlköğretim Bölümü Söğütü Trabzon.
- Demirhan, G. (21-22 Mayıs 2003). Boş zamanları değerlendirme. 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumunda sunuldu. 246-272, Ankara.
- Demirhan, G.(2003). Doğa sporlarına ilişkin riskin algılanması, Spor Bilimleri Dergisi, Hacettepe J. Of Sport Sciences, 14(1) s.1-13.
- Dougherty N. J. (1998). Outdoor recreation safety, Human Kinetics.
- Erkal, M. (1992). Sosyolojik açıdan spor”, İstanbul, Kutsun Matb. Rek. Mer.
- Fairley, S. (2003). In search of relived social experience: Group-Based Nostalgia Spor Tourism, Journal of Sport Management, 17 (3) : 284-304.
- Gibson, H. (1998). Active sport tourism: who participates?, Leisure Studies 17,(2-3), 155-170.
- Gibson, H. J. (1999). Sport tourism: the rules of the game, parks & recreation: Leisure Studies, 36-45.
- Gibson, H. J. (2003). Sport tourism. an introduction to the special issue, Journal of Sport Management, 17 (3) : 181-213.
- Goulding, C. (1999). Heritage, nostalgia, and the "grey" consumer, Journal of Marketing Practice: Applied Marketing Science, 5 (6[1/8]): 177-180-199.
- Graham, S., Neirotti L. D., Goldblatt, J.J. (2001). The utimate Guide to Sports Marketing. İkinci Baskı, New York: McGRAW, H.s. 172.
- Güleç, S. (1992). Orman içi rekreasyon potansiyelinin saptanması için geliştirilen bir değerlendirme yöntemi. Journal.of Agriculture and Forestry. Ankara. Tubitak.

- Gürbüz, F. (1993). Macera turizmi seyahat yönetimi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayını.
- Hazar, A. (2007). Spor ve Turizm. Ankara. Detay Yayıncılık.
- Higham, J.E.S. and Hall C.M.(2001). Sport tourism in Australia and New Zealand: Responding to a dynamic interface. Journal of Sport Tourism, Routledge Taylor & Francis Group, Volume:8 Number 3.
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Turizm#cite_note-0 25.06.2010
- Hudson, S. (2003). Sport and adventure tourism. New York: The Haworth Hospitality Press, An Imprint of the Haworth Press, Inc. s.45.
- İçöz, O, Kozak, M., (2002). Turizm ekonomisi. Ankara: Turhan Kitapevi.
- Karaküçük, S. (1999). Rekreasyon boş zamanları değerlendirme. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karasar, N., (2005) Bilimsel araştırma yöntemi; kavramlar, ilkeler, teknikler, Ankara: Nobel Yayınları
- Koludar, S. (1988). Futbolda antrenörlük ve eğitim öğretim ilkeleri. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kozak N. Ed. (1998). Otel işletmeciliği: Kavramlar-uygulamalar. Ankara: Turhan Kitapevi.
- Kurtzman, J. Zauhar, J. (2001). Virtual sport tourism. In Hudson, S. (ed.). Sport and adventure tourism, Haworth Pres.
- Lieberman, A. and Esgate, P. (2002). The entertainment marketing nevolution. New Jersey Upper Saddle River: Financial Times Prentice Hall. s. 223.
- Marriam, S.B. (1988) Case study research in education: A Qualitative Approach. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mc Intosh, Robert W., Goeldnar, C.R., (1990). Tourism principles, practices, philosophes. New York: John Wiley and Son.
- McGehee, N.G., Yoon, Y. and Cardenas, D. (2003). Involvement and travel for recreational runners in North Carolina, Journal of Sport Management, 17 (3) : 305-324.
- Mengütay, S. (21-22 Mayıs 2003). Boş zamanları değerlendirme. 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumunda sunuldu. 246-272, Ankara.
- Mieczkowski, Z. (1990). World trends in tourism and recreation. New York: Peter Lang Publishing.
- Morpa Spor Ansiklopedisi. (2005). Cilt 3, İstanbul, Asır Matbaası.
- Özgüç, N. (1998). Turizm coğrafyası özellikler-bölgeler. İstanbul: Çantay Kitabevi
- Öztürk, F. (1998). Toplumsal boyutlarıyla spor. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Ross, S. D. (2001). Developing sport tourism. An e-Guide for Destination Marketers and Sports Events Planners, National Laboratory for Tourism and eCommerce. Illinois: Univeristy of İllionis at Urbana-Champaing: 3, 7.
- Soykan, F. (1999). Doğal çevre ve kırsal kültürle bütünleşen bir turizm türü: Kırsal turizm, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Yıl: 10, Mart-Haz. S. 67-75.

- Stake, R.E. (1976) The logic of the case study. Mimeo: University of Illinois at Urbana, Champaign.
- Standeven, J., Deknop, P. (1999). Spor tourism. *Human Kinetics*; s. 71-72.
- Stephen D. R, (2001) Developing sports tourism, National Laboratory for Tourism and eCommerce, July, Austria.
- Strauss, A.L., Corbin, J. (1990). Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques. Newbury Park, CA: Sage.
- Tumer, R S., Rosentraub, M. S. (2002). Tourism, sports and the centrality of cities. *Journal of Urban Affairs*, 25 (5) : 487-492.
- Turco, J., Rilley Swart, K. (1996). Sport tourism introduction, *Journal of Sport Tourism*, Vol. 3, No. 3. March 15, 1996.
- Weber, K. (2001). Outdoor adventure tourism, A Review of Research Approaches, *Annals of Tourism Research*, 28 (2) : 360-377.
- Weed, M. (1997). Influences on sport tourism relations in Britain: The Effects of Government Policy, *Tourism Recreation Research*, 22 (2): 5-12.
- Weed, M. (2003). Why the two won't tango! Explaining the lack of integrated policies for sport and tourism in the UK, *Journal of Sport Management*, 17 (3) : 258-283.
- Weed, M. ve Bull, C. (1999). Niche markets and small island tourism: The development of sport tourism in Malta, *Managig Leisure*, 4 (3):142-155
- Whelan, T. (1991). Ecotourism and its role in sustainable development. T.Whelan (ed.) *Nature tourism, Managing for the environment*. Washington D. C.: Island Press.
- Yıldım, A. ve Şimşek, H. (2003). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık San ve Tic.A.Ş.
- Yin, R. (1989). Case study research design and methods. Newbury Park, CA: Sage.
- Zorba, E., Tekin, A., İkizler, H.C., Zorba, E., Miçoğulları, O.B. (2004). Turizm ilkeler ve yönetimi. Ankara: Turhan Kitapevi.

EKLER

Ek 1: Kaynak Kişiler

5.1.2 Ek 1.1. Kaynak Kişi 1 : Asım HABERAL

1960 Rize doğumlu, KTÜ Rize Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliğinden 1986 yılında mezun oldu. 1980'li yıllarda bireysel olarak dağcılığa başladı. 1998 yılında Kaçkar Dağcılık Rafting İhtisas Spor Kulübünün (KDRK) kurucuları olarak ilk yönetim kurulunda bulundu. 2005-2007 yılları arasında bir dönem başkanlığını yaptı. Türkiye’de Cilo hariç bütün zirvelere federasyonun düzenlemiş olduğu faaliyetlere katılarak tırmanışlar yaptı. Kaçkarlarda son yirmi yıldır rehberlik hizmeti vermekte ve birçok turizm firmasına da danışmanlık yapmaktadır. Türkiye Dağcılık Federasyonu’nun bölgedeki temsilcilerindendir.

Kurtarma Operasyonları:

2005 ve 2007 yıllarında Kaçkarlarda kaza geçiren İsrail’li turistlerin kurtarılması.

2009 yılında Ovit Dağında mahsur kalan üniversiteli bir grup öğrencinin kurtarılması.

5.1.3 Ek 1.2. Kaynak Kişi 2 : Mehmet Emin AYHAN

1970 Rize doğumlu.1987 de dağcılıkla tanıştı. 2004-2006 yılları federasyondan dağcılık eğitimlerini tamamladı. 2005 – 2007 yılları arasında Kaçkar Dağcılık Rafting Kayak İhtisas Spor Kulübünde (KDRK) yönetim kurulu üyeliği ve 2007 yılından bu yana KDRK nın kulüp başkanlığını yapmaktadır. Türkiye’de Cilo hariç bütün zirveleri yapmıştır. 10 yıldır Kaçkarlar da uluslar arası dağcılık festivalleri düzenlenmektedir. Son dört yıldır mevcut başkan konumunda olan kaynak kişi bu etkinlikleri düzenlemektedir.

Kurtarma Operasyonları:

2005 ve 2007 yıllarında Kaçkarlarda kaza geçiren İsrail’li turistlerin kurtarılması.

2009 yılında Ovit Dağında mahsur kalan üniversiteli bir grup öğrencinin kurtarılması.

5.1.4 Ek 1.3. Kaynak Kişi 3 : Ali ŞAHİN

1978 Çamlıhemşin Rize de doğdu. 1992 yılında günübirlik rehberlik yaparak dağcılığa ilk adımını atı. Ortaokul yıllarında başladığı rehberlik ve dağcılık sporunu Kaçkar Dağlarında rehberlik yaparak sürdürdü. 1997 yılında Türkiye Dağcılık Federasyonunda ilk faaliyetini yaptı. 1998 yılında Kaçkar Dağcılık Rafting Kayak İhtisas Spor Kulübü bünyesinde Türkiye Dağcılık Federasyonu eğitim kamplarına başladı. 2000 yılında eğitim kamplarını bitirdi ve yardımcı eğitmen olarak görev almaya başladı. 2001 yılında TDF açmış olduğu eğitmenlik 1. Kademe eğitimine katılarak eğitmenlik belgesini aldı. 2000 yılından bu yana TDF eğitim kamplarında eğitmen, teknik direktör, kamp müdürü olarak görev yaptı. 2007 den bu yana özel bir şirkette Yüksekte Çalışma İş Güvenliği Eğitim Uzmanlığı yapmaktadır.

Almış olduğu görevler;

1999-2001 Rize Arama Kurtarma Birim Üyeliği,

2001 yılından bu yana TDF Antrenörü-Dağ Mihmandarı,

2002-2007 yılları arası TDF Arama Kurtarma Kurul Başkanlığı,

2007 yılından bu yana TDF Teknik Kurul Üyesi olarak görev yapmakta,

2005-2009 yılları arasında Dağcılık Eğitmenleri Derneği başkan yardımcılığı,

2004-2006 KDRK Yön. Kurul Üyeliği ve 2. Başkanlığı,

2005 yılından bu yana Çamlıhemşin Doğa Sporları Kurucusu ve Yönetim Kurul Üyeliği yapmaktadır.

Yapmış olduğu tırmanışlar:

Yurt içinde; Kaçkar (100 ün üstünde B. Buzul, K. Buzul, Kuzey Klasik, Güney Klasik-Kış (3)), Verçenik(3), Altıparmak(3), Marsis(3), Ağrı(6 Kış-1 Yaz), Süphan(3 Kış), Nemrut(1 Yaz), B. Demirkazık, (1 Yaz) K.Demirkazık(1 Yaz), İt oturumu(1 Yaz), Erciyes(2 Yaz), Palandöken (4 Kış), Sandıras(2 Kış), (Uludağ 1 Yaz,2 Kış).

Yurt dışında; 2001 Demavent 5.671 m Kış (TDF), 2003 Demavent 5.671 m Kış (KDRK), 2008 Korjnevskaya 7.105 m (TDF), 2009 Peak Lenin 7.134 m (TDF).

Kurtarma Operasyonları:

1997 yılından bu yana Kaçkar Dağlarında ve başka birçok dağda kurtarma faaliyetlerine katıldı ve operasyonları yönetti.(12 den fazla), Bingöl depreminde fahri kurtarmacı olarak görev aldı.

5.1.5 Ek 1.4. Kaynak Kişi 4: Ercan ATAMAN

1982 yılında Çamlıhemşin/RİZE de doğdu. Dağcılık sporuna 1998 yılında amatör olarak Kaçkarlarda başladı. 2000 yılında Türkiye Dağcılık Federasyonunun açmış olduğu sırayla yaz temel, yaz gelişim, ileri kaya, yaz arama kurtarma, kış temel, kış gelişim, ileri kar buz ve kış arama kurtarma eğitimlerini tamamladı. 2004 yılında ise TDF inin vermiş olduğu Antrenör belgesini aldı. 2004 yılından itibaren TDF inin vermiş olduğu eğitimlerde eğitmen olarak görev almaktadır. Halen Kaçkarlarda ve Ağrı dağında dağ rehberliğini aktif olarak yapmakta ve TDF Arama kurtarma kurul üyesidir.

Yapmış olduğu tırmanışlar:

Yurt içinde bütün zirveli dağlar,

Yurt dışında; Tacikistan Feak Karjenavskaya 7105m., İran Demavend 5671m., Gürcistan Kazbek 5047m.

Kurtarma Operasyonları;

2007 ve 2009 yıllarında Kaçkarlarda kaybolan İsrail’li turistlerin kurtarılması,

5.1.6 Ek 1.5. Kaynak Kişi 5: Selçuk ÇOLAK

1981 Rize doğumlu. Dağcılığa 2000 yılında Kaçkar Dağcılık Rafting Kayak İhtisas Spor Kulübü bünyesinde başladı. Bu tarihten itibaren Türkiye Dağcılık Federasyonunun açmış olduğu eğitim kamplarını; yaz temel, yaz gelişim, ileri kaya, yaz arama-kurtarma, kış temel, kış gelişim, ileri kar-buz, kış arama-kurtarma eğitim kamplarını tamamladı. Eğitmen yetiştirme kampını 2004 yılında tamamladı, bu tarihten itibaren Federasyonun açmış olduğu eğitim kamplarında eğitmen olarak görev aldı.

Kaçkarlar ve Ağrı dağında dağ rehberliği yapmaktadır. 3 yıldır sezonluk olarak Botaş ta Arama -Kurtarma sorumlusu olarak görev yapmaktadır. Halen aktif olarak dağ rehberliği, eğitmenlik ve tırmanış yapmaktadır.

Yapmış olduğu tırmanışlar:

Yurt içi; Kaçkar, Süphan ve Ağrı Dağları, yaz ve kış tırmanışları,

Yurt dışında; İran, Damavend 5671 m.

Kurtarma Operasyonları;

2003 yılında Kaçkarlarda kaza geçiren Çek Cumhuriyeti'nden dağcılarının kurtarılması,

2004 yılında Kaçkarlarda kaza geçiren İsrail'li dağcılarının kurtarılması,

2008 yılında Ağrı Dağında kaza geçiren dağcılarının kurtarılması,

2009 yılında Kahramanmaraş da meydana gelen BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun da içinde bulunduğu helikopter kazasında enkazın ve içerisindekilerin bulunmasında görev aldı.

5.1.7 Ek 1.6. Kaynak Kişi 6: Görkem OKUR:

2003 yılında dağcılığa Karadeniz Teknik Üniversitesi Dağcılık Kulübünde başladı. 3 yıl süre ile KTÜDAKS'da temel ve ileri dağcılık, arama kurtarma eğitimleri aldı, bu kulüpte dağcılık eğitmenliği yaptı.2005 yılından bu yana Zigana Doğa Sporları Gençlik Spor kulübünde (ZİDOS) dağcılık branş sorumlusu olarak görev almaktadır. 2006 yılından itibaren Sivil Savunma ve Kızılay arama kurtarma gönüllüsü olarak görev yapmaktadır.

2008 İsviçre Air Zermat'da kurtarmacı olarak çalıştı ve Uluslar Arası Dağcılık Federasyonu (UIAA) ve Uluslar Arası Arama Kurtarma Birliği'nde (IKAR) sertifikalı yaz ve kış arama kurtarma eğitimleri aldı.

2008 kış sezonundan bu yana her kış sezonu Kaçkar Dağlarından Heliksi operasyonunda Teknik sorumlu olarak görev almaktadır.

Yaptığı tırmanışlar:

Yurt içi; Kaçkar, yaz-kış, Erciyes, yaz-kış, Büyük ve Küçük Demir Kazık, yaz, Parmak kaya, yaz, Yelken kaya, yaz, Süphan, yaz,

Yurt dışında; İran, Damavend 5671 m, yaz ve kış çıkışlarını yaptı.

Kurtarma Operasyonları;

2009 Kaçkarlarda üç İsrail vatandaşının kurtarılması

Ek 2: Vakalar (Parkur ve Rotaları)**5.1.8 Ek 2.1. Cimil - Ovit Yedi Gölller Parkuru**

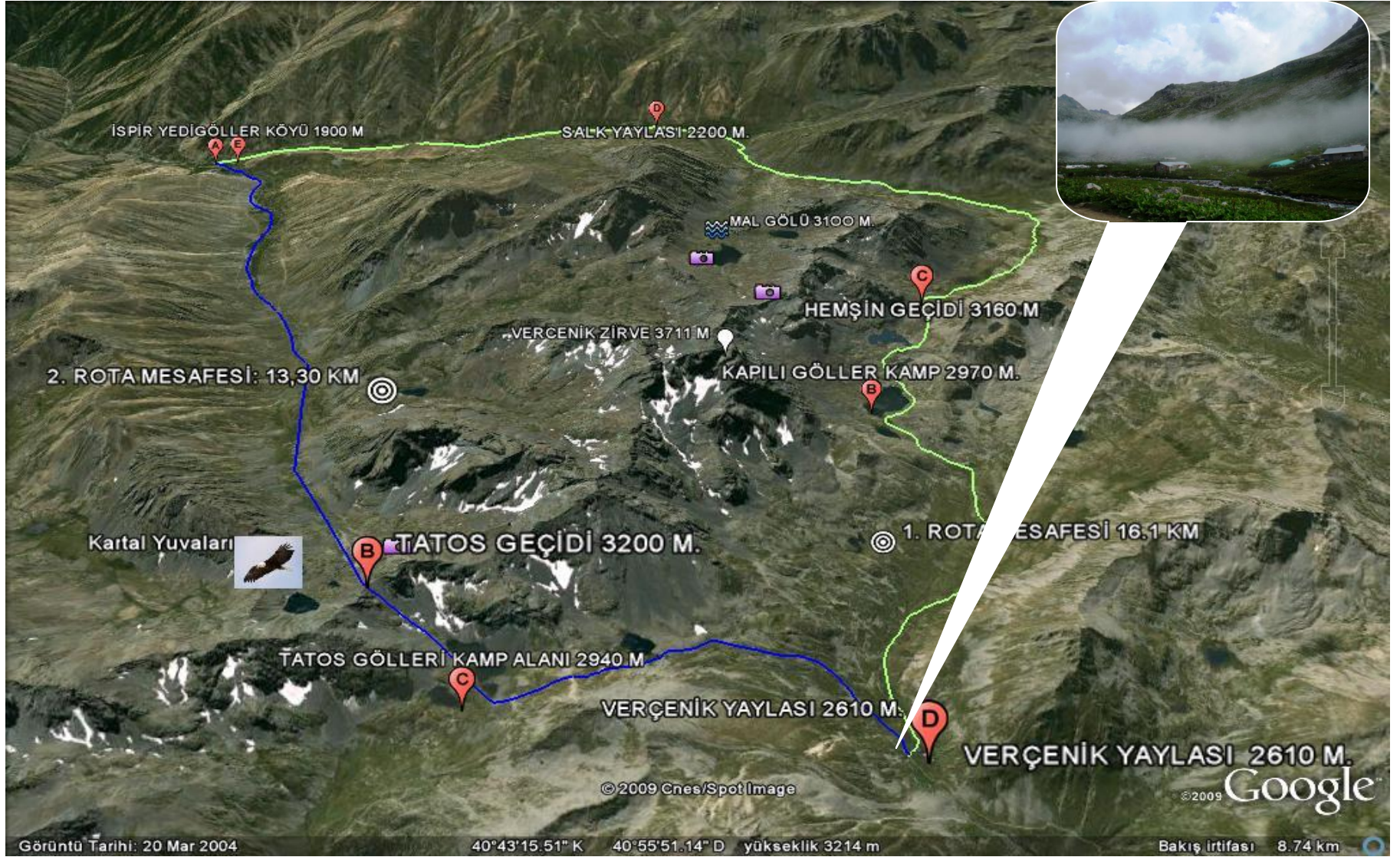
Cimil, Çağıllı yayla arası yaklaşık mesafesi 4.2 km'dir. Çağıllı yayla - Cermenliman yaylası arası güneydoğu ya doğru yaklaşık 3 km'dir. Cermenliman dan güneye doğru birinci aşıt 2.2 km'de, aşittan vadiye 1.6 km indikten sonra vadi tabanından güneydoğuya ikinci aşıt 1.5 km mesafede varılır. Dağın sırtından Çifte göllere 1.4 km'de Çifte göllerin üstündeki aşittan güneydoğuya doğru sırttan Ovit yedi göllere ulaşılır. Yaklaşık mesafesi 2.6 km'dir. Cimil, Ovit Yedi Gölller arası yaklaşık 16.5 km'dir

5.1.9 Ek 2.2. İspir Yedigöller Köyü-Verçenik Parkuru

1.Rota: İspir Yedi Göller köyünden Kuzeybatıdaki vadi takip edilerek Salık yaylası 3.5 km mesafe bulunmaktadır. Salık yaylasından kuzeydeki vadi takip edilerek Hemşin geçidine 7.5 km'de ulaşılır. Geçitten Kapalı göller 1.6 km mesafede bulunmaktadır. Kapalı göllerden kuzeye vadi takip edilerek 3.5 km de Verçenik yaylasına ulaşmak mümkündür.

2.Rota: İspir Yedi Göller köyünden kuzeye 9.2 km mesafede Tatos geçidi bulunmaktadır. Tatos geçidinden Tatos gölleri 1.1 km mesafe bulunmaktadır. Buradan batıya 500 m tırmanılarak sırt aşılır. Sırttan batıya 1,5 km mesafede vadiye ulaşılır. Vadiden kuzeye Verçenik yaylasına 1 km mesafe bulunmaktadır.

5.1.10 Ek 2.3. Ovit Yedi Goller – Vercenik Kapalı Goller Parkuru

Başlangıç noktası Ovit Yedi Goller.

1. Rota; Ovit Yedi Gollerden kuzeye vadiye doğru gidilerek oradan doğuya vadi takip edilerek Salk yaylasının üstünden diğer vadiye Pidasor yaylasına 5.5 km ulaşılır. Oradan kuzeye kuzeydoğudaki göle varılır, burası kamp alanıdır, oradan kuzeydoğuya istikametinde Hemşin geçidi 5 km'dir. Geçitten vadiye kuzeye Kapalı Göllere yaklaşık mesafe 1.8 km'dir. Toplam rota uzunluğu 12.3 km'dir.

2. Rota; Ovit Yedi Gollerden kuzeye vadiye doğru gidilerek oradan doğudaki vadi takip edilerek Salk yaylasının üstünden diğer vadiye Pidasor yaylasına 5.5 km mesafe bulunmaktadır. Buradan kuzeydoğudaki vadiden geçide 3.8 km de çıkılır. Geçitten Mal gölüne 1.5 km de ulaşılır. Mal gölünden kuzeye doğru çıkılarak geçite varılır. Buradan 1.5 km kuzeybatıya doğru inilerek Kapalı Göllere ulaşmak mümkündür. Toplam rota uzunluğu 10.8 km dir.

5.1.11 Ek 2.4. Çağıllı Yayla - Verçenik Parkuru

1. Parkur: Çağıllı yayla Cermenliman yaylası arasındaki mesafe 2.6 km'dir. Buradan güney doğuya Cermenliman gölüne, oradan da kuzeydoğuya sırttaki aşta 2.7 km varılır Sırttan Kumlu Göle arası 1.3 km'dir. Kumlu Gölden kuzeydoğu ki Verçenik yaylası 2.8 km'dir.

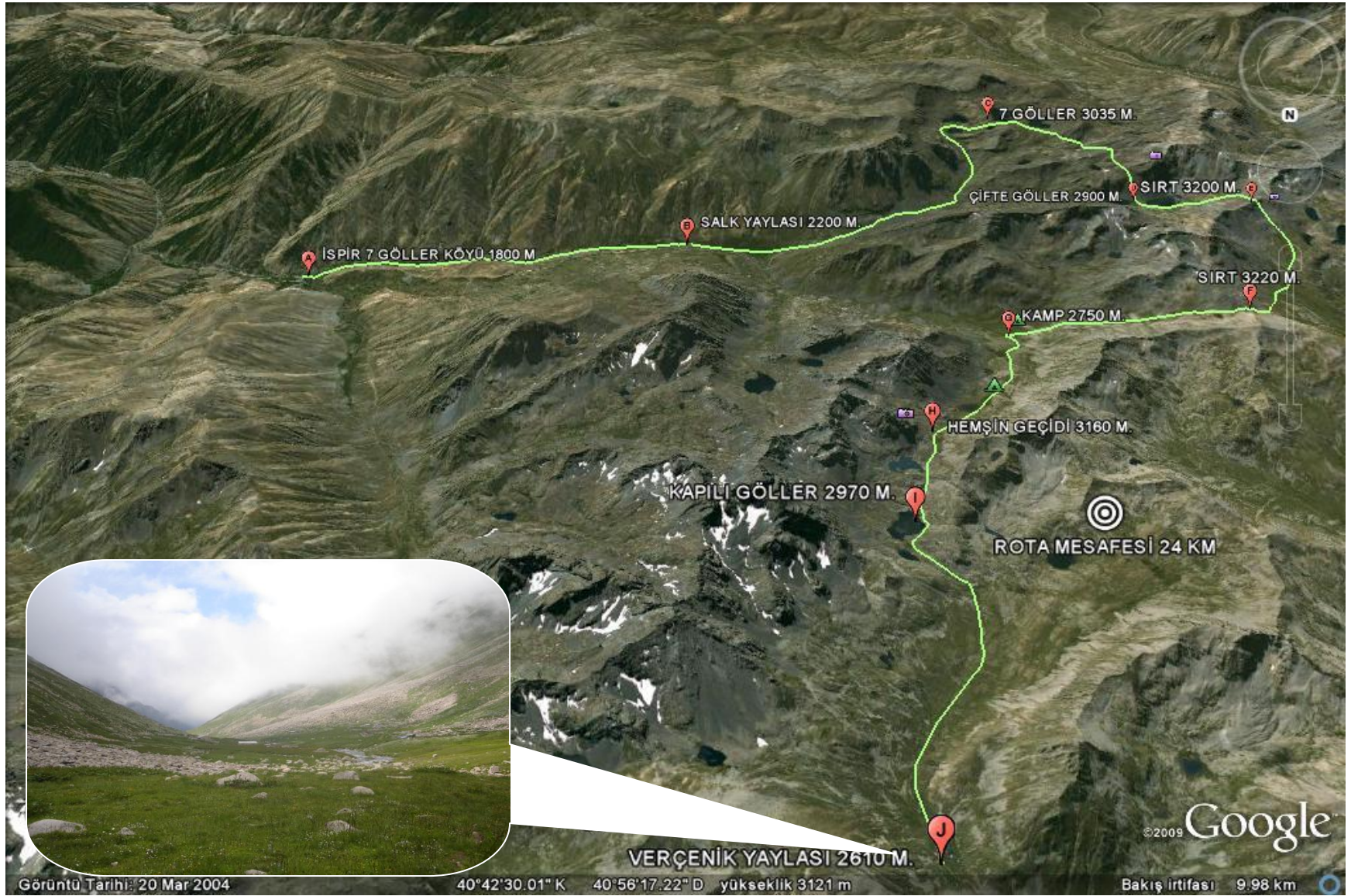
2. Parkur: Çağıllı yayladan güneydoğuya Cermenliman vadisinden doğudaki vadiye girilir. Vadiden doğudaki geçide 5 km de ulaşılır. Geçitten doğuya göllerin kuzeyinden Verçenik yaylasına 4 km mesafe bulunmaktadır.

3. Parkur: Çağıllı yayladan güneydoğuya Cermenliman vadisinden doğudaki vadiye girilir. Vadiden kuzeydeki sırttaki Çermeşk geçidine 4.5 km'de çıkılır. Geçitten göllerin doğusundan Çermeşk göllerine 2 km mesafe bulunmaktadır. Gölden doğudaki Verçenik yaylası 4 km'dir.

5.1.12 Ek 2.5. İspir Yedi Goller Köyü - Ovit Yedi Goller - Verçenik Yaylası**Parkuru**

İspir Yedigöller köyünden batıya Salk yaylası 3.5 km'dir. Salk yaylasını geçtikten sonra batıdaki vadiye girilerek 4.6 km sonra güneyden Ovit Yedi Göllere çıkılır. Ovit Yedi Göllerden kuzeybatı sırt takip edilerek Çifte Göllere 2.5 km'de varılır. Çifte Göllerden kuzeybatı doğrultusunda ki aşta 1.3 km ulaşmak mümkündür. Buradan Aksu Gölleri geçilir güneydeki yamaç takip edilerek 2.7 km de doğudaki aşta çıkılır. Bu noktadan güneydoğuya Pidasor vadisine 2.3 km inilir. Buradan kuzey doğuya Hemşin geçidine 2.5 km ulaşılır. Geçit kuzeye Kapalı Göllere 1 km mesafededir. Kapalı Göllerden kuzeydeki Verçenik yaylası 3.5 km'dir.

5.1.13 Ek 2.6. Çermeşk-Kapalı Goller-Tatos Göllel-Kaleköy Parkuru

Çermeşk yaylasından güneydeki Çermeşk gölü 3.7 km mesafededir. Göllel doğusundan sırttaki geçite 1.9 km ulaşılır. Geçitten dağın doğu yamacı takip edilerek güneydoğu ki dağın sırttaki geçidine 1.6 km varılır. Sırttan güneydoğuda ki Kumlu göl 1.8 km'dir. Kumlu göllerden Kapalı göller 1.3 km'dir. Kapalı göllerden Vercenik dağının kuzeydoğusunda ki Tatos göllerinin üstündeki sırt 3.5 km'dir. Buradan kuzeye doğru Vercenik vadisini gören en yüksek sırta olan mesafe 1.1 km'dir. Sırttan kuzeydeki Sarincof gölü 3.3 km'dir. Gölden doğu yamacı takip edilerek sırta oradan da kuzeye doğru Kale-I Bala ve Kale köy yaylasına 4.2 km'de ulaşmak mümkündür.

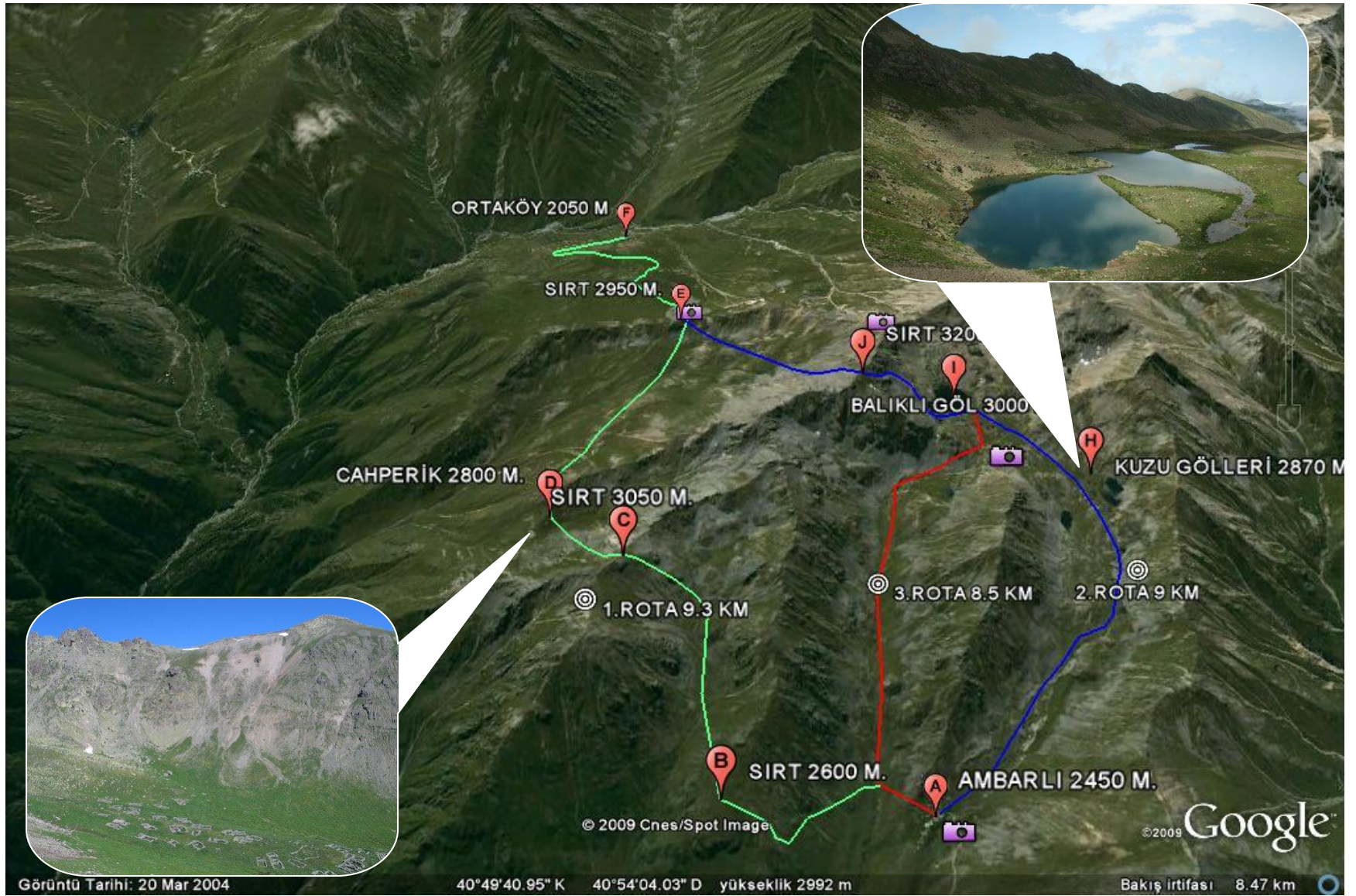

5.1.14 Ek 2.7. Ortaköy-Ambarlı Parkuru

1.Rota: Ambarlı yaylasından doğudaki vadiden sırttaki geçit 1.3 km'dir. 1.sırttan güney doğu ya vadiden Cahberik yaylası gören 2. sırta geçide yaklaşık mesafe 2 km'dir. 2.sırttan doğudaki vadiye doğru Cahberik yaylasının yaklaşık mesafesi 1 km'dir.. Cahberik yaylasından Cahberik gölünün üstündeki Ortaköy vadisinin 3.sırttaki geçite yaklaşık mesafe 2 km'dir. Sırttan Ortaköy 3 km'dir.

2.Rota: Ambarlı yaylasından güneydeki Kuzu gölleri 2.5 km'dir. Buradan Balıklı göl güney doğu istikametinde 1 km'dir. Balıklı gölden doğudaki 1.sırta geçite 1 km mesafededir. Geçitten Cahberik gölünün üstünden Ortaköy vadisinin 2.sırttaki geçit 1.5 km'dir. 2.sırttan Ortaköy 3 km'dir.

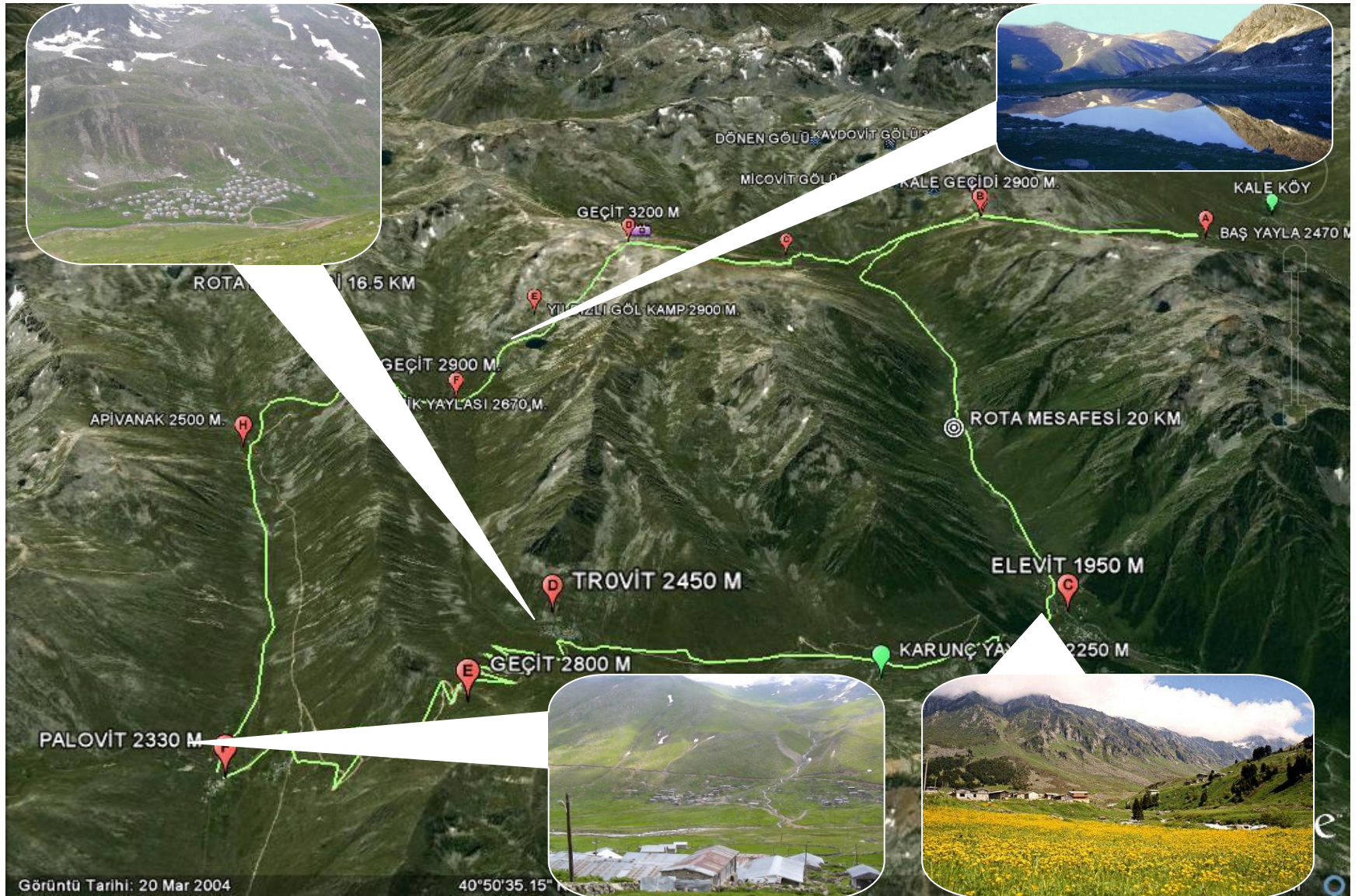
3. Rota: Ambarlı yaylasının doğusundaki vadiden güneydeki balıklı göl 3 km'dir. Balıklı gölden doğudaki 1.sırttaki geçit 1 km'dir. Geçitten Cahberik gölünün üstünden Ortaköy vadisinin 2.sırttaki geçit 1.5 km'dir. 2.sırttan Ortaköy'e olan mesafe 3 km'dir.

5.1.15 Ek 2.8. Baş Yayla –Palovit Parkuru

1. Rota: Baş yayladan doğudaki Kale geçidinde olan mesafe 3.5 km'dir. Kale geçidinden vadiden kuzeydeki Elevit 7 km'dir. Elevit'ten doğudaki vadinin içinden Trovit 4.5 km'dir. Trovit'ten sırttaki geçit 2.7 km'dir. Geçitten Palovit 2.3 km'dir.

2. Rota: Baş yayladan doğudaki Kale geçidi 3 km'dir. Kale geçidinden doğudaki vadide bulunan Hacivanak 2.5 km'dir. Hacivanak'dan kuzey doğudaki vadiden sırttaki geçit 2 km'dir. Geçitten kuzeydoğudaki Yıldızlı göl 2 km'dir.. Gölün kuzeydoğu yönündeki vadide bulunan Karunç yaylası 1 km'dir. Karunç yaylasından doğudaki sırttaki geçit 900 m'dir. Sırtın doğusundaki vadide bulunan Apivanak 1.5 km mesafededir. Apivanak dan kuzeydeki Palovit 3.6 km mesafededir.

5.1.16 Ek 2.9. Baş Yayla-Hadecur Parkuru

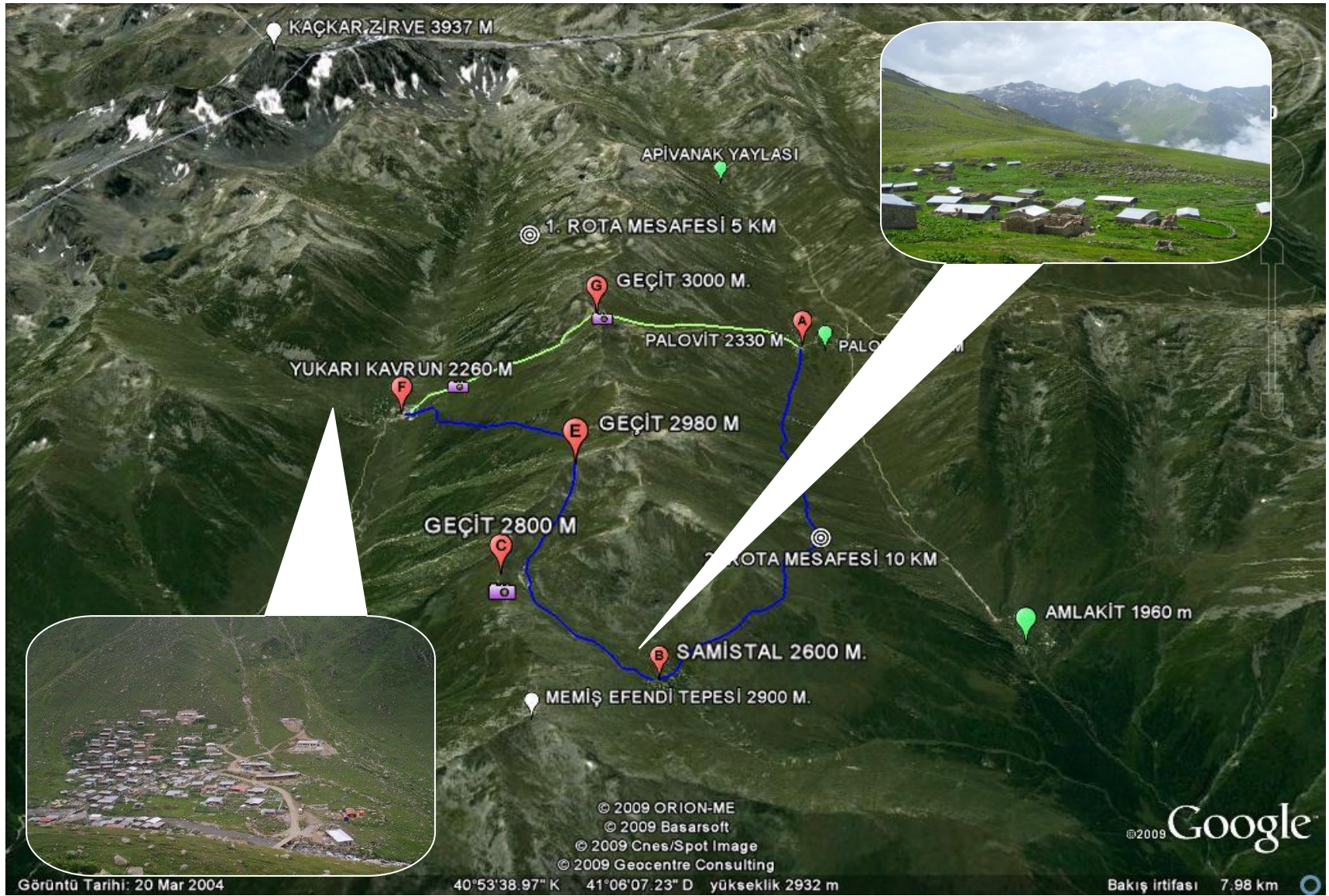
Baş yayladan doğudaki Kale geçidi 3 km'dir. Geçitten doğudaki Hacivanak 2.5 km'dir. Hacivanak'ın güneydoğusundaki Hadeçur 4 km'dir. Geçidin güneydoğusundaki vadideki Davalı 5.2 km'dir. Davalının güneydoğusundaki vadide bulunan Hadeçur 6 km mesafede bulunmaktadır.

5.1.17 Ek 2.10. Yukarı Kavron-Palovit Parkuru

1.Rota: Palovit'den doğudaki sırttaki geçite olan mesafe 2.4 km'dir. Geçidin doğusundaki vadide bulunan Yukarı Kavron 2.6 km mesafede bulunmaktadır.

2.Rota: Palovit ten kuzey yamaçtaki Samistal 5 km'dir. Samistal den doğuya sırta çıkıldıktan sonra güney geçidi 2.2 km'dir. Geçitten güneydoğu ya yamaç geçilerek Yukarı Kavron 2.8 km mesafede bulunmaktadır.

5.1.18 Ek 2.11. Baş Yayla-Yukarı Kavron Parkuru

Baş yayladan doğudaki Kale geçidi 3 km'dir. Geçitten doğuya vadiye doğru Hacivanak yaylası 2.5 km'dir. Yayladan doğudaki Elyak geçidi 4 km'dir. Geçitten kuzeydoğuya Karunç vadisinin başlangıç noktası 1.5 km'dir. Karunç vadisinden doğudaki sırttaki geçit 900 m'dir. Geçitten doğudaki Apivanak vadisinin başlangıç noktası 1.7 km'dir. Vadiden kuzey doğu sırttaki geçit 2 km'dir. Buradan doğudaki vadide bulunan Derebaşı gölü 1.2 km'dir. Gölden vadi sonundaki Kavron yaylası 5 km mesafede bulunmaktadır.

5.1.19 Ek 2.12. Ayder-Amlakit Parkuru

Ayder'in batısındaki dağın yamacından, kuzey batıdaki Hazindak 4.5 km'dir. Yayladan dağın yamacı takip edilerek gúneydođudaki Samistal 4.5 km mesafededir. Samistal'den batıdaki vadiden, gúney batıdaki Amlakit 4.2 km mesafede bulunmaktadır.

5.1.20 Ek 2.13. Amlakit-Sal Parkuru

Amlakit'in kuzey doğu istikametindeki yamaç bulunan Hazindak 3.7 km mesafede bulunmaktadır. Buradan dağın kuzey batı sırtındaki Pokut 6.4 km'dir. Pokut'tan kuzey batı istikametindeki Sal yaylası 1.4 km mesafede bulunmaktadır.

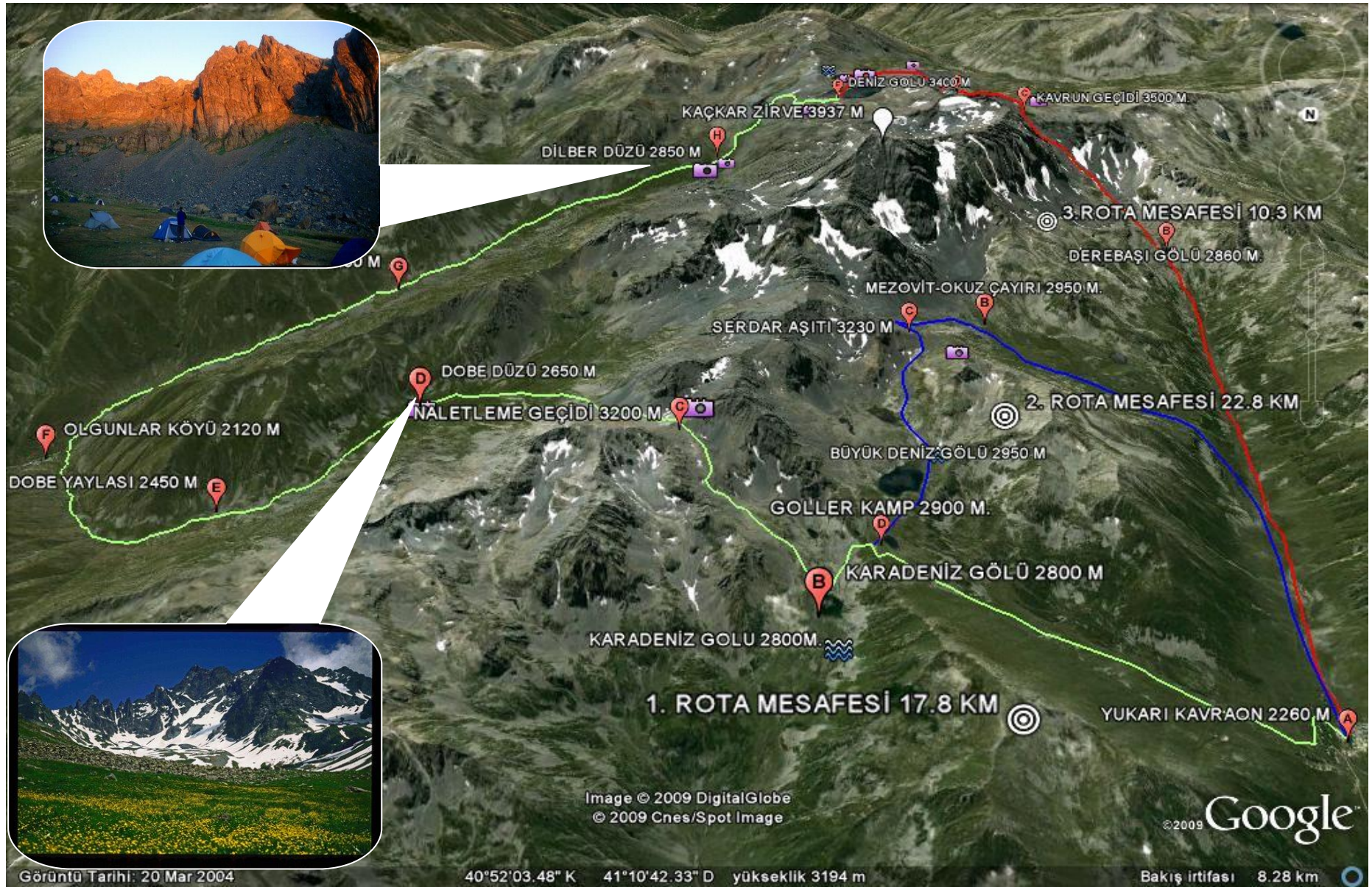

5.1.21 Ek 2.14. Yukarı Kavron-Deniz Gölü Parkuru

1. Rota: Yukarı Kavrondan, doğudaki vadinin güneydoğu istikametindeki Karadeniz gölü 3.8 km'dir. Gölden güneydoğu istikametindeki Naletleme geçidi 1.7 km'dir. Geçitten doğudaki Dobe düzü 2.4 km'dir. Dobe düzünden Dobe yaylası 1.2 km'dir. Yayladan vadinin kuzey kuzeydoğu ki Olgunlar köyü 1.5 km'dir. Olgunların güneybatısındaki vadide bulunan Hastaf yaylası 2.2 km'dir. Yine aynı istikamette Dilber düzü 3 km mesafededir. Dilber düzünden güneybatıdaki Deniz gölün 2 km mesafede bulunmaktadır.

2. Rota: Yukarı Kavrondan güneye vadiye girildikten sonra güneydoğu istikametindeki Mezovit (öküz çayırı) 4.6 km'dir. Buradan doğudaki Serdarlı aşıtı 1.2 km'dir. Aşıttan kuzeye Büyük Deniz gölünün kuzey doğusundaki sırttaki kamp alanı 2.5 km'dir. Kamp alanından Karadeniz Gölü 500 m'dir. Gölden güneydoğu istikametinde Naletleme geçidi 1.7 km'dir. Geçitten kuzeydoğu istikametindeki vadide bulunan Dobe düzü 3.6 km'dir. Dobe düzünden Dobe yaylası 1.2 km'dir. Yayladan kuzey kuzeydoğu ki Olgunlar köyü 1.5 km'dir. Olgunların güneybatısındaki vadide bulunan Hastaf yaylası 2.2 km'dir. Yine aynı istikamette Dilber düzü 3 km'dir. Dilber düzünden güneybatıdaki Deniz gölü 2 km mesafede bulunmaktadır.

3. Rota: Yukarı Kavron'dan güneydeki Derebaşı gölü 5 km'dir. Gölün güneydoğusundaki Kavron geçidi 2.1 km'dir. Geçitten doğudaki ikinci vadinin başlangıç noktası 1.3 km'dir. Vadinin başlangıç noktasından doğudaki sırttan Adsız gölün batısından Deniz gölüne olan mesafe 1.9 km'dir.

5.1.22 Ek 2.15. Olgunlar-Hadeçur Parkuru

1. Rota: Olgunlar köyünden güneybatıdaki Hastaf yaylası 3.4 km'dir. Hastaf yaylasından Dilber düzü 3.6 km'dir. Dilberdüzü'nden güney batıdaki Deniz gölü 2 km'dir. Gölün güneybatısındaki Davalı yaylası 4 km'dir. Davalıdan güneydoğudaki Hadeçur 5.8 km'dir.

2. Rota: Olgunlar köyünden güneybatıdaki Hastaf yaylası 3.4 km'dir. Hastaf yaylasından Dilberdüzü 3.6 km'dir. Buradan güneydeki geçid 1.8 km'dir. Geçitten güneydeki Hadeçur 6.4 km mesafede bulunmaktadır.

5.1.23 Ek 2.16. Yukarı Kavron-Göller-Mezovit-Yukarı Kavron Parkuru

Yukarı Kavron'dan doğudaki vadiden göller 3.5 km'dir. Göllerden güneydeki Serdarlı aşıtı 2.3 km'dir. Aşıttan güney batıdaki Mezovit (öküz cayırı) 2.4 km'dir. Mezovit'den kuzeybatıdaki Yukarı Kavron 5 km mesafede bulunmaktadır.

5.1.24 Ek 2.17. Yukarı aymakcur-Yukarı Kavron Parkuru

Yukarı aymakcur'dan güneydoğu istikametindeki vadiden Karadeniz gölü 2.8 km'dir. Gln batıdaki sırttan Yukarı Kavron'a olan mesafesi 4.7 km'dir.

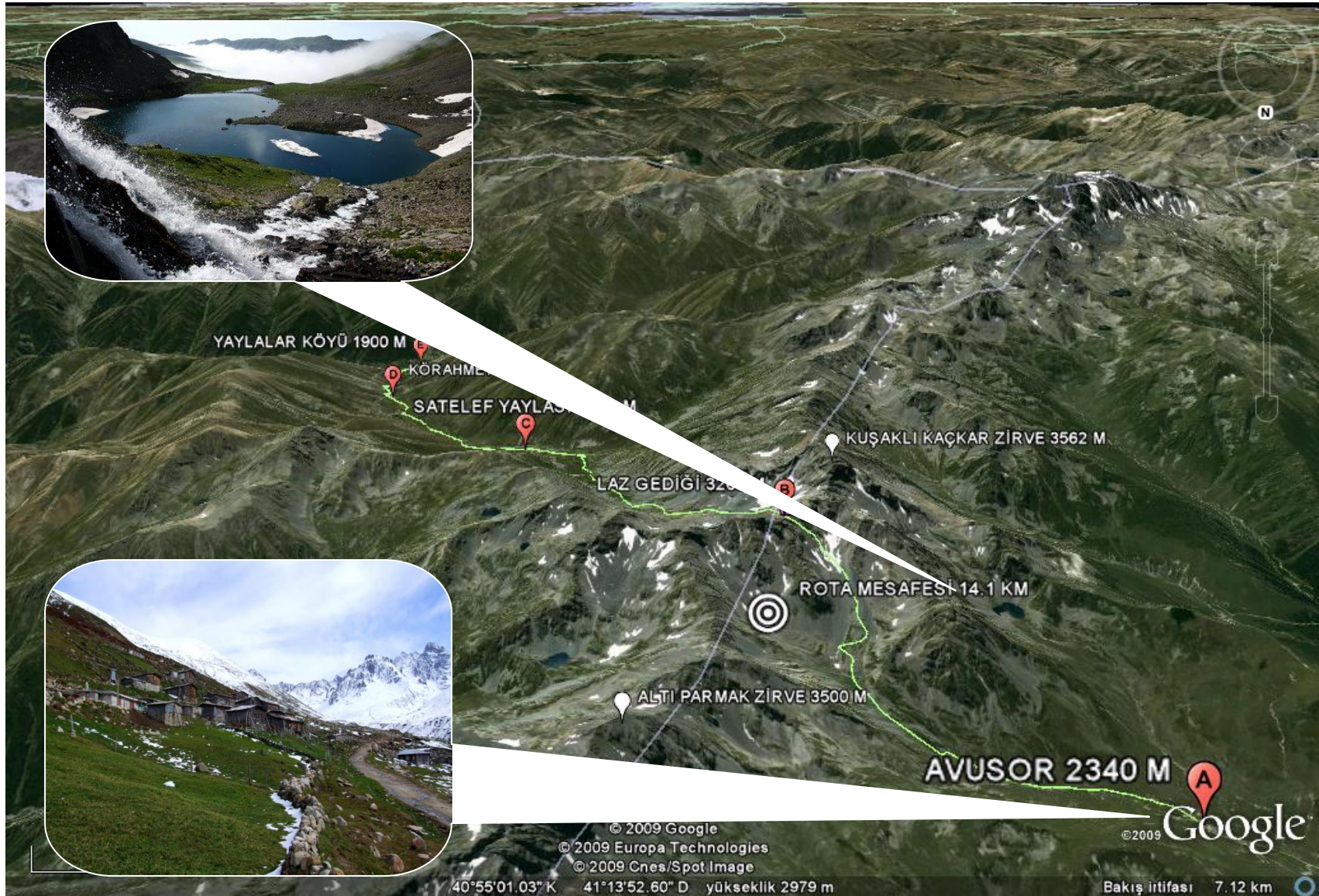
5.1.25 Ek 2.18. Apivanak-Hadecur Parkuru

Apivanak Yaylasının güneydoğudaki vadiden Davalı geçidi 4.3 km'dir. Geçitten güneydeki vadiden Davalı 3.4 km'dir. Davalıdan Hadeçur 5.8 km'dir.

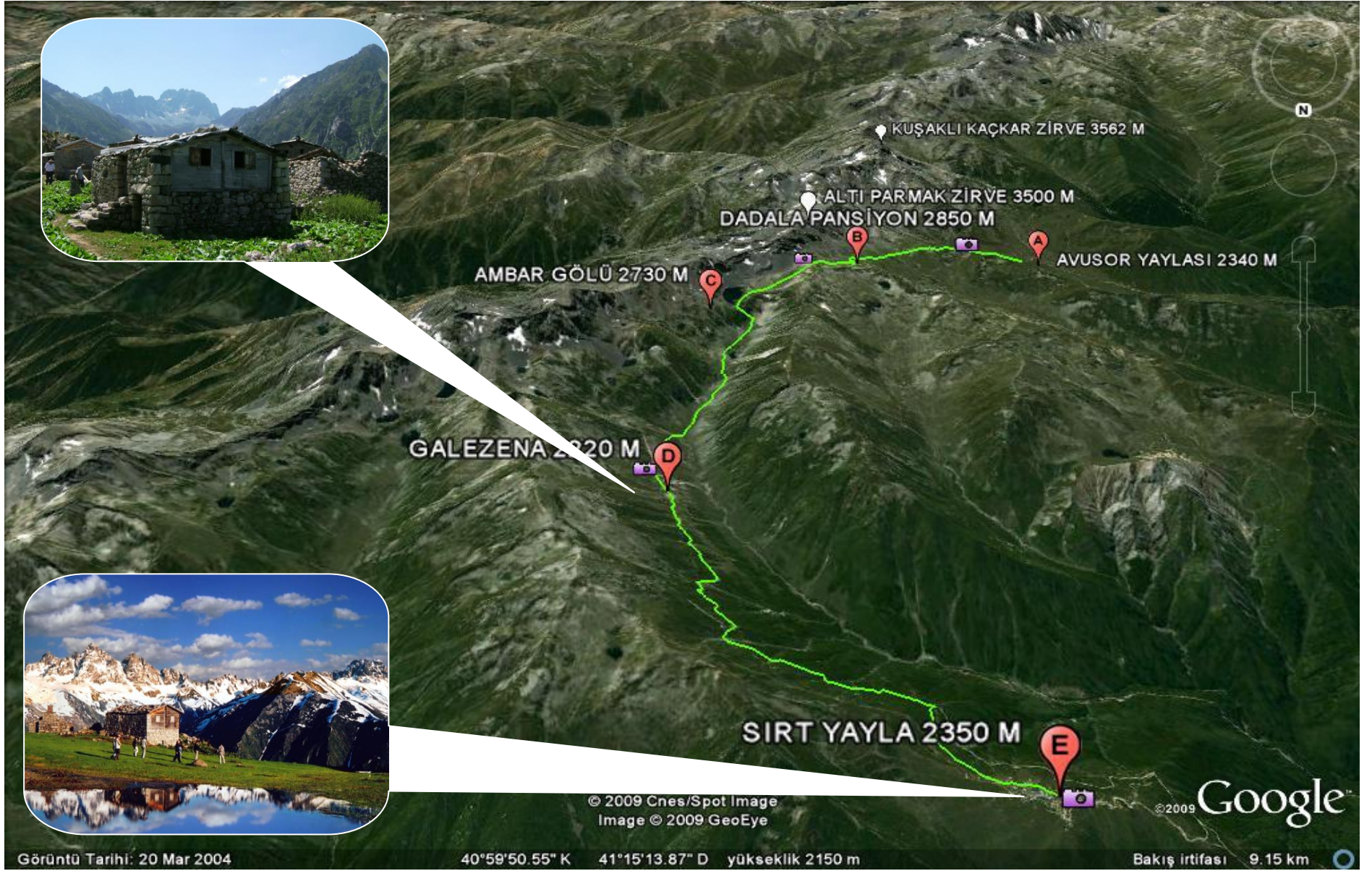
5.1.26 Ek 2.19. Avusor-Yaylalar Parkuru

Avusor'un doğusundaki vadiden güneybatıdaki Laz gediği 4 km'dir. Laz gediğinden doğudaki vadide bulunan Satelef yaylası 4.8 km'dir. Satelef ten Körahmet yaylası 3.3 km'dir. Körahmet'ten Yaylalar köyü 2 km mesafededir.

5.1.27 Ek 2.20. Avusor-Sırt Yayla Parkuru

Avusor'dan doğudaki Altıparmak dağının altındaki Dadala pansiyonu 3.5 km'dir. Pansiyondan doğudaki sırttan Ambar gölü 2.2 km'dir. Gölden vadiye kuzeye doğru inilerek kuzeydoğudaki Galezena yaylası 4.5 km'de dir. Galezena yaylasından kuzeyde ki Sırt yaylası 7 km mesafede bulunmaktadır.

Ek 3. Mülakat Soruları/Formları

Mülakat yapılan kişinin adı :
Tarih :
Mülakat yapılan kişinin konumu :

KAYNAK KİŞİLERLE YAPILAN MÜLAKAT SORULARI

GÖRSELLİK

1. Trekkingde görsellik sizce neyi ifade ediyor?
2. İlgili parkurda Trekking için manzara bütünlüğü (görsellik) (yeşil alanlar, coğrafi yapı vb.) sizce yeterlimi?

GÜVENLİK

1. Trekkingde güvenlik sizce neyi ifade ediyor?
2. İlgili parkurda Trekking için güvenlik (lojistik destek, sakatlığa yol açabilecek bölgeler, yerleşim yerlerine mesafe vb.) sizce yeterlimi?

ZORLUK

1. Trekkingde zorluk sizce neyi ifade ediyor?
2. İlgili parkurda Trekking için zorluk derecesi (dar ve dik patikalar, kaygan, ıslak zeminler, yürüyüş alanlarının belirsizliği vb.) sizce nasıl?

KAMP ALANLARI

1. Trekkingde kamp alanları sizce nasıl olmalı?
2. İlgili parkurda Trekking için kamp alanları (kamp kurulabilecek düzlükler, su alanlarına yakınlığı vb.) sizce yeterlimi?

MESAFE

1. Trekkingde uygun mesafe sizce ne kadar olmalı?
2. İlgili parkurda Trekking için mesafe (başlangıç ve bitiş noktaları vb.) uygun mu?

ZAMAN

1. Trekkingde uygun zaman sizce ne kadar olmalı?
2. İlgili parkurda Trekking için zaman (başlangıç ve bitiş noktası arası kat edilirken geçen süre vb.) uygun mu?

SU KAYNAKLARI

1. Trekkingde su kaynakları sizce neyi ifade ediyor?
2. İlgili parkurda Trekking için su kaynakları (su kaynağının mevcut durumu vb.) uygun mu?

FLORA-FAUNA

1. Trekkingde flora-fauna sizce neyi ifade ediyor?
2. İlgili parkurda Trekking için flora-fauna (bitki örtüsünün çeşitliliği, yöreye özgü bitki çeşitliği, yaban hayatının çeşitliliği vb.) uygun mu?

YERLEŞİM MERKEZLERİNE YAKINLIĞI

1. Trekkingde yerleşim merkezlerine yakınlık sizce neyi ifade ediyor?
2. İlgili parkurda Trekking için yerleşim merkezlerine yakınlığı uygun mu?